

Lišt učenika Medrese "Osman-ef. Redžović" (Čajangrad - Visoko)

ŠAHID

شاهد

Godina XV

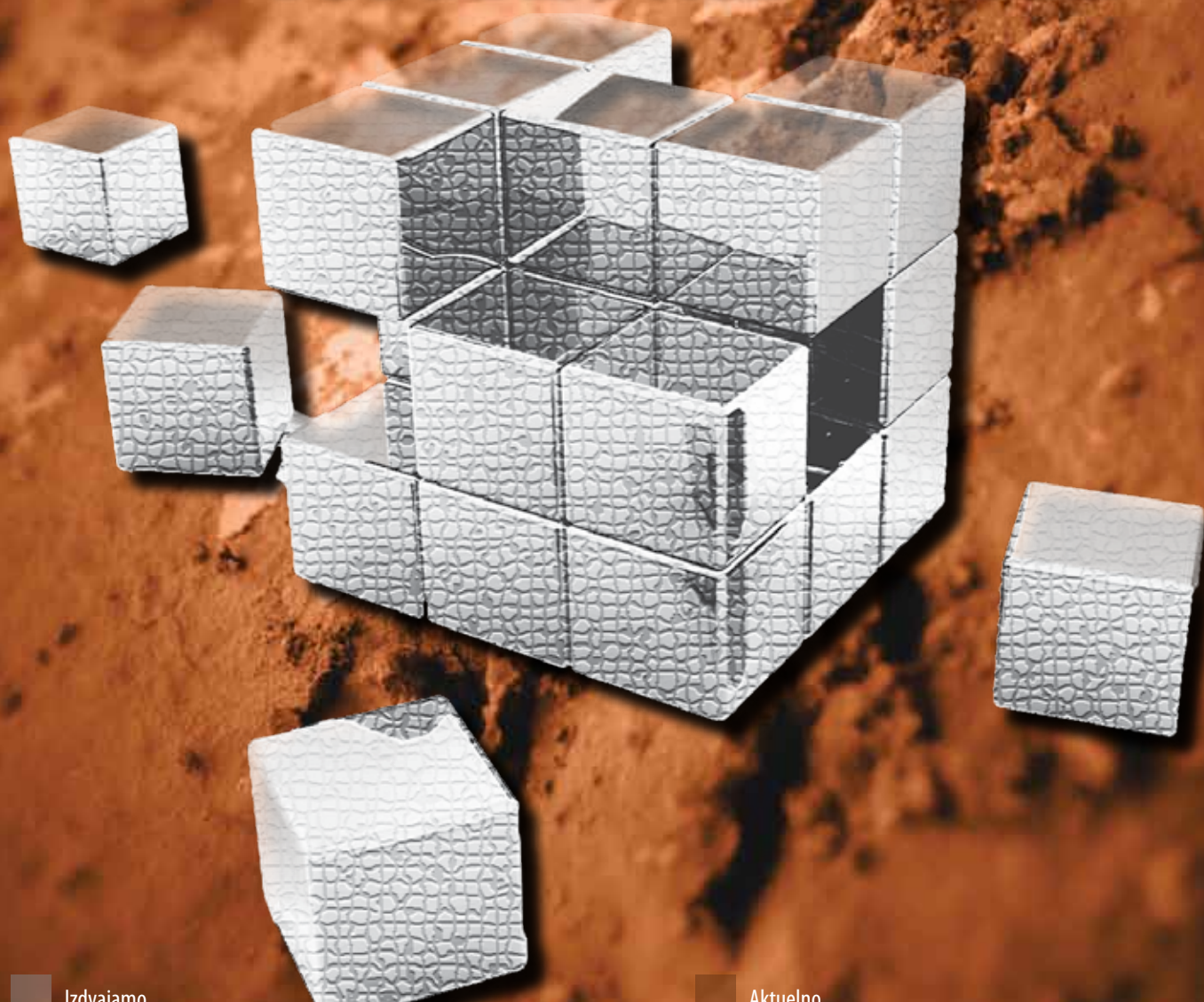
Broj 27

Novembar 2010.

Zul-hidže 1431.

Cijena 1 KM - Za inostranstvo 2 €

JOŠ MALO NEDOSTAJE...

Izdvajamo

**Upisana XIX generacija
učenika**

Aktuelno

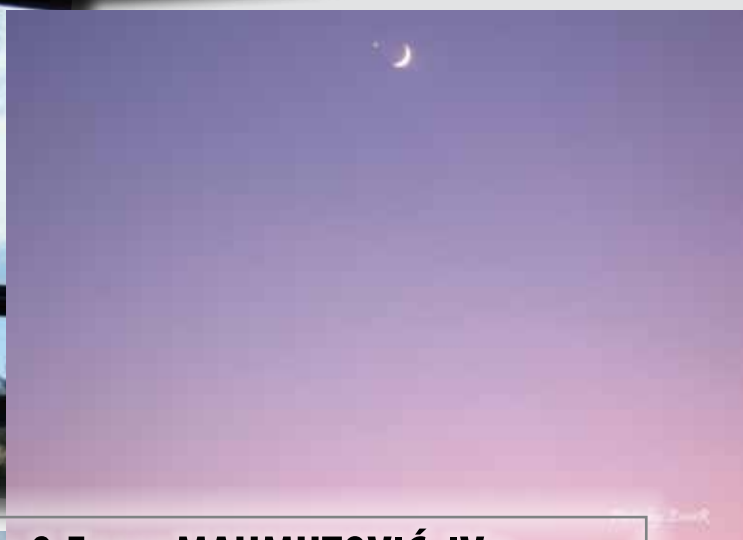
**Kako se odnositi
prema vlastima**

Sjećanje na našeg istaknutog alima

**Salih (Alija) Trako
1924 - 2010**

Govor tijela

**Neverbalna
komunikacija**

PHOTOS BY: Jusuf KORIĆ, Iva & Ensar MAHMUTOVIĆ, Iva

„Šahid“

List učenika

Medrese „Osman ef. Redžović“

Čajangrad, Visoko, BiH

Tel: 032/745-771; fax: 032/745-770

e-mail: sahid.redakcija@gmail.com

www.medresa.org

Izdavač:

Medresa „Osman-ef. Redžović“

Glavni i odgovorni urednik:

Amina SMAJLAGIĆ

Sekretar redakcije:

Muhamed BILČEVIĆ

Voditelj novinarske sekcije:

Emir UZUNALIĆ, prof.

Lektor:

Saliha DELIBAŠIĆ, prof.

Redaktura:

Emir UZUNALIĆ, prof.

Redakcija:

Amina SMAJLAGIĆ, Ensar MAHMUTOVIĆ, Muhamed BILČEVIĆ, Emir HODŽIĆ, Šejma ŠIKALO, Sumejja DURMIŠ, Ahmed PAŠALIĆ, Jusuf KORICI, Merhana MUSLIĆ, Zerina PLANINČIĆ, Emina BRAHIM BRAHMI, Ismail IBRELJIĆ, Abdullah DŽIHIĆ, Eldin MEHMEDOVIĆ, Semina HASANBEGOVIĆ, Aldin HASIĆ, Tesnima BOSNIĆ, Emir TALETOVIĆ

Saradnici u ovom broju:

Emrah SELJACI, Amra MUŠIJA, Emina KURJAKOVIĆ
Ismet KASUMAGIĆ, prof.,

DTP i naslovna strana:

Ensar MAHMUTOVIĆ

Foto:

Ensar MAHMUTOVIĆ, Jusuf KORICI

Štampa:

REMIX, Visoko
061/780-698

List izlazi povremeno

Šahid je upisan u evidenciju javnih glasila
Ministarstva
obrazovanja, nauke, kulture i sporta BiH
pod brojem 496 od 8.4.1995. god.

U ovom broju objavljujemo:

„I obasusmo ih milošću
Našom, oni doista bijahu dobri.“
(Kur'an, 21. sura, 86. ajet)

„Smrt jednog čovjeka vrijedi
onoliko koliko je vrijedio njegov
život.“ (Alija Izetbegović)

Nakon ispraćanja tri
generacije maturanata
na ekskurziju i mahanja
autobusa, napokon je došao
red i na 16. generaciju da
nas ispraćaju i da mašemo
iz autobusa.

Dakle, možemo prestati
da govorimo, ali je prosto
nemoguće da prestanemo da
šaljemo neverbalne poruke.
Iako ih, kako psiholozi kažu,
primamo na nesvjesnom
nivou, one imaju veliki uticaj
na nas, na našu komunikaciju
i odnos sa drugima.

Prilikom studije, na glavama
životinja je hiruškim putem
priključeno nekoliko elektroda
koje su na raznim dijelovima
lobanje doticale površinu
mozga. Neke životinje su
bile zaklane brzim i dubokim
sasijecanjem oštrim nožem
preko vrata. Ostale životinje
su onesviješćene pištoljskim
klinom (captive bolt pistol)...

Folk je narod, turbo je si-
stem ubrizgavanja goriva pod
pritiskom u cilindar motora sa
unutrašnjim sagorijevanjem,
ja nisam izmislio turbo-folk, ja
sam mu dao ime.

KRIVCI ZA ONAJ BROJ ŠAHIDA

Iz urednikovog pera

Dragi čitaoci, pred vama se nalazi 27. broj „Šahida“. U prethodnom broju mogli ste pročitati riječ više o našoj novoj džamiji, u kojoj se hvala Allahu, klanja svaki vakat, ali i o drugim temama, koje su se ticale uglavnom maturanata, raspusta i kraja školske godine. Nakon ljetnog ferija vratili smo se u školske klupe, a na putu stjecanja znanja pridružiše nam se i novi učenici-fazani, koje ćemo predstaviti u ovom broju. Neki od njih su se već aktivirali u raznim sekcijama,

te ćete već u ovom broju imati priliku čitati njihove radove. Ono što je između ostalog obilježilo aktivnosti u našoj medresi u prethodna tri mjeseca svakako je promocija CD-a našeg hora u Švedskoj i u Medresi, te posjeta delegacije iz Kuvajta. Prije nekoliko mjeseci na ahiret je preselio profesor Salih Trako, čovjek koji je u mnogočemu zaslužan za rad naše Medrese. Rahmetli profesor Trako je dao ime našem listu. O rahmetli Salihu Traki i njegovoj toplini piše njegov prijatelj i dugogodišnji saradnik profesor Džemal Salihspahić.

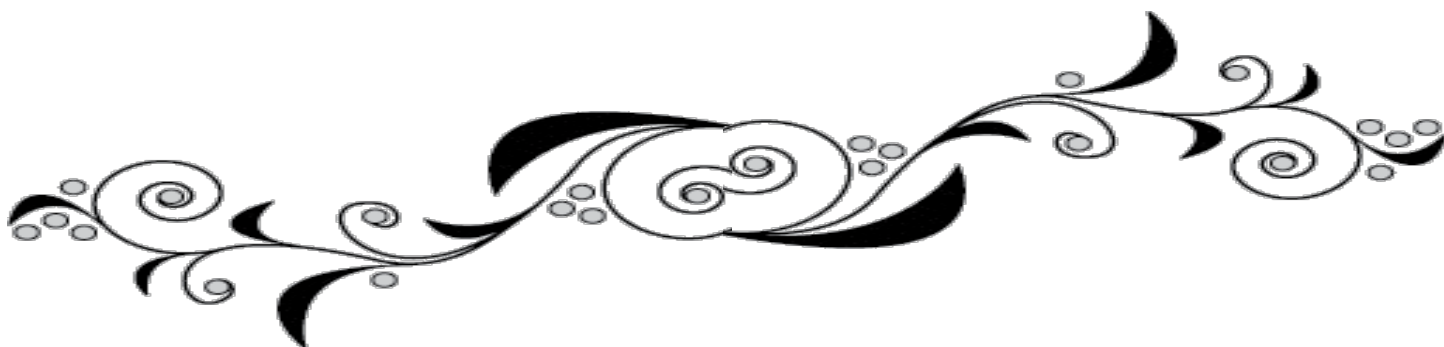
Fotografska sekcija je osnovana prije dvije godine i danas ima nekoliko uspješnih fotografija. Jedan od njih je i učenik četvrtog razreda Jusuf Korić sa kojim smo obavili intervju na temu fotografija.

“Čovjek je ono što sluša!” Da li muzika koju slušamo utiče na nas, i šta to mi u stvari slušamo, da li je to turbo-folk, i šta je on uopće? Kako živjeti i urediti svoj život, pročitajte u novoj rubrici „Recept za dobar život“.

Na kraju molimo Allaha dž. š. da nagradi naše vakife koji su do sada pomagali izgradnju Medrese, te pozivamo sve dobre ljude da pomognu dovršetak izgradnje Komplexa Medrese, kako bi se za učenike stvorili što bolji uvjeti za učenje i napredovanje. Također, želimo čestitati bajram svim vjernicima riječima Bajram šerif mubarek olsun, uz iskrene želje da i ovaj bajram dočekate u zdravlju i sreći. Našim učenicima želimo da postignu što bolje rezultate u uspjehu i vladanju, te da se pripreme za duge zimske dane, duga je školska godina, bit će još testova!!!

Esselamu alejkum!

Piše: Amina SMAILAGIĆ, III-b

IZDVAJAMO

Džamiju koju danas otvaramo bit će **NAJPOSJEĆENIJA** **DŽAMIJA** *na ovim krajevima*

Govor direktora Medrese prilikom svečanog otvorenja džamije "Muhammed Salih El-Hanna" Čajangrad/Visoko, 20. juna 2010. godine.

Piše: Džemal SALIHSPAHIĆ, prof.

Poštovana braćo i sestre, dragi gosti, sretni smo da u Čajangradu danas otvaramo još jedan naš hajrat, čija je poruka ljudskost i humanizam.

Poštovani hadži Reis-efendija, izuzetna mi je čast da Vam, u ime Kolektiva Medrese, brojnih gostiju, kao i u svoje ime, izrazim srdačnu dobrodošlicu i zahvalnost što ste došli na našu svečanost i svojim prisustvom izrazili podršku našim projektima.

Veseli nas i prisustvo brojnih prijatelja Medrese.

Riječi su nedovoljne da iskažu našu radost što smo u prilici da danas u Čajangradu otvaramo Božiju kuću, novu džamiju, koja po svom položaju, arhitekturi i izvedbi mami vjernike u svoja njedra.

Poštovani vjernici, prije nego što vam kažem nešto više o novoj džamiji, dozvolite mi da kažem nekoliko riječi o Čajangradu, mjestu čiji ste danas gosti.

Plodna gračanička kotlina, u kojoj je smješten i Čajangrad, na osnovu historijskih izvora bila je od davnina naseljena. U srednjem vijeku, Čajangrad je, uz grad Visoki i Bobovac, bio jedno od tri najvažnija srednjovjekovna bosanska utvrđenja.

Tri džamije, Medresa, đakdom i amfiteatar, koji danas krasi ovo mjesto, dokaz su bogate historije i tradicije njegovanja i čuvanja duhovnih vrijednosti u Čajangradu.

Prvi mekteb u gornjem dijelu sela izgrađen je 1936. godine i služio je svojoj svrsi sve do 19. augusta 2001., kada je na njegovom mjestu podignuta današnja džamija sa drvenom munarom.

Mekteb u donjem dijelu sela, na čijem se mjestu danas nalazi nova džamija, sagrađen je 1949. godine, na zemljištu kojeg su uvakufila braća Salihspahić Saliko i Ibrahim. Taj objekat je po mnogo čemu zanimljiv. Pored redovnog obavljanja noćnih vaktova, teravih-namaza i održavanja časova vjeronauke, mekteb je nekoliko godina bio i sjedište našeg medžlisa, tačnije sve do otvaranja nove gračaničke džamije (14. septembra 1986.). U mektebu je 1968. godine osnovana biblioteka „Mehmed ef. Handžić“. U početku je Medresa tokom dvije-tri školske godine u mektebu organizirala i redovnu nastavu.

Posebno je zanimljivo istaći da je porodična kuća uvaženog Reisu-l-uleme bila preko puta

starog mekteba, kao i da je Reis-efendija u tom mektebu sa svojim vršnjacima pred Osman ef. Kaplanom učio prve harfove.

Uz Medresu se nalazi, sad već stara džamija, koja je dovršena krajem 1992. ratne godine. U njoj smo ispočetka držali nastavu, a od izgradnje školske zgrade do danas u njoj se klanjalo pet dnevnih namaza.

Sa razvojem Medrese, povećavao se i broj njenih učenika. Postojeća džamija, koja je mogla primiti najviše 150 đaka, postala je, hvala Bogu pretijesna za 250 đaka i preko 50 radnika koliko ih danas Medresa broji. Da bi udovoljili naraslim potrebama za većim prostorom za klanjanje, odlučili smo se da, pored postojeće, u neposrednoj blizini školske zgrade i đakskog doma, sgradimo veću džamiju čije su dimenzije (13,50 x 13,75m) u kojoj namaz može obaviti 400 klanjača. Posebno nas raduje što će to biti jedna od najposjećenijih džamija u našoj regiji sa oko 300 uglavnom redovnih klanjača na svakom namazu.

Prostor stare džamije iskoristit ćemo za smještaj knjižnog fonda (23 000) biblioteke „Mehmed ef. Handžić“.

Džamiju koju danas otvara-

mo, kao i cijeli kompleks, projektovao je ing. Irfan Selman iz Sarajeva; izvođač radova na džamiji je građevinska firma „Fazum gradnja“ iz Ilijaša. Gradnja je počela 20. aprila 2009. godine, a već 15. maja te godine klanjali smo džumu na prvoj ploči. Intenzivniji radovi na izgradnji džamije i pomoćnog objekta počeli su 26. juna 2009. i sa malim zimskim prekidima trajali su, praktično, sve do jučer.

Zahvaljujemo se projektantu Irfanu Selmanu, građevinskoj firmi „Fazum gradnja“ na čelu sa direktorom Muamerom Fazlićem, kao i njihovim kooperantima.

Džamija je dobar poklon našoj vjeri i bošnjačkoj kulturi i, ponavljam, još jedan dragocjen uspjeh Kolektiva Medrese, odnosno Islamske zajednice.

S obzirom na rečeno, usudili bismo se reći da naša džamija može biti primjer budućim bosanskim projektantima, izvođačima i vjernicima kakve bi džamije u Bosni trebalo projektovati i praviti.

Izgradnja ovakve džamije zahtijevala je dosta umijeća, a Boga mi, i dosta novčanih sredstava, prikupljenih na razne načine, a najviše preko Fondacije „Osman-ef. Redžović“. Moja je obaveza da se u ime Kolektiva Medrese i džematlija još jednom zahvalim svima onima koji su dali prilog za džamiju. Prikupljena sredstva smo utrošili racionalno, a obavezujemo se da ćemo se o njoj pomno starati i redovno je posjećivati.

Prva novčana sredstva za pripreme radove i salijevanje prve ploče dobili smo od visoč-

kih privrednika. Kad smo počeli zidati džamiju, u pomoć su nam pritekli brojni vakifi iz zemlje i inostranstva, posebno prijatelji Medrese iz bratske Turske, kojima se ovom prilikom posebno zahvaljujemo.

Međutim, kada je džamija već bila u fazi opremanja, najveći novčani iznos darovao nam je veliki i osvjedočeni prijatelj Bosne i Bošnjaka, Muhamed Salih El-Hanna iz Kuvajta. U znak posebne pažnje prema njemu, iznad ulaznih vrata džamije ispisano je njegovo ime.

Na kraju, poštovana braćo i sestre, dozvolite mi da kažem još i ovo: Na staroslavenskom jeziku riječ „čajati“ znači čuvati. Prema tome, Čajangrad je bio svojevrsan čuvar bosanske državnosti i njene vjerske i kulturne tradicije. Drago nam je što današnji Čajangrad sa svojom medresom, džamijom, amfiteatrom, bibliotekom, muzejom, sa svojim džamijama, a sutra, inšaAllah, sa sportskim centrom, obdaništem i domom za iznemogla lica, nastavlja tradiciju pomnog čuvanja Bosne, Bošnjaka, njihove tradicije i kulture. A u svemu ovome, dragi

prijatelji, leži historijska uloga Komplexa koji je pred vašim očima. Ovaj unikatni kompleks predstavlja, ne samo ponos Kolektiva Medrese, nego i ponos Islamske i društvene zajednice.

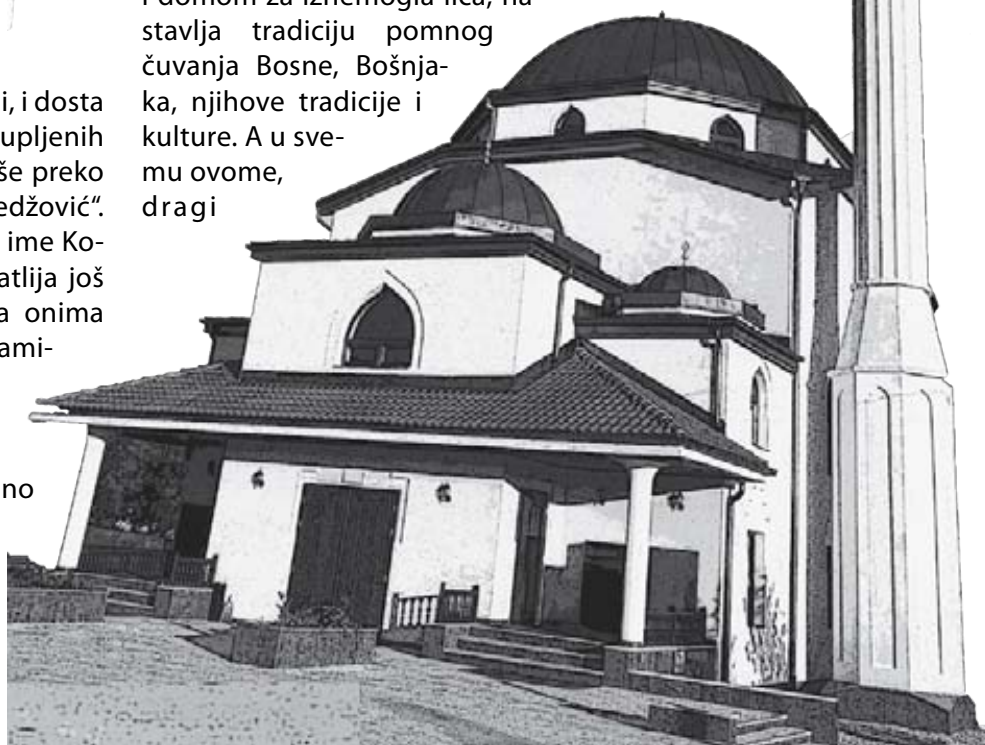
Još jednom se zahvaljujemo na posjeti i želimo vam ugodan boravak u Čajangradu. Uživajmo zajedno u ovom velikom uspjehu i divnom ambijentu!

„Onim koji vjeruju i dobra djela čine preći ćemo sigurno, preko hrđavih postupa njihovih, i za ono što su radili, doista, ćemo ih najljepšom nagradom nagraditi.“ (Kur'an, 19:7)

Hvala na pažnji!

E s - s e l a m u alejkum!

U Čajangradu,
20. juni 2010.god.

POGLEDI

Priredio: Muhamed BILČEVIĆ, IVa

Dakle bogat sam i šta poslije?!

Cijeli svijet je u potpunosti utonuo u jedan san čuda zapadnog tehnološkog napretka, koji je čovjeku približio kosmos i vrijeme. Olakšao mu je život do te mjere da skoro sve njegove potrebe mogu biti ispunjene sa jednim pritiskom na jedno dugme. Čak šta više, on može koristiti dugmad u mnogim prilikama, kad ulazi u kuću, vrata mu se sama otvaraju. Ovo su samo neki primjeri asortimana raskoši i komfora koju je zapadna civilizacija pružila čovjeku. Čovjek je ušao u kosmos, istražio mjesec i donio neke stijene i kamenje na laboratorijsko ispitivanje. Ovakav ogroman naučni napredak nikad se prije nije mogao zamisliti. Takva dostignuća su spomenuta u ajetu "A stвориće ono što ne znate" (En-Nahl 8)

Čovjek žanje pokvarenost ove civilizacije

Sada dolazi veoma važno pitanje: Da li je ovo naučno otkriće koje je omogućilo čovjeku da ode na Mjesec donijelo sreću? Naša gorka stvarnost nam govori da je odgovor negativan. Ovaj čisto materijalistički zapadni koncept nauke donio je čovjeku samo fizički komfor, ali ne i duhovni. Da, čovjek je uspio u mnogim tehnologijama, ali nije uspio ostvariti duhovni mir. Ovo je dovelo do jedne vrste nejednakosti između čovjekove vanjštine i unutrašnjosti. Njegov život, iako dekoriran i pun boja, iznutra je plitak i površan. Postalo je uobičajeno da se čuju krize stresova, straha, žalosti i očaja od ljudi iz tzv. razvijenog svijeta. Sa svim komforom koji imaju, nedostaje im duhovni

mir. Ne začuđuje to što psihijatri u ovim zemljama nemaju slobodnih termina, gomila klijenata se žali na pad morala, zabrinutost, razjedinjenost porodice, nedostatak društvene stabilnosti i solidarnosti. Sve je to dovelo do visokog stepena kriminala do te mjere da se raširio strah među ljudima. Razlog svih ovih slabosti je apsolutna sloboda data čovjeku pod okriljem zapadne civilizacije. To je pokvarilo čovjekovu unutrašnju prirodu i nije uspjelo zasititi njegove neispunjene potrebe. Što se više njegove

želje ispunjavaju, on žudi za više raskoši. Zapad nije shvatio da ne postoji apsolutna sloboda u kosmosu. Sve planete i zvijezde kreću se u određenim orbitama. Brodovi i avioni idu određenim putevima, kad bi se desila i mala promjena, desila bi se fatalna katastrofa. Čovjek nije jedina žrtva ove tzv. civilizacije; okolina je također na gubitku. Zaga-

đenost, nuklearni i hemijski otpad se gomila ugrožavajući sva živa bića na zemlji. Rana se još više proširuje sa genetičkim inženjeringom, koji, umjesto da pomaže ljudskim nesrećama, donosi više opasnosti. Lude krave su samo početak. Ovo su samo prirodni rezultati čovjekovog ličnog rada, kad sebi da odriješene ruke i sebe zamišlja kao isključivog upravljača kosmosa i zaboravlja da je on samo jedno stvorenje i da se mora predati zakonima svoga Go-spodara da bi napredovao.

Zašto ljudi pate?

Ljudske patnje dolaze od činjenice da su oni zaboravili svog Gospodara pa je On odredio da oni zaborave sami sebe. Nedostaje im gorivo koje bi im pomoglo da žive život i da vide budućnost kroz jedan maglovit vidik. Oni su kao jedan živi leš koji hoda po Zemlji. Mnogi učenjaci, filozofi, učitelji, ljudi od znanja i političari su upozorili na efekte ove materijalističke zapadne civilizacije koje će imati posljedice po čovjeka. Među ovim učenjacima je Alexis Carrel i René Dubois, dobitnici Nobelove nagrade.

Poznati američki filozof John Dewey kaže: "Jedna civilizacija koja dozvoljava nauci da uništi postojeće vrijednosti bez kapaciteta da stvori druge vrijednosti je samo-uništiva civilizacija." Savremeni britanski mislioc i poznati historičar Arnold Toynbee kaže da je rješenje problema zapadnog društva u davanju visokog prioriteta religiji. Američki intelektualac, John Steinbeck, po-

slao

je svome prijatelju Adlai Stevensonu poruku koja kaže: "Problem Amerike leži u raskoši i mnogim stvarima koje ona ima. Sa svim ovim stvarima ona nema ponuditi ništa duhovno. Mi smo u strašnoj potrebi nečega što će nas probuditi iz našeg sna. Mi smo zaista nadvladali prirodu, ali smo još uvijek nesposobni da nadvladamo sami sebe." Njemački pjesnik Brochert izrazio je problem novih generacija koji se nalaze pod krovom ove nove civilizacije i kaže: "Naša generacija je plitka i površna iznutra. Nama zaista ostaje religija, komfor i spokojstvo. Naša generacija ne poznaje granice i nema zaštitu." Među političarima koji su iskazali zabrinutost u vezi ovog nalazi se poznati američki državni sekretar, John Foster Dulles, koji je napisao knjigu pod naslovom "Rat ili Mir" koja uključuje jedno poglavlje "Naša duhovna potreba".

U ovom poglavlju, on navodi mnoge stvari koje nedostaju Americi. On piše: "Problem

nije materijalne prirode, jer mi imamo najsavremenije materijalne stvari. Šta mi trebamo jeste čvrsta i stabilna vjera, jer sve materijalno što imamo bez tog ne vrijedi ništa. Takav nedostatak koji proizilazi iz nedostatka vjere ne može se kompenzirati sa političarima, diplomatama, naučnicima ili bilo s kim drugim." On dalje piše: "Prije njegovog povlačenja predsjednik Wilson je napisao: 'Sve u svemu, naša civilizacija ne može nastaviti ovim putem, ako ponovno ne dobije duhovnost.'"

Hvala Bogu da je nama mladima u BiH data sloboda koju moramo i trebamo koristiti.

Materiju ne odbacujemo, ali sabah u Čajgradu ne može kupiti novac, ustati rano i zahvaliti se Tvorcu za dan koji dolazi nijedna filozofija ne može objasniti. Ona se samo može doživjeti.

SJEĆANJE NA NAŠE ISTAKNUTE ALIME

SALIH (ALIJA) TRAKO 1924. – 2010.

„I obasusmo ih milošću Našom, oni doista bijahu dobri.“
(Kur'an, 21. sura, 86. ajet)“

Piše: Džemal SALIHSPAHIĆ, prof.

Rado sam se odazvao pozivu urednice „ŠAHID“-a, Amine Smailagić, da u listu učenika naše medrese, kome je Salih-efendija dao ime, napišem neke moje uspomene na njega.

Dok ovo pišem, javljaju se u sjećanju brojni uzorni Bošnjaci, dragi autoriteti, o kojima sam čitao, slušao ili koje sam lično poznao. Vidim ih nezadovoljne što ih zaboravljamo, što ih mimoilazimo i što se u njih ne ugledamo više.

Jedan takav autoritet je i moj veliki prijatelj i dugogodišnji saradnik Salih-efendija Trako, sin Zulejhin i Alijin – rođen i umro u Smršnici – općina Visoko.

U povodu Salih-efendijine smrti mnogo se pisalo o njegovom porijeklu, njegovoj čestitoj porodici, profesionalnom angažmanu, društvenim priznanjima, publicistici, robijanju, itd. Pisati o rečenom bilo bi jednostavno ponavljanje, danguba. A ja to ne želim.

Vrijeme i prostor ne dozvoljava mi da nešto više kažem o tom istaknutom muminu, dobričini, naučniku, prijatelju svih ljudi, životinja i biljaka. U tekstu koji je, poštovani čitaoci, pred vama, skrenut ću vašu pažnju na samo mali dio onoga što sam vidio, čuo i zapamtio od prof. Salih-efendije i o tome kakva je to ličnost bila u mojim očima.

Za svog relativno dugog života (86 godina), h. Salih-efendija učinio je, neka ga Allah dž.š. nagradi, maksimalno što je u datim (ne)prilikama mogao, a učinio je mnogo ličnim primjerom, pisanom i usmenom riječju. Dalje, ostavio nam je svoje divne primjere bosanske, muslimanske i naučne ličnosti koje smo dužni pamtiti i njegovim se iskustvom koristiti, ako nam je stalo do istine, a ako ga, ne daj Bože, zaboravimo, to bi bila naša

greška i jasan dokaz da je rasulo u nama, u Bošnjacima. (Jedna kineska stara poslovice glasi: „Zaboraviti pretke znači biti potok bez izvora, stablo bez korijena.)

Životni i radni vijek profesora Trake bio je pravo herojstvo, a oružje u tom radu bilo je maksimalni napor, pa i žrtva. Čitav njegov život bio je briga o porodici u okvirima uzvišenog islama, kao i sticanje širokog općeg i dubokog stručnog znanja, prvenstveno iz oblasti orijentalne filologije.

Salih-efendija nije kao, nažalost, mnogi drugi, sjedio na sećiji s tespihom u ruci (pasivna pobožnost) i čekao šta će nama muslimanima vrijeme donijeti i kako će o nama odlučiti veliki narodi i sile. On nije bio samo dobar vjernik, već i samosvjestan i dosljedan Bošnjak. Konačno, profesor Salih Trako je bio pristalica i zastupnik načela tolerancije, autonomije i odgovornosti pripadnika Islamske zajednice za sudbinu islama na našim prostorima, ali i za sudbinu našeg naroda, bez koga nema ni islama na ovim prostorima. Njegov primjer, njegove ideje nas i danas bude i spajaju.

Jednostavno, profesor Salih je bio snažan pomagač Istini, upečatljivo koristan član društvene i Islamske zajednice i zbog toga se na njega i na njegovu užu čestitu porodicu mogu odnositi Kur'anske riječi:

“Ne bojte se i ne žalostite se i radujte se džennetu koji vam je obećan. Mi smo zaštitnici vaši u životu na ovom svijetu, a i na onom...” (Kur'an, 41:30-31)

Čitav svoj život Salih-efendija sticao je iskustvo o životu, islamu, orijentalnim jezicima i nacionalnoj historiji. Spada u red onih koji su bili učeni i pismeni, dakle, taj blagi i dragi čovjek bio je ilumli i kalemlji, što je kod muslimana, nažalost, rijetkost. Bio je odlučan i cijelim bićem posvećen svemu što je radio. Profesor

Trako bio je pragmatičan intelektualac. Najmanje ga je interesovala apstraktna rasprava, a više se zanimao za primarne historijske i šerijatske izvore, za efektivan vjerski život, za aktivnu pobožnost. Salih-efendija se osjećao odgovornim za svoje postupke i za svoja pisana djela, ali se isto tako osjećao odgovornim i za sve članove Islamske i društvene zajednice. Izgleda mi kao da je dobar Salih stalno imao na umu hadisi-šerif čiji početak glasi: „Svi ste vi pastiri i svak je odgovoran za svoje stado...”

Prirodnu bistrinu i inteligenciju, duhovitost, veoma kvalitetno početno obrazovanje, stečeno najprije pred Osman-efendijom Redžovićem u rodnom selu, zatim u Gazi Husrev-begovoj medresi u Sarajevu i najzad na Filozofskom fakultetu, Odsjek orijentalistike – također u Sarajevu i naslijeđene porodične osobine, Salih efendija spajao je sa moralnim kriterijima, kao odlučnim za ljudski angažman i uspjeh u životu. Od početka svog profesionalnog naučnog i nastavnog rada, profesor Trako je svoju pažnju koncentrirao na pitanje bošnjačke historije i islamske prosvjete.

Kao nastavnik – odgovajatelj, Salih-efendija je nastojao, a u tome je zacijelo i uspijevao, da odgojno-obrazovne rezultate postiže, a ne da ih istjeruje. Onda nije ni čudo što je, pored ostalog, i zbog toga bio veoma cijenjen, kako od strane učenika, tako i od strane svih radnika Medrese „Osman-ef. Redžović“ u kojoj je radio od njenog osnivanja 1992 do 2002. godine.

Jednostavno, profesor je bio nadahnut da govori samo lijepe riječi i bio je nadahnut na put Gospodara koji je hvala dostojan. Dalje, Salih-efendija je bio srdačan čovjek, osjećao je potrebu za dobrim odnosima sa drugim ljudima i imao je talenat za sklapanje i održavanje prijateljstva. Umio je da podrži, utješi, da ohrabri svoje sagovornike. Tako, naprimjer, hrabrio je i ohrabrio i mene kada smo se 1959. godine sreli u visočkim zatvorskim ćelijama, ili kada sam izabran 1976. za direktora Gazi Husrev-begove medrese u Sarajevu, ili kada sam mu u junu 1992. godine povjerio ideju o osnivanju Medrese u Čajangradu.

Nakon hapšenja, vidjevši da sam uplašen (tada sam bio student druge

godine Filozofskoh fakuteta u Sarajevu), da bi me osokolio Salih efendija mi se obratio riječima : „Džemalu, životna borba je teška, pogotovo za one koji se bore za islamske ideale, pa ko želi da se održi u životu treba da upotrijebi svu snagu, svu pamet i svu volju! Znaj i ovo će jednog dana proći; ničija nije dogorjela do sabaha, i ovo će se pamtititi!“

Za vrijeme boravka u zatvoru, jednog dana Salih efendijin otac Alija susreo je mog oca Ibrahima i rekao mu: „Kanim se da ti dođem na mubareć.“

„Kakav mubareć?“- upitao je moj otac.

„Pravi mubareć! Sinovi nam u zatvoru! Hvala Bogu da imamo djecu kojih se komunisti pribijavaju!“

Za vrijeme mog direktorovanja u Gazijinoj medresi često sam se viđao sa profesorom Salihom. Nikada nismo vodili prazan razgovor, razgovor ničemu. Naprotiv, nesebično mi je pričao o svom životnom iskustvu i upozoravao me da u našoj okolini ima ljudi koji se više raduju tuđem zlu nego svome dobru. On je stišavao moje nerealne ambicije, nadobudne planove i programe. Često je govorio: „Moj direktore, u životu je veoma važna realna ocjena i procjena svoga „JA“ i (ne) prilika u kojima živimo“

Kada sam sredinom maja 1992. godine došao u Čangrad u posjetu bolesnoj majci Hatidži srbočetnička agresija na Bosnu se već bila rasplamsala i nisam se mogao vratiti u dvostruko opkoljeno Sarajevo, gdje sam prije rata sa porodicom stanovao i radio kao Sekretar na Fakultetu islamskih nauka.

U želji da na svojevrstan način pomognem Bosnu i Bošnjake odnosno islamsku prosvjetu i da iskoristim svoje organizaciono i direktorsko iskustvo, odlučio sam da osnujem Medresu u Čangradu. Salih efendija se odmah složio sa mnom. I zahvaljujući njegovoj podršci i podršci Mirsad-ef Mahmutovića, građaničkog imama, Medresa je počela sa radom već 6. septembra 1992. godine.

Značajno je napomenuti da je Salih efendija dao i ime medresi po mjesnom alimu Osman-ef. Redžoviću.

Svi koji su radili sa profesorom Trakom osjećali su se sigurni. Niko se nije osjećao manje vrijednim, manipulisanim ili ugroženim.

Prilikom svakog susreta sa Salih-efendijom, uvijek sam mogao čuti nešto novo što je vrijedilo zapamtiti i zapisati.

Uvijek sam iznova bio impresioniran njegovom predanošću islamu, muslimanima, njegovom predanošću čestitom i poštenom radu i racionalnim raspolaganjem vremenom i imetkom i tako me uvijek iznova obavezivao formulom samokontrole.

Eto, iz tih razloga bih volio da se Salih-efendije sjećamo češće kad vazimo, pišemo ili bilo šta drugo radimo. Takav Salih-efendija Trako našao je prostor u našim sjećanjima. On je svojim angažmanom mnogo zadužio Islamsku i društvenu zajednicu.

I na kraju, pored rečenog, postavlja se pitanje šta je to još što nam je poštovani Salih-efendija ostavio u amanet i što bismo trebali imati na umu i na što bismo se trebali podsjećati kad govo-

Rahmetli Salih - ef. Trako

rimo o njemu i o njegovoj ličnosti. Ali, ako bi to što je amanet profesora Trake nama mlađim, posebno onima koji tek stupaju u aktivan javni život, posebno nakon teških iskustava koje smo imali posljednjih 20-ak godina, trebalo ukratko definirati, tada se ono može sažeti u slijedećih nekoliko stavova.

Prvo, to što nam se dogodilo nije Sudnji dan i najgore što je bilo i što može uopće da se dogodi. (Jedna latinska poslovice glasi: „I poslije loše žetve treba sijati“). Svaka generacija muslimana u našoj zemlji imala je teška iskustva i bila stavljana na probu. Stoga je prva pouka da treba biti trezven, oprezan i znati šta da se radi, a to je moguće samo ako imamo znanja i morala da se suoči-

mo sa istinama života, a odbacimo iluzije svake vrste, kao i neosnovan tevekul i pasivnu pobožnost.

Drugo, što je želio da budemo vjerni svojoj tradiciji, svom narodu, vjeri, kulturi i zajedničkom životu sa našim susjedima i da nam Bosna bude uvijek prva na umu i na djelu.

Treće, što nam je ostavio svijest da je rad najbolja molitva, odnosno da se samo radom, i to upornim radom, štednjom, učenjem i usvajanjem svega što je dobro na svijetu, postižu pozitivni, djelotvorni rezultati, u smislu one Resullahove izreke: „Tražiti nauku je obaveza svakog muslimana i muslimanke“.

Najzad, profesor Salih nam je ostavio pouku kako blagost, spremnost da se svako razumije i da se svakome pomogne, ali i da se bude odlučan onda kad to treba, jeste jedino mogući i ispravan ljudski stav. Drukčije rečeno, gdje treba ljubav, musliman ne smije pokazivati mržnju, a gdje zatreba hrabrost, ne smije pokazati slabost.

Prošlo je više od 90 dana (05. august 2010.) kako je Salih-efendija preselio na ahiret. Na vijest o njegovoj smrti bio sam tužan kao rijetko kad u životu. Od tada pa do danas mnogu sam suzu prolio za rahmetlijom, mnogo mu Fatiha proučio.

Moja žalost za Salih-efendijom je bila tim veća zbog dvije neispunjene želje: naime, na dvije-tri godine prije smrti, Salih-efendija mi je pred članovima uže porodice izrazio želju da mu ja klanjam dženzazu-namaz, što sam ja, naravno, prihvatio, smatrajući to jasnim dokazom našeg međusobnog povjerenja i jasnim dokazom koliko profesor Salih cijeni moju ličnost i moj rad inače, a posebno zasluge na osnivanju i izgradnji i afirmaciji Medrese u Čangradu. Nažalost, na dan smrti, ja sam bio na službenom putovanju u Kuvajtu i na taj način sam bio spriječen da ispunim rahmetlijinu želju.

Ko Salih-efendiju nije izbliza poznavao, ne može ni naslutiti koliki je njegova smrt gubitak za Islamsku i bošnjačku zajednicu. Takvi se ljudi rijetko rađaju. Ono što je on sijao, inšallah, mi ćemo žeti. Neka je vječiti rahmet njegovoj plemenitoj duši, a porodici sabri-džemil.

„One koji budu u Allaha vjerovali i čvrsto se Njegovih propisa pripdržavali, On će sigurno u milost svoju i blagodat uvesti i pravim putem Sebi uputiti.“ (Kur'an, 4:175)

IN MEMORIAM

Na Ahiret je preselio naš znanstveni velikan SALIH TRAKO orijentalni filolog i veliki poznavalac islamskih rukopisa

Nakon dugog i teškog hastaluka prof. Salih je preselio na Ahiret u četvrtak, 5. augusta 2010., u 86. godini života. Dženaza je obavljena u subotu, 7. augusta 2010., iza ikindije namaza, na mezarju DONJA SMRŠNICA – Visoko.

Bilo je predviđeno da imami direktor Medrese Džemal Salihspahić, koji se zadesio u Kuvajtu, a drugi bi bio hfz. Zilko Žolja. Međutim, pošto je došao zamjenik reisu-l-uleme, hfz. Ismet ef. Spahić, to je njemu ustupljeno da bude imam.

Hfz. Spahić je održao prigodan kratki govor, istakavši merhumovu ljudsku i znanstvenu nenadmašnu veličinu, a kad je tri puta tražio halal, gromoglasan je odziv bio.

Veliki džemat se sastojao od 25 safova. U prvom je bilo 50 lica, a u zadnjem dva puta manje. Proizlazi da je bilo ukupno više od 700 klanjaka. Impozantan broj za ovako daleko mjesto.

Uz kabur je uvodno ašare proučio hfz. Spahić, a zatim je uz hfz. Žolju učilo još sedam hodža, kojima se pridružio Muharem ef. Hasanbegović, predsjednik Udruženja ilmije i šef kabineta reisu-l-uleme, proučivši ELM-im. Završnu dovu je proučio hfz. Žolja.

Mejta je u kabur spustio sin Ejub sa zetovima.

Istovremeno je proučen tevhid u Mektebu. Učila je sestra i još tri bule.

Kao bivšem pripadniku Pokreta „Mladi Muslimani“ proučila se hatmadova u mesdžidu Udruženja „Mladi Muslimani“ u Morića hanu.

Porijeklo

Salih Trako je rođen 1. 12. 1924. Rodno mjesto je Smršnica Donja, džemat Gračanica, općina Visoko. Otac mu Alija i majka Zulejha, rođ. Ganić iz Poriječana, potiču iz zemljoradničkih porodica, u čemu su ih naslijedili.

Salih je imao tri brata i četiri sestre. Jedini Salih je sa visokim obrazovanjem.

Vlastita porodica

Sva djeca, tri kćeri i sin, su intelektualci. Uz to, kćeri su i udate za intelektualce i sin oženjen intelektualkom:

- Naila je završila prvi stepen Ekonomskog fakulteta, a muž joj je Dr. Osman Zametica
- Nasiha je završila Ekonomski fakultet, a muž, rahmetli Besim Alajbegović, bio je dipl. inž. mašinstva
- Mediha je završila prvi stepen

Biologije na Pedagoškom fakultetu, pa se udala za

dr. Izeta Smajevića, dipl. inž. mašinstva

- Sin Ejub je diplomirani agronom, a njegova supruga Suada, rođ. Vražalica, je diplomirani matematičar.

Supruga Saliha je Halida, rođ. Herenda (1926.).

Unučadi su: Haris, Kanita, Melika, Amir, Lamija, Neira i Said, a praunučad: Esma, Rijad i Imran. Dakle, brojno i vridno potomstvo.

Obrazovanje

Mekteb je završio u Smršnici kod Osman ef. Redžovića, čije ime sada

nosi Medresa u Čajangradu. Četverorazrednu osnovnu školu je završio u Donjem Moštru. Zatim je završio osmogodišnju Gazi Husrev-begovu medresu u Sarajevu, pa, u periodu od 1951.-1957., Filozofski fakultet u Sarajevu na Katedri orijentalnih jezika.

Fakultetsko obrazovanje je obuhvatilo:

- Arapski jezik sa književnošću i arapska metrika
- Turski jezik sa književnošću i turska diplomatika (čitanje dokumenata)
- Perzijski jezik sa književnošću
- Pedagogija

Diplomirao je iz Arapskog jezika. Mentor mu je bio Dr. Šakir Sikirić. Tema je bila «Arapski elementi u Šejh Zadinu Đulistanu».

Ranije, u školskoj 1943./1944. godini, odslušao je prvu godinu VIŠT-a u Sarajevu i 1944./1945. upisao drugu godinu, kada je dekan bio Dr. Šakir Sikirić. Nažalost, tada je ometen u daljem studiju, jer je pri bombardovanju Sarajeva ranjen na Bistriku.

Početkom 1965. otišao je na devetomjesečnu specijalizaciju u Moskvu. Njegov profesor, Dr. Nedim Filipović, isposlovao je da za ovu specijalizaciju dobije stipendiju iz Beograda, koja je njemu nuđena. Tema je bila «Usavršavanje ruskog jezika». U tome je uspio, ali je u toku tog boravka u Moskvi uspio i prevesti «Hešt behiš» («Kosovski boj») sa perzijskog na naš jezik.

Pored detaljnog poznavanja pojednako sva tri orijentalna jezika, pri čemu je po mišljenju njegovih mlađih kolega bio nenadmašan u čitanju starih rukopisa, imao je aktivno znanje i iz ruskog i pasivno iz njemačkog i engleskog jezika.

Profesionalni angažman

Već kao student zapošljava se 1. septembra 1954. na Orijentalnom institutu u Sarajevu, u zvanju knjižničar,

sa punim radnim vremenom.

Po diplomiranju, od 1957. je u stalnom radnom odnosu u Orijentalnom institutu. Radio je na prikupljanju rukopisa i dokumenata. Korespondirao je sa institucijama i pojedincima, koji su imali interesantne rukopise i dokumente, tražeći da ponude cijenu ustupanja. Ali je u tom cilju često išao i na teren. Tako je odlazio u Kosmet, Pljevlje, Prizren, Travnik, Banjaluku i druga mjesta.

Penzionisan je 1.12.1989. godine

U periodu od 1980. do 1992. predavao je, po ugovoru o djelu, Perzijsku književnost na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, uz profesora Bećira Džaku i ujedno držao vježbe.

Prije agresije na RBiH radio je oko godinu dana u Gazi Husrev-begovoj biblioteci.

Po agresiji, povukao se kući, ali nije prestao biti aktivan. U saradnji sa Džemalom Salihspahićem i Mirsadom Mahmutovićem radi na osnivanju Medrese u svom kraju.

Uz džamiju u Lozniku bila je imamska kuća u čijem prizemlju je bila vakufska sala za sjednice džemata. U toj sali i na musandari počela je raditi Medresa već 1992. Kasnije je na čistom terenu u Velikom Čajnu izgrađena Medresa «Osman ef. Redžović», uz džamiju, i zgrada internata. U organizovanju svih akcija na ovom značajnom projektu, Trako je učestvovao punih sedam godina, nakon čega se povukao. Istovremeno je u toj medresi predavao, po ugovoru o djelu, Fikh, Turski jezik, Obredoslovlje i Šerijatsko bračno pravo.

Društvena priznanja

Pored lokalnih pismenih priznanja i sitnijih poklona Orijentalnog instituta i drugih institucija, te u novije vrijeme Udruženja islamske omladine «Ensar», što mu je činilo posebno zadovoljstvo, vrlo značajno priznanje za naučni rad je dobio dodjelom Ordena sa srebrnim vijencem, koje je potpisao predsjednik SFRJ, Josip Broz.

Ali, među prvim je dobio veliko priznanje od svog oca, koji svjestan značaja hadža, a poznajući veliko znanje svoga sina, koji može da komunicira sa hadžijama iz raznih zemalja, povjerava mu da on kao bedel obavi hadž za njega. Želeći udovoljiti zahtjevu oca, a

znajući da bi prvo morao obaviti hadž za sebe, Salih se posavjetovao i dobio fetvu da može oca udovoljiti od tri tadašnja velika alima:

Ibrahim ef. Riđanovića,
Omer ef. Mušića i

Kasim ef. Dobrače. Tako je za oca obavio hadž 1982. A kako se kod nas slabo plaćaju vrhunski skromni naučnici to je za sebe obavio hadž tek 1997. godine, kao gost saudijskog kralja Fahda, što je, također, značajno priznanje za njega.

Publicistika

Autor je ili koautor brojnih radova, studija, članaka i prevoda.

Obimna djela su:

- Salih Trako i Lamija Hadžiosmanović: Tragom poezije bosansko-hercegovačkih muslimana na turskom jeziku, 141 strana (1985.)

- Salih Trako: Katalog perzijskih rukopisa Orijentalnog instituta u Sarajevu, 268 strana (1986.)

- Salih Trako i Lejla Gazić: Katalog rukopisa Orijentalnog instituta- lijepa književnost, 7-410 strana (1997.)

- Fehim Nametak i Salih Trako: Katalog arapskih, perzijskih, turskih i bosanskih rukopisa iz zbirke Bošnjačkog instituta, Bošnjački institut Zürich.

Svezak 1., 7-597 strana (1997.) i Svezak 2., 521 strana (2003.)

- Salih Trako: Mehmed Nailija Guranija, izbor iz poezije, prijevod, priređivanje i predgovor (1989.)

- Lamija Hadžiosmanović, Fehim Nametak, Abdulah Polimac i Salih Trako: Prijevod i komentari dva toma djela «Tarih-i Bosna» (Povijest Bosne), autora Salih Sidki Hadžihuseinović Muvekkit

Tom I – Uvod LII, 1-196 strana

Tom II – 707-1374 strana

El-Kalem . GHB, Sarajevo (1999.)

- Salih Trako: Đulistan (prijevod sa perzijskog), GHB i izdavačka djelatnost El-Kalem, Sarajevo, 231 strana (1989.)

- Lamija Hadžiosmanović i Salih Trako: Izbor iz poezije Arif Hikmet-bega Stočevića Rizvanbegovića, prije-

vod s turskog, u štampi, Izdavačka kuća Vrijeme, Zenica, cirka 200 strana

(2003.)

Napome-

na: Kod koautorskih radova, imena su često navođena abecednim redom, pa je Salih Trako zadnji, bez obzira na obim i zahtjevnost učešća.

Članci:

- Salih Trako i Zdravko Devertak: Osman Terdzuman i njegov prijevod Mattioli-a na turski jezik, Istorijski arhiv Sarajevo, str. 33-37

- Salih Trako i Zdravko Devertak: Alkemija u Bosni, Glasnik hemičara i tehnologa, Sarajevo, Knjiga XXV (1977.-78.), str. 83-89

- Salih Trako: Moje drugovanje sa Ešrefom Kovačevićem, Šeb-i arus, Godišnjak tarikatskog centra Sarajevo, br 18, str. 48-51

- Salih Trako: Prvi mekteb u Bugojnu, prema vakufnami Ahmed-age, sina Husejnova za njegov vakuf u rodnoj kasabi Bugojnu, Novi Muallim, godina III, broj 8, str. 204-206

- Salih Trako: Arebica, Bibliotekarstvo, Godišnjak Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine, Knjiga XXVII, 1981., str. 91-93

- Salih Trako: Desetak rubaija Mevlana Dželaluddina Rumije, Šeb-i arus, Godišnjak tarikatskog centra Sarajevo, br. 19-20, str. 98-105

- Salih Trako: Sarajevo 'da Me-nevi dersleri ve Masnevihanlar uzerine, 1. Milletlerarasi Mevlana kongresi, 3-5 mayis 1987. Konya 1987., str. 143-147

- Salih Trako: The poet Ishak Telalović from Livno and his tarih on the capture of Varad (Pjesnik Ishak Telalović iz Livna i njegov tarih o osvajanju Varada), POF, Vol. 50, Sarajevo 2002., str. 425-436

- Salih Trako: Pjesnik Ishak Telalović iz Livna i njegov tarih o osvajanju Varada, POF 46/ 1996., Sarajevo 1997., str. 103-115
- Salih Trako: Prva džamija u Gračanici kod Visokog sagrađena je prije 222 godine, Glasnik Vrhovnog islamskog starješinstava, Sarajevo 1985., str. 423-439
- Salih Trako: Vakufnama džamije u Gračanici kod Visokog (povodom gradnje nove džamijske zgrade), Islamska misao, Godina IV, br. 43, jula 1982., str. 37-47
- Salih Trako: Vakufnama bosanskog valije Kamil Ahmed paše iz 1757. godine iz Travnika, POF 51, str. 197-204
- Salih Trako: Vakufnama Musa paše iz Nove kasabe, prva dekada rebiulevvela 1053. (20.-29. maja 1643.), POF 44-45 (Vakufname iz Bosne i Hercegovine, XVII stoljeća), Sarajevo 1996., str. 347-362
- Salih Trako: Pendnama – knjiga savjeta Ibrahima Zikrije Užičanina, Anali GHB, Knjiga XVII-XVIII, Sarajevo 1996., str. 107-112
- Salih Trako: Vakufnama Ismail Čelebije, sina hadži Ebu Bekrova iz Foče, POF 44-45 (Vakufname iz Bosne i Hercegovine) iz XVII stoljeća, Sarajevo, 1996.
- Salih Trako: Natpisi na šamadanima Kizlaragine džamije u Mrkonjić Gradu, Anali GHB, VII-VIII, str. 155-161
- Salih Trako: Hududnama čifluka kizlarage Mustafe iz 1591. godine na kojem je osnovan Mrkonjić Grad, Anali GHB, Sarajevo, str. 179-189
- Salih Trako: Vakufnama carskog kizlarage Mustafe, sina Mehmed-begova, POF, Vakufname iz Bosne i

Hercegovine (XV i XVI vijek) Sarajevo 1985., str. 247-260

- Salih Trako: Vakufnama Sinan-bega, sina Bajram-age, Čajniče, druga dekada džumada 990. (3.-13. juna 1582.), Vakufname iz Bosne i Hercegovine (XV i XVI vijek), POF, Sarajevo 1985., str. 193-216
- Salih Trako: Predavanja Mesneviye i mesnevihani u Sarajevu, Anali GHB, Knjiga XIII – XIV, str. 221-227
- Salih Trako: Ibrahim Zikrija iz Užica, komentator Sulejman Čelebiji-na djela Vesiletunnežat, Anali GHB, Knjiga XI- XII, Sarajevo 1985., str. 165-174
- Salih Trako: Jedan domaći farmakološki rukopis iz zbirke manuskripta Orijentalnog instituta u Sarajevu, Anali GHB, Knjiga XI-XII, str. 261-267
- Salih Trako: Šerhi Vasiyyetname-i Bergiwi, sa prevodom na srpsko-hrvatski jezik, Anali GHB, Knjiga V-VI, str. 117-127
- Salih Trako: Durarul-hukkam sa marginalijama beogradskog muftije Ali-efendije, Anali GHB, Knjiga IX, str. 131-141
- Salih Trako: Medžmua pjesnika Šakira, Anali GHB, Knjiga II-III, str. 109-123
- Salih Trako: Kronogrami sarajevskog muftije Muhamed Šakir-efendije Muidovića, Anali GHB u Sarajevu, Knjiga I, Sarajevo 1972., str. 49-65
- Salih Trako: Jedan autograf Muhameda Hilmiye Gore iz Sarajeva, Anali GHB, Knjiga XV-XVI, str. 157-162
- Salih Trako: Dvije dvojezične pjesme nastale na tlu Bosne, POF 34/1984, Sarajevo 1985., str. 85-93
- Salih Trako: Ibrahim Munib Akhisari i njegov pravni zbornik, POF 28-29, Sarajevo 1980., str. 215-246

- Salih Trako u saradnji sa Lami-
jom Hadžiosmanović: Šehrengiz Adli
Čelebija o Mostaru, POF 35/1985., Sa-
rajevo 1986., str. 91-105

- Salih Trako: Katalog rukopisa
iz medicine, farmakologije i higijene u
Orijentalnom institutu u Sarajevu, POF
32-33/1985.-3., Sarajevo 1984., str. 199-
266

- Salih Trako i Lejla Gazić: Ru-
kopisna zbirka Orijentalnog instituta u
Sarajevu, POF XXV/1975., str. 27-43

- Salih Trako: Prvi prijevod Šejh
Sadijeva Đulistana na srpsko-hrvat-
ski, POF XXII-XXIII, 1972.-73., Sarajevo
1976., str. 369-382

- Salih Trako: Pretkosovski do-
gađaji u Hešt bihištu Idrisa Bitlisija, POF
XX-XXI, Sarajevo 1974., str. 159-205

- Salih Trako: Bitlisijev opis
Balkanskog poluostrva, POF XII-XI-
II/1962.-3., Sarajevo 1965., str. 209-219

- Salih Trako: Ibrahim Munib
Akhisari ve Onun Mecmua-yi Fikhiyye-
si, Tarih Enstitüsü Dergisi, XII/1981.-2.
Edebiyyat Fakültesi Matbaası, İstanbul
1982., str. 735-754

- Salih Trako: Ibrahim Munib
Akhisari i njegov Pravni zbornik, POF
28-29/1978.-1979., Sarajevo 1980., str.
215-245

- Salih Trako: Bitka na Kosovu
1289 u Istoriji Idrisa Bitlisija, POF 14
i 15/1964.-1965., Sarajevo 1969., str.
329-351

- Lamija Hadžiosmanović i
Salih Trako: Hronologija valija. To je
prijevod sa staroturskog iz rukopisa
zbirke Bošnjačkog instituta Adil-bega
Zulfikarpašića. S obzirom da su mnoge
valije bili Bošnjaci, historijski je rukopis
vezan za Bosnu, Historijski institut, u
štampi, 2003., oko 10-12 strana.

Sveukupno je objavljeno članaka u
iznosu od 1639 strana.

Učešće na kongresima

Pored učešća na naučnim
skupovima u zemlji, Trako je učestvo-
vao i na inostranim kongresima kao
aktivni učesnik. Tako je četiri puta bio
na kongresima u Turskoj. Tamo je sva-
ke treće godine održavan Kongres
orijentalista u dane 22., 23. i 24. sep-
tembra u Istanbulu. Bio je i dva puta na
Mevlana kongresu u Konji. U Teheranu
je, pak, bio dva puta kao gost, na tro-
godišnjici Islamske revolucije i 1996.
godine

Vaninstitucionalna djelatnost

Početkom 1948. godine, po odsluženju vojnog roka, uključio ga je Nedžib Šaćirbegović u Pokret «Mladi Muslimani». Bio je u trojci kojom je rukovodio Mehmed Alibegović, a uz njega je u toj grupi bio i Ešref Kovačević.

Robijanje

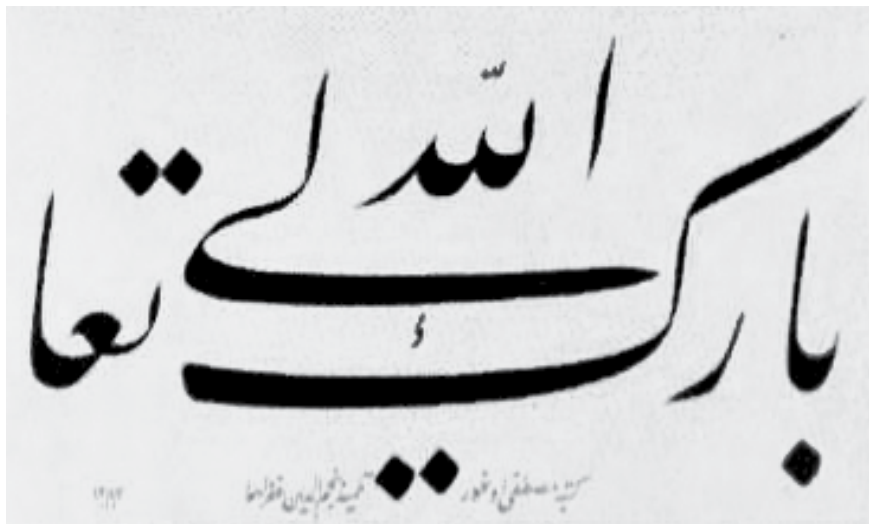
Već 9. maja 1949. uhapšen je i osuđen, bez Suda, na maksimalnu kaznu DKR (tzv. društveno-korisni rad) u trajanju od 27 mjeseci, pa je pušten 8. augusta 1951. Na isti način su osuđena i druga dva člana njegove grupe. Nakon istrage u Čemaluši, gdje je pod vrlo teškim uslovima boravio u skućenom potkrovlju bez prozora, uz česta maltretiranja, popraćena strašnom glađu, prebačen je nakon mjesecipo dana u «Crnu kuću» u Travniku, gdje je nekih dva mjeseca proveo u velikoj prljavštini izložen neprestanim ujedima buha. Zatim je po nekoliko mjeseci boravio na raznim zatvorskim radilištima: Rilić (Kupres), Čengić vila, Rudnik Breza i Pajtov han.

I po povratku kući ostao je pod stalnom pratnjom kao nepodoban, pa je hapšen kad je predsjednik Egipta Naser bio u posjeti SFRJ.

Kolege o znanstveniku Traki

Svi koautori Saliha Trake su mnogo mlađi od njega. Najizraslijim između njih, Trako je smatrao Fehima Nametka. Pored ostalog, sa njim je realizovao i najzahtjevniji rad «Katalog arapskih, perzijskih, turskih i bosanskih rukopisa iz zbirke Bošnjačkog instituta» u dva sveska.

Fehim Nametak kaže: «Ovakvih naučnika više nema, koji rade na samim izvorima. Ostajao je anonimn i samozatajan. Neki su bogato koristili njegove radove, naročito povjesničar Hazim Šabanović, a da ga nisu navodili kao koautora, ali to Traki nije smetalo. Savršeno je znao sva tri orijentalna jezika, pa ruski, a služio se još nekim jezicima. On je orijentalni filolog i veliki poznavatelj islamskih rukopisa. Radio je na izvorima: Vakufnamama i Sidžilima (Kadijskim protokolima). Nema boljeg poznavaoa orijentalnih rukopisa.

Od njega sam učio od samog početka mog naučnog rada. Kompletan je naučnik.»

Interesantno je napomenuti da on nije težio da magistrira i doktorira, a ko zna koliko se magistranata i doktora nata koristilo njegovim radovima?!

Lejla Gazić, kao jedan od promotora promoviranog 2. sveska pomenutog «Kataloga», čiji su autori, odnosno koautori, Nametak i Trako, vrlo pohvalno se izrazila o djelu i autorima, istakavši, kako značaj djela, tako i zahtjevnost pri njegovoj realizaciji.

Lamija Hadžiosmanović jednostavno kaže: «Salih Trako je najveći znalac. Svi mi drugi, koji se bavimo istom djelatnošću možemo se pokriti po glavi kad se govori o našim sposobnostima u poređenju sa nenadmašnim Salihom Trakom.»

Minka Memija veli da nema riječi kojima bi izrazila veličinu ljudskih i znanstvenih kvaliteta Saliha Trake. «Rado sam odlazila u njegovu Smršnicu, gdje u njegovom prisustvu obogatim i dušu i znanje. Neizmjerena je njegova širokogrudnost prema posjetiocu.»

Džemal Salihspahić, direktor Medrese u Čajgradu, u kojoj je Salih ef. radio kao profesor od njenog osnivanja 1992. pa sve do 2000. godine, veli da je Salih-ef. bio veoma drag i omiljen profesor, kako među učenicima, tako i među članovima Kolektiva Medrese. Prof. Trako je svoje odgojno-obrazovne rezultate postizao, a nije ih istjerivao! Prilikom svakog susreta, od

Salih-ef. se moglo mnogo što-šta korisnog, često i šaljivog čuti iz naše bliže i dalje prošlosti, što je bilo vrijedno zapamtiti, pa i zapisati. Veoma su rijetki Bošnjaci kakav je prof. Salih-ef. Trako, koji su umjeli da nađu primjerenu riječ za «običnog» čovjeka i vrhunskog intelektualca. Profesora Traku pamtim i po tome što je dao ime našem đlačkom listu «ŠAHID».

Šta tek da kažu njegovi prijatelji o njemu, jer nema osobe koja nije voljela Saliha Traku. Ali, pored svega, društvena zajednica se nije osjećala pozvanom da nađe načina kako da ovom iznemoglom starcu olakša život, što je on itekako zaslužio.

Ne bi se smjelo desiti, a evo se desilo, da se ponovi situacija kao kada je nedavno naš drugi velikan Teufik Muftić preselio na Ahiret, pa je reisululema, Mustafa ef. Cerić, kao imam na dženazi, u svojoj prigodnoj besjedi, između ostalog rekao: «Mi treba da tražimo halala od ovog vrijednog merhuma, jer mu nismo ukazali dužnu pažnju dok je provodio teške dane prije odlaska u bolji život. A po kriterijima, po kojima je halifa hazreti Omer cijenio ljude, on zasluuže najvišu deredžu u džennetu».

Prazninu će najviše osjećati hanuma Halida i najbliži rod, ali i mi prijatelji, a već dugo ga nismo mogli ni posjećivati zbog njegovog teškog hastaluka.

Piše: Ismet KASUMAGIĆ, prof.

ISLAMSKI STAV

Priredio: Ahmed PAŠALIĆ, IIIa

Nafaka traži čovjeka više nego što ga traži smrt (HADIS)

Mnogi ljudi na današnjoj ekonomskoj krizi strahuju kako će preživjeti. U SAD-u se dogodio slučaj u kojem je čovjek bio u teškoj materijalnoj situaciji i iz straha od neimaštine ubio je svoje petero djece, suprugu i sebe vidjevši tako jedini izlaz.

Vjernik se nikada ne plaši za nafaku, on čvrsto vjeruje u Allahovu milost i opskrbu (Er-Rizk), zna da je Allah dž. š. najbolji opskrbitelj i da je jedno od Allahovih lijepih imena Rezzak, onaj koji najbolju i najsigurniju opskrbu daje. U sljedećih nekoliko hadisa ćemo vidjeti da nam Poslanik a. s. kaže kako da zaradimo nafaku.

Svoju opskrbu trebamo zaraditi:

- svojim radom
- Poslanik a. s. kaže:

"Tražiti opskrbu i zarađivati sredstva za život, dužnost je svakog muslimana i muslimanke". (Ibn Abbas)

- svojim ponašanjem

"Čovjek može biti lišen svoje nafake zbog grijeha koje čini." (Ebu Musaa)

- svojim odnosom prema samoj nafaki

Uzvišeni kaže: "...jer su rasipnici braća šejtanova." (17:27), a to su oni koji slijede šejtane i slušaju ih, "šejtani podržavaju u zabludi", tj. uljepšavaju im grijeha i potiču ih na njih,

pomažući ih tako u neznanju i gluposti, "i nikako ne prestaju".

Iz prethodnih ajeta i hadisa jasno se vidi da i od nas mnogo zavisi kakva će nam biti nafaka, da li čvrsto vjerujemo da je Allah dž. š. izvor nafake, jesmo li mu na tome zahvalni ili činimo grijeha i rasipamo i na taj se način svrstavamo u, kako Kur'an kaže, šejtanovu braću. Pravi muslimani u nafaku (Er-Rizk) vjeruju, a Kesb-rad, privređivanje, posao i štednja su im: farz, dužnost i obaveza.

Iskreni vjernici su svjesni da je Allah dž. š. vlasnik svih stvari da nam on daje sve što imamo i da nam to može uzeti kada hoće isto kako nam je i dao. Samo pohlepni i sebični misle za ono što posjeduju da su to oni ostvarili (stvorili), ne znaju da tako misleći i govoreći samo čine grijeh i svoju nafaku tjeraju od sebe. Pravi vjernik će se psjećati manje osjećati nesigurno u današnjoj situaciji ekonomske krize, jer on naprosto vjeruje u Allahovu pomoć, vjeruje da je Allah dž. š. vlasnik

svih stvari, a mi samo njihovi privremeni korisnici, i vjeruje da je Allah dž. š. stvarni izvor nafake, što mu sigurno ulijeva snagu, volju i povjerenje. Smiruje ga i daje mu do znanja da ga samo rad i uzdanje u Allahovu pomoć mogu izvući i spasiti iz svake krize pa i ove.

Možemo samo slutiti u kakvom strahu i nesigurnosti žive ljudi koji ne vjeruju u Allahovu pomoć i koji ne vjeruju da je Allah Vlasnik i Gospodar svih stvari i Izvor nafake. Milioni ljudi na zapadu strahuju kako će preživjeti, jer nemaju odgovor koji ima musliman u ovakvim situacijama. Teško je i zamisliti šta su sve spremni učiniti i u čemu potražiti pomoć. Nedavno se desio nemili (tragičan)

Iskreni vjernici su svjesni da je Allah dž. š. vlasnik svih stvari, da nam on daje sve što imamo i da nam to može uzeti kada hoće isto kako nam je i dao.

događaj u SAD-u, u kojem je čovjek afroameričkog porijekla zbog otkaza koji je dobio na poslu i vjerovatno kredita koje je imao, iz straha od neimaštine ubio svoje petoro djece, suprugu i sebe, vidjevši jedini izlaz iz te situacije u tome.

Vjernik sebe nikada ne smije dovesti u situaciju da šejtan u njegovo srce unese strah, nesigurnost i polepu.

Poslanik a. s. kaže:

"Onoga ko živi umjereno Allah će obogatiti, ko rasipa svoj imetak, Allah će ga osiromašiti

ko bude skroman i ponizan, Allah će ga uzvisiti, a ko se oholi (i omalovažava druge ljude) Allah će ga poniziti." (Prenosi Ibn Madže od Ibn Amra)

A na drugom mjestu Poslanik a. s. kaže:

"Džibril mi je u srce stavio poruku da niko neće umrijeti dok ne ispunji rok svoga življenja i ne iscrpi svoju nafaku. Bojte se Allaha i nafaku na dozvoljen način trošite.

Nemojte da vas zastoj nafake navede da je tražite grijehom (haramom) budući da se ono što je od Allaha ne može dobiti, osim pokornošću Njemu." (Ibn Umame)

Za muslimana nema straha od neimaštine, Allah će dati nafaku svima koji je budu zaslužili. Za nafakom ne trebamo trčati, jer se može desiti da je iz te pohlepe nikada ne stignemo, u nafaku treba vjerovati i ona će sama nas pronaći, shodno sljedećem hadisu:

"Uistinu nafaka traži čovjeka više nego što ga traži smrt." (Prenosi Taberani od Ebu Der-daa).

Allah Uzvišeni naređuje umjerenost u životu, smatra škrtost negativnim svojstvom i zabranjuje rasipništvo: "Ne drži ruku svoju stisnutu", tj. ne budi škrtac koji nikome ništa ne daje:

"...a ni posve otvorenu - da ne bi prijekor zaslužio i bez čega ostao" (El-Isra 29.),

tj. ne pretjeruj u dijeljenju tako da podijeliš više nego što treba, pa ćeš, ukoliko škrt budeš, biti prekoren i grđen, a ukoliko previše dijeliš, ostat ćeš bez čega što bi mogao podijeliti.

"Gospodar tvoj pruža obilnu opskrbu onome kome

hoće, a i ograničava je, jer zna i vidi robove Svoje." (El-Isra 30.)

Allah dž.š., daje opskrbu kome hoće, a uskraćuje je kome i kada hoće. On je naš Stvoritelj i najbolje nas poznaje i vidi šta mi radimo, jesmo li zaslužili nafaku ili ne.

Uzvišeni Allah potvrđuje da je Njegova obaveza opskrba svih živih bića; na kopnu, moru i u zraku. "Na zemlji nema nijednog živog bića, a da ga Allah ne hrani. On zna gdje će koje boraviti i gdje će sahranjeno biti. Sve to ima u jasnoj Knjizi." (Hud 6.)

Uzvišeni kaže svom Poslaniku Muhammedu s.a.v.s.: "Ti ne gledaj na one što u raskoši žive i na blagodati u kojima se nalaze. Sve su to prolazni ukrasi kojima ih kušamo. Malo je Mojih zahvalnih robova.

Naredi porodici svojoj da obavljaju namaz i ustraj u tome! Mi ne tražimo od tebe opskrbu, Mi tebe opskrbljujemo! A samo one koji se budu Allaha bojali i grijeha klonili čeka lijep svršetak." (Taha 132.)

Poslanik a. s. nam poručuje: "Ko želi da mu se proširi nafaka i produži život neka sa svojom rodbinom održava dobre rodbinske odnose". (Mutefekun alejhi)

Ovo nam je najbolja poruka da naša nafaka zavisi od nas samih, od odnosa prema Allahu dž.š. prema svojim ibadetima i prema svojim dužnostima, obavezama. Ako sve ovo postignemo, nećemo imati čega da se bojimo, jer ćemo biti u Allahovom okrilju.

ISLAMSKO OBLAČENJE

Ko oponaša neki narod, jedan je od njih (HADIS)

Priredila: Emina BRAHIM-BRAHMI, Ib

"O Vjerovjesniče, reci ženama svojim, i kćerima svojim i ženama vjernika neka spuste haljine svoje niza se. Tako će se najlakše prepoznati pa neće napastovane biti. A Allah prašta i samilostan je." (Kur'an)

Većini muslimana su poznati različiti razlozi zbog kojih Allah dž. š. zahtijeva od žena da nose hidžab: hidžab je odraz skromnosti, čistoće i poštovanja; štiti ženu od zla i napasti loših ljudi; čuva ženu od onih koji imaju bolesno srce. Žena koja nosi hidžab će biti tretirana na osnovu njene inteligencije i sposobnosti, a ne na osnovu izgleda.

Međutim, jedan važan aspekt koji se često previdi je činjenica da je hidžab simbol muslimanskog identiteta. Žena koja pokriva svoju glavu time jasno daje do znanja da je ona član zajednice muslimana i da ona slijedi određen kod moralnog ponašanja.

U Americi, gdje je islam najbrže rastuća vjera (elhamdu lillah), dosta ljudi saznaju šta zaista ovo pokrivanje glave znači i razumijevaju vjeru koja to zahtijeva. Hidžab je ustvari iznenađujuće moćno sredstvo, sredstvo kojeg muslimani vjerovatno nisu svjesni. Kao i kod svakog sredstva, ključ uspjeha je u njegovom pravilnom i znalačkom korištenju.

Prvi jasan korak u tom pravcu je da žena muslimanka stvarno nosi hidžab. Tragična i uzne-

mirujuća je slika mnogih muslimanki koje oponašaju oblačenje drugih (farmerice, majice, kratke suknje, čak i šorcevi). Poslanik s.a.w.s. je rekao: "Ko oponaša neki narod, jedan je od njih." Ovo se ne dešava samo u Americi i drugim zapadnim zemljama, gdje ljudi nastoje da se asimiliraju i prihvate običaje dotične kulture, nego se isto dešava u muslimanskim zemljama alarmirajućom brzinom. Žena koja odbije da nosi hidžab je neposlušna Allahu i čini ozbiljan grijeh, stavljajući dunjalučka uživanja prije duševnih dostignuća i zapostavlja svoju dužnost prema vjeri islamu. Kada žena počne nositi hidžab, ona time ispuni veliki dio svoje dužnosti sa veoma malo napora. Svaki put kad ode u prodavnicu, knjižaru, posao, školu ili na bilo koje drugo javno mjesto, ona širi veličanstvenu poruku Islama. To nije samo zbog vanjskog hidžaba kojeg ona nosi nego, što je još važnije, zbog skromnosti u njenom ponašanju koja sve to prati. Kada žena sebi ne dozvoli udvaranje muškarcima, ograniči fizički kontakt, kada je rezervisana i puna poštovanja, ljudi bi mogli postati zainteresovani i mogli bi poželjeti da saznaju više o ovoj intrigantnoj vjeri. Mi bismo trebali biti pono-

sni što smo muslimani i zahvalni za poklon koji je Allah dž. š. darovao svakom od nas: savršena istina islama, koja je naš ključ za džennet. Sve druge su šejtanove varke i slijeđenje puta koji vodi destruktiji. Sa našim poklonom došla je i odgovornost da dijelimo istinu i onim manje sretnim koji tu poruku nisu dobili. Dužnost nam je da širimo svjetlo islama. Hidžab je vanjska manifestacija ovoga svjetla koje gori unutra i može biti djelotvoran alat za ispunjavanje naše obaveze. Mi bismo da li ćemo razviti to svjetlo u blještavu zvijezdu ili ćemo dopustiti da se ugasi sa našim neozbiljnim i sebičnim željama. Neka nas Allah dž. š. uputi na put istine.

PRODUKTIVNOST

Recepti za dobar život

Svakodnevni život postao je utrka za novcem ili dobiti, ne osvrćući se na potrebe našega tijela i duše. U nekoliko crta ćemo Vam pokušati ukazati na to kako da poboljšamo svoj život sa svih aspekata. Često zaboravljamo da i nama treba odmora, zabave i društvenog života.

Naše preporuke:

Kvalitetno se hranite

Zdrava ishrana je najvažnija komponenta za dug i kvalitetan život. Međutim, većina ljudi smatra to samo još jednom od formalnosti koju su dužni obaviti. Ljudi doslovice u sebe trpaju hranu ne obraćajući pažnju na njen sastav i kvalitet. Želudac prima sve i svašta, ali i on ima svoje granice. Brz način života doprinosi povećanju broja oboljelih od teških hroničnih bolesti. Kvalitana ishrana ne podrazumijeva razne dijete

već uravnoteženu prehranu, tj.: 40% ugljenih hidrata, 30% masti i bjelancevina, uz svakodnevni unos vitamina i minerala iz voća i povrća.

Kada kažete nekome „volim te“ recite to zato što to uistinu i mislite

Zaljubljenost je svojstvena mlađima, nama tinejdžerima, prije svih ostalih. Da li se iko zaljubio u 50-im, 60-im to niko ne zna, a kamoli da vidi. Često se ta zaljubljenost pomiješa sa ljubavlju, pa se izreku neke riječi, urade neke stvari zbog kojih se kasnije kajemo. Kada kažemo ljubav,

Priredila: Zerina PLANIČIĆ, Ib

većina nas pomisli samo na onu između muškarca i žene, zanemarujući onu prijateljsku, koja je često puno puta jača i vrednija. Izgovaranjem riječi „volim te“ nesvjesno možemo neku osobu povrijediti, ako to tako ne mislimo pa kasnije priznamo našu pogrešku. Zato: Don't mess with feeling's (Ne igrajte se osjećanjima)!

Utjecaj društva na naš život.

U svakoj situaciji postoji mogućnost izbora, mi samo moramo izabrati ono što smatramo ispravnijim. U životu sebi ne možemo birati rodbinu i roditelje, a većina stvari je na nama. Sami sebi biramo prijatelje i ljude sa kojima provodimo slobodno vrijeme, međutim, mnogo puta nam naše društvo sticajem okolnosti biva nametnuto bez učešća naše volje i želje. Pažnja pri odabiru prijatelja nikada ne može biti dovoljno velika, jer nas sa svih strana vrebaju nevolje, zato otvorite širom oči i pazite, jer od okova društva i njegove ruke malo ko da je umakao.

AKTUELNO

Kako se odnositi prema vlastima?

Priredio: Eldin MEHMEDOVIĆ, la

Prije nekoliko mjeseci u našoj državi su završeni izbori i formira se nova vlast. U vremenu u kojem živimo vlast i politika su itekako važni, međutim, taj odnos naklonjenosti vlastima ponekad prelazi mjeru dostojanstva čovjeka, naravno i sa druge strane manjka dostojanstva. Cilj nam je da ovim tekstom preuzetog iz djela „Upozorenje nemarnim“ od Ebu Lejsa Es-Semerkindija poučimo i sebe i druge kako se odnositi prema vlastima

Od Enesa b. Malika r.a. prenosi se da je Allahov Poslanik s.a.w.s. rekao:

„Učenjaci su povjerenici poslanika sve dok se ne počnu vezati s vlastima i dok ne počnu hlepiti i sakupljati dunjalučka bogatstva. Kada se počnu vezati za vlasti i skupljati dunjalučka bogatstva, onda su izdali povjerenje poslanika i vi ih ostavite, izbjegavajte i čuvajte se takvih učenjaka.“

Ubejd b. Umejir prenosi da je Vjerovjesnik s.a.w.s. rekao: „Koliko god se čovjek približi vlastima, u tolikoj mjeri se udalji od Allaha, i koliko se poveća broj njegovih sljedbenika, toliko će se povećati broj njegovih šejtana. Neće se povećati njegov imetak, a da mu neće i polaganje računa biti otežano.“

Huzejfe r.a. je rekao: „Dobro se čuvajte mjesta i pozicija u kojima se javlja kušnja.“

Neko je pitao: „A koja su to mjesta?“ On je rekao: „Vrata namjesnika i vlasti.“

Neko je rekao hazreti Ibn Omeru: „Dešava se da kad odemo kod vlasti govorimo jednu priču, a kada izađemo od njih, govorimo suprotno.“

On mu je rekao: „Mi smo to smatrali licemjerstvom-munafiklukom.“

Ibn Mesud r.a. je rekao: „Može se desiti da čovjek dođe kod nekog predstavnika vlasti kao vjernik, a kada odlazi od njega, ode bez vjere.“ Neko od prisutnih je pitao: „A kako je to moguće?“ On je odgovorio: „Tako što on predstavnika vlasti nastoji zadovoljiti nečim što sdi

Allaha.“

Jedan od prijašnjih učenjaka je rekao: „Kada vidiš učenog da je često sa bogatim, znaj da to čini da bi se pokazao pred drugima, a kada vidiš učenog da odlazi vlastima, onda znaj da je on ahmak.“

Ebu Hurejre r.a. je rekao: „Nema ništa štetnije za ovaj ummet od troje: ljubavi prema dinaru i dirhemu, ljubavi prema vlasti i odlazak na vrata predstavnika vlasti. A Allah je od svega toga dao izlaz.“

Mekhul je rekao: „Ko se nauči Kur'anu i vjerskim propisima, a onda ode vlastima dodvoravajući im se i pokoravajući im se u svemu, bit će bačen u džehennemsku vatru, u dubinu koliko je koraka napravio.“

Mejmun b. Mirhan je rekao: „U druženju sa vlastima su dvije opasnosti: ako im se pokoravaš, onda rizikuješ svoju vjeru, a ako ih ne poslušаш, onda rizikuješ život. Jedini siguran izlaz je da im budeš nepoznat.“

Bilježi se da je Fudajl b. Ijad rekao: „Čovjek koji se ne miješa sa vlastima, makar ne dodavao na svoje farzove ništa, bio bi bolji od onog čovjeka koji posjećuje i miješa se sa vlastima, a po čitave dane posti i čitave noći bdije na namazu, koji hadždž obavlja i koji se bori.“

Neko je rekao: „Kako je pogan onaj učenjak za kojeg, kada pitamo gdje se nalazi, čujemo da je kod namjesnika.“

Hasan prenosi da je Vjerovjesnik

s.a.w.s. rekao: „Neprestano će Allahova pažnja biti nad ovim ummetom sve dok čestiti ne počnu veličati i hvaliti svoje grijешnike, dok odličnici ne postanu blagi prema otpadnicima, i dok učenici ne postanu skloni vlastima. Kada se to desi, onda će im Allah uskratiti Svoj bereket-blagoslov, dat će da nad njima zavladaju osioni, u srca će im ubaciti strah i na njih spustiti neimaštinu.“

Bilježi se da je Isa a.s. rekao: „Učenjaci, skrenuli ste s puta i volite dunjaluk. Isto kao što su vladari prepustili mudrost i nauku vama, tako i vi prepustite vlast njima.“

Šekik b. Seleme prenosi da je Omer b. Hattab r.a. odredio Bišra b. Asima Sekafija da sakuplja zekat od Hevazina. Bišr je kasnio, pa ga je Omer sreo i pitao: „Zbog čega kasniš? Zar ne vidiš da smo ti omogućili da ti se ljudi pokoravaju i da te slušaju?“ On reče: „Jesam, ali sam čuo Allahovog Poslanika s.a.w.s. da kaže: „Ko bude imao vlast nad ljudima, bit će doveden na Kijametskom danu i postavljen na most preko Džehennema, pa ako bude dobar, spasit će se, a ako bude hrđav, past će u džehennemski ponor koji je dubok sedamdeset godina.“ Omer je napustio Bišra tužan i pokunjen. Sreo ga je Ebu Zerr r.a. i pitao zbog čega je takav. Omer mu je rekao: „A kako da ne budem? Čuo sam Bišra b. Asima da kaže tako i tako.“ Ebu Zerr reče: „Svjedočim da

sam čuo Allahovog Poslanika s.a.w.s. da kaže: „Ko bude imao vlast nad ljudima, bit će doveden na Kijametskom danu i postavljen na most preko Džehennema, pa ako bude dobar, spasit će se, a ako bude hrđav, past će u džehennemski ponor koji je dubok sedamdeset godina, a Džehennem je mračan i taman.“

Hazreti Aiša prenosi da je Vjerovjesnik s.a.w.s rekao: „Na Kijametskom danu će i pravedan sudija-kadija doživjeti tako žestoko polaganje računa da će poželjati da nikada nije presudio među dvojicom ljudi.“

Ebu Hurejre r.a. prenosi da je Vjerovjesnik s.a.w.s rekao: „Koga se postavi na sudijsko mjesto, kao da ga se zaklalo bez noža.“

Bilježi se da je Ebu Hanife došao kod Ebu Džafera Devanikija i ovaj mu je rekao: „Ja nisam dovoljno dobar za toga.“ Ovaj mu reče: „Subhanallah, pomozi nam u našem poslu.“ Ebu Hanife reče: „Vođo vjernika, ako govorim istinu, onda sam ti rekao razlog zbog kojeg ne mogu to prihvatiti, a ako sam ti slagao, onda ti nije dozvoljeno da me, kao takvog, uposliš i predaš mi tu dužnost.“

Ebu Musa Eš'ari r.a. je rekao: „Krenuo sam Poslaniku s.a.w.s. i priključila su mi se dvojica ljudi. Kada smo ušli Allahovom Poslaniku s.a.w.s. oni rekoše: „Allahov Poslaniče, dozvoli nam da upravljamo nekim oblastima.“ Vjerovjesnik s.a.w.s. reče: „Mi ne postavljamo na upraviteljske položaje onoga ko to priželjkuje i teži tome.“

Bilježi se da je Vjerovjesnik s.a.w.s. rekao Ka'bu b. Adžretu r.a.: „Ka'be, molim Allaha da te zaštiti od vlasti nad nezalicama i bezobraznicima. To je rekao tri puta. Što se tiče namjesnika koji će doći poslije mene, ko potvrdi njihovu laž i pomogne im da čine nepravdu, ti nemaju ništa sa mnom niti ja imam išta s njima. Ka'be b. Adžrete, svako meso koje se razvija i buja iz harama je

najpreče da bude u Džehennem. Ka'be b. Adžrete, post je zaštita i štit, a sadaka poništava grijehe. Namaz je sredstvo približavanja Allahu. Ka'be b. Adžrete, ljudi se dijele u dvije skupine: onaj ko kupuje sebe, taj se oslobodio, a ko se prodaje taj je propao.“

Prenosi se od Ebu Abdullaha Talikana iz Semerkanda, a on od Zubejra b. Bekkara Zubejrija, a on od Isaa b. Junusa, a on od Musaa b. Abdussameda, a on od Zazana: „Bili smo s Abdullahom b. Abbasom r.a. jednim od ashaba, na njegovom balkonu. Ugledavši neke ljude kako idu sa zavežljajima i tovarima, upitao je: „Šta je s ovim ljudima?“ Rekli smo mu: „Bježe od kuge.“ On reče: „Kugo, uzmi me! Kugo, uzmi me!“ Neko ga upita: „Zašto prizivaš smrt, a bio si sa Poslanikom s.a.w.s. i čuo si ga da zabranjuje takvo nešto?“ On reče: „Molim Allaha da me usmrti zbog šest stvari koje sam doživio, a čuo sam da se Poslanik s.a.w.s. plaši za svoj ummet i boji se da bi one mogle doći.“ Mi smo pitali: „A koje su to stvari?“ On reče: „Vlast u rukama djece i nezrelih, mnoštvo policije i uhoda, podmitljivost sudija, prekidanje rodbinskih veza, nipodaštavanje štice nika islamske države i neizanterosovanost za obaveze, i dolazak generacije koja je uzela ovaj Kur'an kao nešto čime se zapijeva. Ne poštuju ono što je u njemu i daju prednost nekom čovjeku koji nije ni najučeniji među njima niti je najbolji, nego samo zato što on zapijeva prilikom učenja Kur'ana.“

Bilježi se da je Hasan Basri prolazio kuće Ibn Hubejra i ugledao mnoge učenjake pred njegovim vratima, pa je rekao: „O učeni, ovo nije sijelo pobožnih.“

Bilježi se da je Vjerovjesnik s.a.w.s. rekao: „Dobro se čuvajte blizine bogataša, učenjaka u službi vlasti i učača koji prodaju svoje učenje.“

Dahhak b. Muzahim je rekao: „Proveo sam besanu čitavu noć nastojeći da pronađem prave izraze kojim bih mogao zadovoljiti svoga vladara, a ne rasrditi svoga Stvoritelja, i nisam uspio.“

Isa b. Musa je sreo Ibn Šibrimeta i upitao ga: „Zašto nam ne dolaziš?“ On mu je odgovorio: „A koja mi je korist od dolaska kod tebe? Ako me približiš sebi, dovodiš me u kušnju, ako me udaljiš, onda me zabrinjavaš (uznemiriš), a nemam ništa čime bih te ustrašio ili nadu u tebi pobudio (zadovoljio).“

Ibn Abbas r.a. je rekao: „Izbjegavajte kapije koje pripadaju vlastima i vlastodršcima. Koliko god imali dunjalučke koristi od toga, oni će vam, zauzvrat, uzeti od vašeg Ahireta ono što je bolje i vrjednije od onog što ste dobili.“

Jedan od prijašnjih učenjaka je rekao: „Odlazak kod vladara poziva te i vodi u troje: nastojiš da stekneš njihovo zadovoljstvo, velikim ti se učine njihovo bogatstvo i dunjalučki položaj i nastojiš da opravdaš njihove postupke.“ Nema promjene ni sile osim s Allahom, Visokim i Veličanstvenim.

ISLAM I NAUKA

Klanje kurbana sa zdravstvenog aspekta

Priredili: Šejma ŠIKALO; IVb i Emir HODŽIĆ, IVa

Islamska praksa klanja životinja (za kurban) ostrim sasijecanjem vrata je mnogo puta na udaru od strane aktivista za zaštitu životinja. Oni govore da je to nasilje nad životinjom i bolni nje ljudski metod ubijanja. Na Zapadu je zakonom regulisano da se prije klanja životinja ošamuti pucnjem u glavu. To se čini iz razloga dovođenja životinje u nesvjesno stanje štiteći je od ponovnog buđenja prije ubijanja. To se također čini da bi se životinja zaštitila od osjećaja bola prije nego umre.

Rezultati njemačkog istraživanja

Možda će istraživanje njemačkog profesora Wilhema Schulza i njegovog kolege dr Hazima sa Ve-

"Prilikom studije na glavama životinja je hiruškim putem uključeno nekoliko elektroda koje su na raznim dijelovima lobanje doticale površinu mozga. Neke životinje su bile zaklane brzim i dubokim sasijecanjem ostrim nožem preko vrata. Ostale životinje su onesviješćene pištoljskim klinom (captive bolt pistol)..."

terinarske škole na Hanoverskom univerzitetu, biti iznenađenje za one koji govore da je islamska praksa klanja životinja nehumana i bolna. Studija pod nazivom: "Pokušaj objektivnog prikazivanja bola i svjesnog stanja u konvencionalnom (ošamućivanje životinje pištoljskim klinom) i ritualnim (halal, nož), metodama klanja ovaca i stoke" ('Attempts to Objectify Pain and Consciousness in Conventional (captive bolt pistol stunning) and Ritual (halal, knife) Methods of Slaughtering Sheep and Calves'), pokazuje da je islamsko klanje životinja najhumanija metoda klanja, a da dovođenje životinje u nesvjesno stanje pucnjem iz pištolja prouzrokuje jake bolove kod životinje.

Prilikom studije na glavama životinja je hiruškim putem uključeno nekoliko elektroda koje su na raznim dijelovima lobanje doticale površinu mozga. Neke životinje su bile zaklane brzim i dubokim sasijecanjem ostrim nožem preko vrata, kidajući vratne vene i žile kao i trašeju i esophagus (islamski metod). Ostale životinje su onesviješćene pištoljskim klinom (captive bolt pistol). Tokom

eksperimenta, elektroencefalograf (EEG) i elektrokardiogram (ECG) su snimili stanje mozga i srca svih životinja tokom klanja kao i onesvješćavanja.

Rezultati su bili sljedeće sadržine:

Islamska metoda

a) Prve tri sekunde od klanja životinje, kako je zabilježeno na EEG ne pokazuju nikakve promjene na grafu prije klanja, što je indicacija da životinja nije osjetila nikakav bol tokom ili odmah nakon sasijecanja.

b) Nakon tri sekunde EEG je zabilježio stanje dubokog spavanja – besvijesti. Razlog tome je izlazak velike količine krvi iz tijela.

c) Nakon gore spomenutih šest sekundi, EEG je zabilježio nulti stupanj, pokazujući da životinja ne osjeća bol uopće.

d) Kada je EEG zabilježio nulti stupanj, srce je još kucalo, tijelo se snažno grčilo (refleks kičmenog corda), izazivajući mlazeve krvi iz tijela, što je rezultiralo higijenski čistim mesom za potrošača.

Zapadna metoda ošamućivanja životinje (C.B.P. Stunning)

a) Životinje su bile dijelom onesviješćene ubrzo nakon ošamućivanja

b) EEG je pokazao jaki bol odmah nakon ošamućivanja

c) Srca kod ošamućenih životinja putem C.B.P. su prestala kućati ranije od onih koje su preklane islamskom metodom klanja, što je uzrokovalo postojanje više krvi u mesu. Takvo meso nije higijenski ispravno za potrošače.

Zapadni način klanja i bolest ludih krava

Ne samo da metod ošamućivanja životinja prije klanja je jako bolno kao što je pokazao prijašnji eksperiment, već postoji rastuća briga da ovaj metod može biti faktor širenja bolesti ludih krava, od stoke kod ljudi, kao što je otkriveno u novom istraživanju koje je obavljeno na Texas A&M univerzitetu kao i kanadskom Food Inspection Agency. Takav metod, nazvan pneumatsko ošamućivanje (ispaljivanje metalnog klina u mozak krave, koje prati raspršivanje eksplozije jačine 150 pounda vazdušnog pritiska) dajući snagu eksploziji koja rasprskava mozak životinje. Ova vijest uznemirava znajući da su moždano vlakno i kičmeni cord glavni zarazni dijelovi životinje oboljele od kravljeg ludila, što prouzrokuje fatalni švajcarski sir nalik rupama u mozgu zaražene životinje. Još više uzne-

mirava činjenica da se 30 do 40 % američke stoke ošamuti pneumatskim pištoljima.

Islamska pravila klanja

Iz prethodnih studija se da vidjeti da je način islamskog klanja životinja blagoslovljeno za životinju i čovjeka. Da bi klanje životinje bilo zakonito, moraju se ispuniti sljedeće stavke. Tako će se osigurati dobit za životinju i potrošača. U tom smislu Poslanik sallallahu alejhi we sellem je rekao: „Allah zapovijeda milosrđe u svaćem. Tako budite milosrdni kada ubijate i koljete: naoštrite vaše noževe da bi ublažili bol životinje“.

Oruđe kojim se kolje mora biti oštro i brzo upotrebljeno. Sasijecanje vratnih žila prekida slanje krvi u nerve mozga koje vrše funkciju osjećanja bola. Na taj način životinja neće osjećati bol. Radnje koje se dešavaju nakon presijecanja vrata životinje nemaju veze sa osjećanjem bola, već sa stezanjem i opuštanjem mišića natopljenih krvlju. Poslanik salla-

lahu alejhi wesellem je također naučio muslimane da ne oštire noževe ispred očiju životinja, niti da ih kolju ispred iste vrste. Klanje mora ubrajati kidanje dušnika (trašeje), jednjaka (esophagus) i dvije jugularne vene, a bez kidanja kičmene corde (u narodu poznate kao „palac“). Ovaj metod klanja prouzrokuje izliv velike količine krvi iz tijela životinje. Ako se presječe kičmena moždina (corda) moguće je oštetiti nervna vlakna kod srca, što će uzrokovati srčano zaustavljanje koje sprječava izliv krvi iz vena. Krv kompletno mora isteći prije nego se glava pomjeri. To čisti meso od krvi koja je centar za mikroorganizme; meso također ostaje više svježije, nego ono koje je zaklano drugim metodama klanja.

Prema tome, optužbe za nasilje nad životinjama se može preusmjeriti na one koji ne kolju na islamski način, već muče životinje stvarajući im agoniju i stvaraju veliki rizik ljudima koji konzumiraju takvo meso.

HOBİ

Jusuf Korić - fotograf ili nešto drugo?

Razgovarao: Ensar MAHMUTOVIĆ, IVa

Za početak, reci nam, ko je „kriv“ za tvoje bavljenje fotografijom? Kako je sve krenulo?

Ljubav prema fotografiji počinje još od moje 6. godine kada mi je otac kupio fotoaparat. Naravno, taj fotoaparat nije bio digitalni, pa se i nije moglo „škljocati“ do beskonačnosti. Pravi počeci su počeli sa prelaskom iz osnovne škole u srednju (tj. u Medresu). U to vrijeme dobijam digitalni fotoaparat, a i nove prijatelje koju su bili isto tako „zagrijani“ za fotografiju.

Zbog čega je fotografija tvoj izbor?

Prvo što želim reći je da se amaterski (amor-ljubav) bavim fotografijom. Ne zarađujem od nje, niti sam profi, pa stoga me i sad „drži“ ta draž i ljubav prema fotografisanju. To je hobi iz ljubavi.

Otkada si član novinarske sekcije?

Aktivni član sam od prošle godine, ali otkako sam u Medresi, moje slike su u Šahidu. Između ostalih, bilo mi je drago kada je u prošlom listu Šahida na naslovnoj strani bila fotografija koju sam uslikao.

Šta najviše voliš slikati?

Pa, što se tiče toga, slikam sve što stignem, to znaju kolege, ali ponajviše ljude i pejzaže.

Šta je to za tebe dobra fotografija?

Dobra fotografija je ona koja ima priču, koja nešto govori i koja nosi poruku sa sobom.

Sam kažeš da su tvoj glavni interes ljudi - voliš li više snimati poznate face ili anonimuse?

Dok god su meni zanimljivi nije ni najmanje bitno jesu li poznati ili ne.

Osim fotografisanja, imaš li još nekih hobija ili zanimanja?

Naravno, tu je i film koji dolazi zajedno s fotografijom.

Jusuf Korić je za neke momak s puno ideja i planova. Oni koji ga znaju kažu da je „opsjednut“ perfekcijom i detaljima. U razgovoru duhovit i pristojan (jedan je od onih sa kojim možete o svemu pričati). Sa druge strane je ozbiljan, odgovoran i svakako osoba u koju se možete pouzdati. Ide u 4. razred naše Medrese. Moj kolega i dobar prijatelj, razlog što smo odlučili razgovarati sa Jusufom je njegovo amatersko bavljenje fotografijom.

Je li bilo projekata na tu temu?

Naravno, zaboravio sam kazati da smo u školi osnovali foto-video

sekciju na čelu sa Dženanom Handžićem, prof. , i u skopu te sekcije snimali smo razne stvari. Moram istaći spot koji smo snimili za pjesmu „Za Medresu“, i da se zahvalim još jednom kolegama, Sadmiru Mustafiću, Emiru Hodžiću i naravno, tebi s kojima sam učestvovao u tome.

Jesi li zadovoljan tim radom?

Naravno, uzimajući u obzir da je to bio naš prvi ozbiljniji projekat, i da u tom trenutku nismo imali toliko iskustva, nije loše ispalo. Volio bih da se nešto slično ponovi, jer vjerujem da bi to puno bolje odradili.

Gdje se vidiš u budućnosti? Fotografija, film, novinarstvo, nešto sedmo...?

Sklon sam vjerovati da će fotografija i film biti i dalje tu, no, ko zna kamo će me put odvesti, samo Allah zna...

Na kraju, šta bi preporučio mladima?

„Zamislite koliko morate biti ružni da bi vam bilo dosadno sa samim sobom?“ Mnogo puta čujem izjavu „Dosadno mi“ od vršnjaka. Bavite se nečim, ne mora to fotografija biti, pronađite sebe u nečemu i budite sretni.

ZAR JE VRIJEME KRIVO

*Ah, kako je blistala večeras,
Kao zvijezda Danica.
Ili je sunce, ili je mjesec,
Od ljepote se nije zhalo.*

*Njen osmijeh, ruža džennetska,
Ljepota joj uzvišena.
I sva blista, sva svjetluca,
Ljepša je od cijelog kosmosa.*

*Neka mi ruke obje sijeku,
Neka svi vide moju muku.
Ah, kako je bila lijepa večeras,
Ni nebo, ni zemlja nisu ljepši.*

*Riječ joj topla, grije mi srce,
Pogled prema meni ivereljava lice.
Njen govor je govor ašika,
Koji vječno ljubav traga.*

*Dižem ruke, sijecite ih,
Haman da sam mrtav već.
Ubila me troja ljepota
I izgorih, izgorih.*

*Ah, još zaboraviti ne mogu
To lice i tu ljepotu.
Zar je vrijeme za sve krivo?
Ako jeste, neka me nema.*

Piše: Seljaci Emrah, I-a

GOVORTIJELA

NEVERBALNA KOMUNIKACIJA

Priradila: Šejma ŠIKALO, IVb

"Dakle, možemo prestati da govorimo, ali je prosto nemoguće da prestanemo slati neverbalne poruke. Iako ih, kako psiholozi kažu, primamo na nesvjesnom nivou, one imaju veliki utjecaj na nas, na našu komunikaciju i odnos sa drugima."

Proces komunikacije smatra se elementarnim među živim bićima, a način na koji se ona ostvaruje smatra se ključnim u razvijanju civilizacijske vrste. Istraživanja pokazuju da se poruka koju prenosimo tokom komunikacije sastoji od verbalnog dijela, vizuelne impresije i tona glasa kojim je izgovorena. Prema psihološkim istraživanjima 7 % emocionalnog značenja izrazimo riječima. Oko 38 % prenosimo korištenjem tona glasa, a 55 % emocionalne poruke komuniciramo neverbalnim znakovima – govorom tijela, izrazom lica i sl., što pokazuje da vizuelni dio poruke koju slušalac dobija gledanjem u osobu koja govori najviše ostaje u sjećanju.

Dakle, verbalnim načinom uglavnom prenosimo informacije, a neverbalnim stavove i emocionalni odnos prema informacijama koje primamo, ili odnos prema osobi sa kojom komuniciramo.

Uspješni komunikatori kažu da su vještine neverbalne komunikacije stvar nečije uglađenosti, važni sastojci šarma i društvenog uspjeha. Takve osobe ostavljaju sjajan utisak u društvu, vješte su u praćenju sopstvenih izraza emocija i posjeduju empatiju, dakle, socijalno su vješte.

S obzirom na činjenicu da u govoru tijela ili neverbalnoj komunikaciji leži čak 78 % razumijevanja govorne poruke, Aristotelova teza: "Bolje je jednom nešto vidjeti, nego tri puta o tome

pročitati" itekako se potvrđuje. U prilog tezi je i sam slučaj nadmetanja Niksona i Kenedija 1960. godine gdje je utvrđen zapanjujući utjecaj neverbalne komunikacije na birače. Razlike u radijskim i TV nastupima kandidata bile su odlučujuće. Kenedi, koji je bio bolji komunikator, imao je izraženiju gestikulaciju, bolji kontakt očima s publikom. I, naravno, na kraju je imao bolje rezultate.

Dakle, možemo prestati da govorimo, ali je prosto nemoguće da prestanemo slati neverbalne poruke. Iako ih, kako psiholozi kažu, primamo na nesvjesnom nivou, one imaju veliki utjecaj na nas, na našu komunikaciju i odnos sa drugima.

Neverbalnu komunikaciju čine: kontakt očima, izraz lica, položaj tijela, tjelesni kontakt, pokreti tijela – gestovi, kao i lični prostor.

Kontakt očima je vrlo važan u sva-

kodnevnoj komunikaciji i smatra se najsnažnijim sredstvom neverbalne komunikacije. Ako uzmemo u obzir da su oči ogledalo duše, shvatamo da nam sam pogled mnogo govori o jednoj osobi. Kontakt očima zadržan samo djelić sekunde duže nego što osoba koju ste pogledali smatra prikladnim, može čak dovesti do reakcije ili fizičke agresije, ili, u nekom drugom kontekstu, može biti shvaćena kao znak privlačnosti.

Važan je i način gledanja: dugotrajno fiksiranje rezervisano je za ljubavnike ili ljute neprijatelje. Raširene zjenice, nevoljni refleks koji se javlja bez obzira na količinu svjetlosti, pokazuje emocionalno uzbuđenje (svidanje, laganje).

Ako želimo da osoba sa kojom razgovaramo stekne utisak da je slušamo, trebamo je gledati u oči oko tri četvrtine vremena razgovora, pogledima dugim 1-7 sekundi.

Često se previše kontakta očima smatra za iskazivanje superiornosti, manjak samopoštovanja, prijetnju ili želju za uvredom sagovornika. Međutim, premalo kontakta očima može se protumačiti kao nedostatak pažnje, nepristojnost, neiskrenost, nepoštovanje ili stidljivost. Prekidanje kontakta očima spuštanjem pogleda tumači se kao signal podređenosti.

Komunikacija će biti najefikasnija ako se ovaj aspekt neverbalne komuni-

kacije koristi onoliko koliko učesnici razgovora smatraju prikladnim za situaciju u kojoj se nalaze.

Izraz lica se koristi kao sredstvo za postizanje boljeg razumijevanja poruke koju drugi pokušavaju prenijeti. Posmatrači traže različite emocije na različitim dijelovima lica. Strah se obično traži u očima kao i tuga. Sreća se vidi na obrazima i u očima. Iznenadenje se pokazuje na čelu, u očima i na pokretima usana. Ljutnja se oslikava na licu. Postoje i mikrotrenutni izrazi lica koji traju samo djelić sekunde i teže se uočavaju. Naprimjer, osoba može govoriti da joj je drago što vidi nekoga i možda se čak i smiješi, ali svoj pravi stav može otkriti mikrotrenutnim izrazom gađenja. Takvi izrazi lica su isuviše kratki da bi ih većina ljudi zapazila. U procjeni nečijeg izraza lica, posebno pri prvom susretu s određenom osobom, treba voditi računa o pojavi koja se u psihologiji naziva "halo-efekat".

Sušтина te pojave jeste u tome da na temelju jedne osobine, koja nam se sviđa ili ne, stvaramo sud o čitavom čovjeku. Većinom gledamo spoljašnji izgled osobe, od crta lica do pokvarenih zuba, boje glasa, načina govora, oblačenja... Koristimo i informacije koje smo ranije saznali o nekome, a ne sviđaju nam se, ili određena osoba posjeduje osobine koje sami nemamo, pa nam odmah postaje simpatična. To, naravno, smanjuje našu objektivnost. Halo-efekat je teško izbjeći. Možemo ga jedino umanjiti ako se svaki put zapitamo koliko je on djelovao na naš sud.

Položaj tijela često govori o tome da li su ljudi puni nade ili su depresivni, da li su samouvjereni ili stidljivi, dominantni ili pokorni i sl. Oni koji su puni nade, dominantni, samouvjereni uglavnom će imati uspravno držanje. Pozitivni stavovi prema drugima su najčešće praćeni naginjanjem naprijed, posebno kada sjedimo. Negativni ili neprijateljski stavovi su signalizirani naginjanjem unazad. Prekrštenim rukama se često može iskazati negativan stav

prema drugoj osobi, a labavo držanje ruku pored tijela tumači se kao otvorenost i pristupačnost.

Psiholozi kažu da stav tijela može da pokaže samopouzdanje ili nesigurnost. Ukoliko stojite, klaćenje tijela sa noge na nogu kao i pogrbljen stav osim što daju sliku nesigurnosti, mogu često djelovati i iritirajuće na onog ko vas sluša.

Pokreti glavom nisu važni samo dok govorimo već i dok slušamo, jer ako se koriste na pravi način mogu da olakšaju komunikaciju. Oni mogu da se koriste za pokazivanje stavova, kao zamjena u govoru u znak podrške onome što je izrečeno, ali i proturječiti izrečenom. Kada je glava visoko i možda malo nagnuta unazad, to se tumači kao preziran, gord pa čak i agresivan stav ako ga prate oštar pogled, izvijene usne i neuobičajeno crveno lice. Pognuta glava ukazuje na pokornost, poniznost ili čak depresiju (ako ovo prate faktori kao što je spor, isprekidan i tih govor, kao i izbjegavanje kontakta očima). Prema istraživanjima muškarci koriste klimanje glavom da označe da su nekoga vidjeli i prepoznali, dok žene koriste nakretanje glave.

Podignute i razmaknute obrve šalju pozitivnije signale nego skupljene. Spuštene i skupljene obrve izražavaju bijes, ljutnju, zabrinutost.

Prema istraživanjima postoje četiri zone korištenja prostora:

1. razdaljina od nule do pola metra naziva se intimnom zonom; tada se ljudi dodiruju ili im je lako da dodirnu jedno drugo;

2. druga zona je lična zona i prostire se od pola metra do stotadeset centimetara. Tu su ljudi u stanju da se rukuju ili su makar na dužinu ruke udaljeni jedni od drugih;

3. treća zona je društveno-konsultacijska zona i prostire se od stotadeset centimetara do tri metra. Najčešće se koristi pri svakodnevnim susretima društvenog ili poslovnog tipa;

4. posljednja zona koja se naziva javnom zonom prostire se od tri metra pa više.

Kada se nađemo sa nekim, nećemo vaditi metar iz torbe kako bismo se uvjerali da nismo prešli u zonu u kojoj ne bismo trebali biti. Ta podjela ima cilj pomoći nam da znamo šta poručujemo kroz ovaj aspekt neverbalne komunikacije.

Istraživanja kažu da su prvih pet minuta najkritičniji period u susretu dvoje ljudi. Tokom tog vremena mi radimo mnogo više od jednostavnog utvrđivanja da li nam se neko sviđa ili ne. Sudimo o karakteru, ličnosti, inteligenciji, naravi, ličnim navikama, radnim sposobnostima, prikladnosti za ulogu prijatelja ili partnera i sl. Sve to radimo na osnovu veoma malo informacija o onom drugom, što nam govori o neophodnosti savlađivanja ove vještine. Međutim, ne smijemo zaboraviti na iskrenost kao veoma važan factor, jer u kombinaciji sa ovladanom vještinom neverbalne komunikacije možemo na pravi način upoznati druge, a i predstaviti sebe.

UTISCI

RAMAZAN NA SMARAGDNOM OTOKU

Piše: Emir HODŽIĆ, Iva

Ramazansku praksu sam proveo u Republici Irskoj. Uzimajući u obzir da se ima mnogo toga reći, a nemam toliko prostora pokušat ću iznijeti samo najzanimljivije stvari koje su se desile.

Republika Irska broji oko 4 miliona stanovnika od čega 2 miliona živi u Dublinu.

Od cijele bošnjačke dijaspeore u Irskoj, svi žive u Dublinu, njih oko 2000.

S obzirom da u Dublinu ima oko 100-tinjak zgrada, a sve ostalo su jednolične kuće, možete zamisliti kolika je površina grada i kako se teško orijentirati. Zbog ovih okolnosti imao sam nekoliko nezgodnih situacija i da nisam poznao engleski jezik, ko zna šta bi se desilo.

Irski jezik je potpuno drugačiji

od engleskog, npr. Dublin se na Irskom kaže Baile Atha Cliath (Ba-lje ata kliat). To mi je na početku bilo malo čudno, jer sam mislio da bar vlastite imenice potiču iz irskog, ali nije tako. Svaki grad ima irski i engleski naziv.

Vozeći se sa svojim daidžom u kamionu nekoliko puta u noći prešao sam skoro čitavu Irsku, „uzduž i poprijeko“, te sam primijetio da veliki broj gradova u Irskoj počinju sa riječju „kill“

(Killkenny, Killrush...). To je zbog toga što su to mjesta gdje su neki od Iraca poginuli za vrije-

Jednu večer dok sam sijelio kod jednog džematlije, upitao me je da mu izračunam koliko on daje za svoju kuću uzimajući u obzir da svaki mjesec plaća 900€ i da mu je ostalo još 27 godina. Izračunali smo da njegova kuća košta 240 000€, ali on banci za vrijeme otplaćivanja mora isplatiti 390 000€.

Ako radite u Irskoj i kupili ste kuću čija je prosječna cijena 200 000€ trebate vam nekih 30-35 godina da je otplatite.

Ako ne radite, živite u nešto manjem stanu, u nekom zapuštenijem kvartu i primite socijalnu pomoć koja iznosi otprilike skoro kao i plata, te se razlikujete od radnika po tome što stan nije vaš.

Mnogi odaberu ovu drugu opciju i onda rade na „crno“.

Sijela su često znala potrajati do sehur, te smo zbog toga često sehurili u fast foodu. I u Irskoj je poznat kebab (porijeklom tursko jelo), ali u nešto drugačijem izdanju.

Irci mnogo jedu bijeli luk i poznat je sos sa bijelim lukom koji

jedu uz skoro svaku hranu, pa tako i uz kebab.(Garlick sos).

Plata u Irskoj je sedmična, vjerovatno zbog toga što rijetko trijezni Irци ne bi znali rasporediti mjesečnu.

Prosječan Irac dobije platu u petak, popije je u subotu i onda jede salatu ostatak sedmice, tako su mi bar pričali Bošnjaci koji rade tamo.

Jedno večer idući prema Sjevernoj Irskoj (dio Velike Britanije) i držeći oči širom otvorene, očekivao sam da ću vidjeti granicu, ali fizička granica ne postoji, već se samo promijene saobraćajni znakovi, sve je izraženo u miljama i plaća se funtama.

Na pola puta smo odsjeli na jednoj benzinskoj pumpi i sjeli u kafić. Gledajući u „meni“, za oko mi zapade „Irish coffee“, što sami naručio.

Kada je konobar otišao da donese „Irish coffee“, ovaj „moj“ me upita: „Znaš li šta si naručio, bolan hodža“, ja se nasmijah, a on produži: „Irska kafa ti je kafa sa viskijem!“ I tako ja ostah bez kafe čekajući da on popije svoju s mlijekom.

Svako večer prije teravije slušao bih kako džematlije prepričavaju svoje doživljaje dok su bili u Bosni, kako sa slatkim sjećanjem i žaljenjem što je odmor prošao misle na to kako će se i oni jednom vratiti, kako im je dosta da budu svoji na tuđem...

Tako se i ja zahvalih Bogu kad ugledah Igman sa desne strane aerodroma i rekoh sam sebi da ću ostati u Bosni, pa kako bilo da bilo. Ovdje bar ima planina iza kojih možeš očekivati nešto novo, ovdje postoje ljudi koji ne žive tako jednolično... Ama poželilo se, brate, šarenog bosanskog ćilima i problema njihovih bosanskih.

Bošnjaci u Irskoj

ZAHVALNOST

Piše: Zerina PLANINČIĆ, Ib

Svaka kapljica što noćas zemlju zijareti nosi poruku od Uzvišenog Stvoritelja...

Nosi poruku o jednom davno sanjanom snu i o onome što taj san usni.

Pod ratnim nebom koje se nadvilo nad Bosnom i Hercegovinom, rađala se jedna divna generacija '92. godine koja je sa sobom na ovaj svijet donijela jedan san, možda najljepšu ikada ispričanu priču, priču o Medresi. U svitanje zore, nošeni zvukom ezana i oštrim jutarnjim zrakom rođeni su glasnici riječi Božije, nasljednici loze islamske, djeca okrija rata, koja su ulila snagu u vene boraca, jer su svakim svojim udisajem proživljavali Bosnu i majku šehida, koji život dade da nama osigura bolje sutra. Odrastajući u sjećanju na tamu prvih dana njihovih života, znali su da jedini način da sačuvaju sebe jeste da se okrenu ka svjetlosti.

Oni su prema riječima mnogih, jedan veliki dio svog života popunili samim činom upisa u školu svjetlosti, iskrene ljubavi i oazu ljepote i čistoće. Vođeni glasom srca, razuma i vjere oni danas popunjavaju prije četiri godine započeti krug. Danas su snažni, snažniji nego ika-

da u životu, jer su im srca puna vjere i snage da osiguraju sebi i djeci svojoj bolje sutra, nebo bez oblaka, sjaj zvijezda koji prati lagani ples mjesečeve prašine, dok se spušta na nasmijana lica puna nade.

Iste 1992. godine dok su svuda oko nas padale granate, jedan veliki čovjek je sanjao, vođen hrabrošću naših očeva, sigurnu budućnost, skrivenu od zla vremena, ruke nepravde i šapata šejtana. Spašeni od zla, ispunjeni srećom, ali jednim dijelom i tugom napuštaju svoj drugi dom, drugu porodicu, roditelje, braću, sestre... Baš kao petogodišnjaci, oni su učili da voze bez pomoćnih točkova i danas ih njihovi roditelji prvi put puštaju da voze, bez da oni trče za

njima ili da jednom rukom čuvaju upravljač. Na putu ka konačnom cilju bit će uzbrdica, a i nizbrdica, uspona i padova, poneko i razbijeno koljeno nakon kojeg će shvatiti da se opet moraju vratiti na bicikl da bi i oni jednog dana mogli učiti nekoga da vozi bez pomoćnih točkova. Kažu da vrijeme liječi sve pa tako i razbijena koljena, nakon svakog pada treba stisnuti zube, skupiti raspršenu snagu, jer nas svaki pad jačim čini i spremnijim za odbranu. Narod koji ima ovakvu omladinu ne treba da se brine za svoju budućnost.

S pravom kažem da su oni divna generacija, dok smo mi zbunjeni "fazani" prvi dan trčali okolo, bez pravca, bez smjera, te divne djevojke su nam po ko zna koji put objašnjavale pravila uz sjetan osmijeh, sjećajući se minulih dana, mjeseci, godina... Za ovaj kratak period proveden sa njima one su postale naš štit, naša mirna luka u koju se možemo skloniti kada šibaju oluje. Svakim svojim savjetom, ohrabrujućim pogledom, osmijehom i rukom spasa one su postajale sve važnije u našim životima. I sad, na kraju priče mi vam se zahvaljujemo! Sretne, jer ste bile uz nas, jer vas poznajemo, a tužne, jer se rastajemo. Na rastanku vam možemo poželjeti samo sve najbolje, puteve posute ružama bez trnja, pjesmama džennetskih ptica i svjetlošću Allahove svjetlosti da im obasja put ka uspjehu. AMIN!

HIKAJE

Priredili: Jusuf KORIĆ, IVa i Merhana MUSLIĆ, IIIB

ZAHVALNI ČOVJEK IZ PUSTINJE

Mesruk pripovijeda:

Živio jedan čovjek u pustopoljini i imao psa, magarca i pijetla. Pijetao ih je budio na sabahski namaz, magarac je služio za prijenos vode i šatora, dok ih je pas čuvao. Dođe jedanput lisica i pojede pijetla. Čovjek se ražalosti, a bijaše dobričak, pa reče: "Možda je u tome hajr". Nedugo iza toga, vuk mu i magarca ubi, ali on i ovaj put reče: "Možda je u tome hajr". Ne dugo iza toga i pas mu nastrada, a on opet reče: "Možda je u tome hajr". Jednog jutra se tako probudi i ugleda kako su mu susjedi od razbojnika porobljeni i u roblje odvedeni, a samo njegov

dom ostao nedirnut. Čovjek pomisli: "Sigurno su ih privukli glasovi njihovih pasa, magaraca i pijetlova" i zahvali Allahu dž. š. na Njegovoj pažnji.

KAMEN KOJI PLAČE

Prenosi se kako je neki vjerovjesnik a. s. prošao pored nekakva omanjeg kamena iz kojeg šiklja voda. Začudi se tome, a Allah dž.š. dade da kamen progovori: "Otkad čuh da Allah dž. š. kaže: "Pa čuvajte se Vatre čije će gorivo biti ljudi i kamenje"(El-Bekare, 24), ja eto plačem iz straha od Uzvišenog Allaha." Vjerovjesnik zamoli Allaha dž.š. da ovaj kamen bude sačuvan od vatre, pa mu Allah dž.š. objavi kako će ga sačuvati. Vjerovjesnik potom nastavi svojim pu-

tem, no kad se bijaše vraćao vidje da voda i dalje šiklja istom snagom kao i prije. Ponovo se začudi, a Allah dž. š. i ovaj put dade kamenu moć govora, pa ga vjerovjesnik upita: "Zašto plačeš? Allah dž. š. ti je već oprostio". Reče: "Ono je bio plač od tuge i straha, a ovo sad plačem od zahvalnosti i sreće".

UČENICI I ZEKAT

Jednoga Ramazana učitelj dobi nešto novca od zekata da ga podijeli siromašnim učenicima,

kojih je u razredu bio priličan broj. Pošto je dobro poznao stanje svakog od njih, novac je podijelio shodno tome. Tako je onima koji su bili siromašniji dao veći iznos, a ostalima manji.

Nakon toga, učitelj je čuo da je među učenicima nastala svađa zbog toga što su neki dobili

više, a neki manje. Stoga odluči da im održi jednu praktičnu lekciju.

Odveo ih je na mjesto gdje je bilo vrele vode, a na tom mjestu su stajale kamene ploče koje su u dodiru s vrelom vodom bile vrlo vruće. Ispred tih ploča učitelj postavi sto i stolicu te sjede.

Onda je prozivao jednog po jednog učenika koji bi stajali na te ploče pred njim. Zatim bi upi-

tao: "Koliko si ti dobio novca?" Neko bi rekao: "Jednu marku". "A šta si kupio za to?" - upitao

bi učitelj. "Svesku i olovku" - rekao bi, a zatim bi otišao, a da se ne oprži.

Međutim, oni koji su dobili više novca nabrajali su: "Cipele, hlače, majicu, svesku, olovku, pernicu, linijar, flomastere..." Dok bi sve nabrojali poskakivali bi, jer su ploče pržile njihove tabane.

Toga dana bogatiji učenici postadoše svjesniji svoje odgovoraosti prema Allahovim dž. š. blagodatima i da valja za to težak račun položiti, na što im je slikovito ukazao njihov učitelj.

Pomisliše kako je bogatstvo kao i siromaštvo iskušenje na koje je stavljen čovjek. Stoga se pokajaše što su se žalili na način na koji je učitelj podijelio novac.

S druge strane, siromašniji učenici shvatiše da nemaju na čemu da zavide bogatijim učenicima, jer će se pred Allahom dž.š. polagati račun za sve blagodati koje nam je On podario, a siromašniji će ga sigurno

lakše i brže položiti.

Na ovaj način učitelj je izgadio nesporazum među učenicima i svi su bili zadovoljni.

PRIČA O OKLOPU

Alija b. Ebu Talib je bio na putovanju, a svoj željezni oklop, koji je oblačio prilikom borbe, je privezao iza sebe, na leđa deve. Kada je stigao u mjesto u koje je krenuo, potraži svoj oklop, ali ga ne nađe. On mu je ispao tokom putovanja, a da on to nije ni primijetio.

Kada je prolazio kroz čaršiju vidio je svoj oklop kod jednog Jevreja, pa ga zaustavi i zatraži od njega da mu ga vrati. Međutim, Jevrej na to ne pristade i reče Aliji:

"Zaista je ovo moj oklop i neću ti ga dati!"

Alija zatraži od njega da se uputi s njim kod kadije (sudije), kako bi presudio među njima, te

njih dvojica dođoše do kadije grada Medine, koji se zvao Surejh.

Alija ispriča kadiji kako je izgubio svoj oklop i kako ga je slučajno spazio kod ovog Jevreja te

kako je zatražio da mu ga on vrati. Međutim, Jevrej ostade uporan pri

tome da je to njegov oklop kojeg posjeduje već odavno, te da su oklopi slični jedni drugima.

Kadija Surejh zatraži od Alije dokaz da je oklop njegov, pa mu Alija ukaza na znakove na

oklopu po kojima ga prepoznaje.

Međutim, kadiji nisu bili dovoljni ti dokazi pa presudi u korist Jevreja, tj. da može zadržati oklop u svom posjedu.

Alija se povinova kadiji-noj odluci, iako je bio uvjeren da je to njegov oklop i da je kadija pogriješio u svojoj odluci. Poslije je krenuo, ali ga Jevrej zaustavi, zadivljen onim što je vidio od pravednosti muslimana i njihovog uzvišenog odgoja, te mu reče:

"Vođo pravovjernih, ovo je zaista tvoj oklop, a ja sam ga našao nakon što ti je ispao. Mogao si ga uzeti od mene bez obraćanja kadiji, jer si tjelesno jači od mene i u tvojim rukama je vlast. Uprkos tome, nisi upotrijebio svoju snagu niti svo-

ju vlast, nego si se obratio kadiji kao i svi drugi obični ljudi!"

Potom se okrenu prema kadiji, vidno uzbuđen i dirnut veličinom onoga što je doživio, te mu reče:

"Ako je ono po čemu si presudio islam, onda ja svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik!"

BOGATSTVO, USPJEH I LJUBAV

Jednom je jedna žena zalijevala svoju baštu, kada je ugledala trojicu staraca. Nije ih poznavala, no svejedno im je rekla:

"Mislim da vas ne poznajem, ali mi se čini da ste gladni. Molim vas, uđite unutra i pojedite nešto. Starci su je upitali:

"Je li Vaš muž kod kuće?"

"Ne, nije", odgovorila je."

"Onda moramo otići", rekli su.

Kada joj se muž naveče vratio kući, žena mu ispriča šta se dogodilo.

"Sada im možeš reći da sam se vratio i pozovi ih u kuću", rekao je muž, i žena je otišla pozvati starce na večeru.

"Na žalost, ne možemo svi prihvatiti vaš ljubazni poziv", rekli su joj starci.

"Zašto ne?", upitala je iznenađeno žena.

Jedan od staraca pokaza na jednog i reče: "Njegovo ime je Bogatstvo".

Potom pokaza na drugoga i reče: "Ovome je ime Uspjeh". "Meni je ime Ljubav".

"Sada pođi mužu i skupa odlučite kojega biste od nas trojice pozvali unutra."

Žena se vratila u kuću i sve ispričala mužu.

Muž presrećan reče: "Super! Pozovi Bogatstvo da sa svim i svačim napuni našu kuću!"

Ona pak nije bila zadovoljna s njegovim prijedlogom: "Zašto radije ne bih pozvala Uspjeh?"

Razgovor između njih je slušala njihova kćer i sva

oduševljena rekla:

"Zar ne bi

bilo bolje pozvati Ljubav? Naš dom bi potom bio napunjen Ljubavlju!"

Poslušavši savjet njihove kćeri, muž reče ženi: "Pođi napolje i zamoli Ljubav neka bude naš gost".

Žena je pošla napolje i upitala:

"Ko je od vas Ljubav? Molim neka dođe i bude naš dragi gost". Ljubav je sjedila u svojim invalidskim kolicima i skupa sa njima se odvezla u kuću.

Druga dvojica staraca su krenula za njom. Zaprepašćena žena je upitala zašto idu i Bogatstvo i Uspjeh, kada je ona pozvala samo Ljubav?

Starci su u jedan glas odgovorili: "Da si pozvala Bogatstvo ili Uspjeh, druga dvojica bi otišli. No, ti si pozvala Ljubav i gdje god ona ide, nas dvojica je slijedimo!"

Tamo gdje ima Ljubavi, tamo uvijek dolaze Bogatstvo i Uspjeh.

PROZA

Ti ćeš živjeti i kada ti se oči sklope, živjet ćeš, živjeti...

Piše: Amra MUŠIJA, Ib

Općina Visoko, Služba za društvene djelatnosti, boračko invalidsku zaštitu i raseljena lica u saradnji sa Organizacijom porodica šehida i poginulih boraca "Visoko 92" su 10. 09. 2010. god. u povodu Dana šehida objavili konkurs za literarni rad na temu "Ti ćeš živjeti i kada ti se oči sklope, živjet ćeš, živjeti..."

Naša učenica Amra Mušija je osvojila prvo mjesto. Iz navedenih razloga rad objavljujemo i naravno čestitamo našoj Amri na uspjehu.

"Teško je bilo gledati kako drugi očevi dovode svoju djecu u školu, a ti mene nisi doveo..."

U srcu mom, tu u dubini duše moje, krije se istina o meni...

U srcu mom, tu u dubini duše moje, krije se ona, istina o njoj, istkana tavnim i snažnim nitima priče koja zbori o sebi...

O Bosni mojoj...

Bosna žuborom rijeke zbori o sebi, o herojima svojim, koji živote svoje dadoše za nas, za nju...

Svaki korak moj, govori o njemu, svaka riječ, svaki san...

Moj babo...

Moj heroj...

Moj ponos...

Moja nada da će sutra biti bolje...

Ne želim plakati, al' suze same niz lice teku...

Ubili su ga...

Ubili, oni zli pokvarenjaci, oni, koji ne znaju za ljubav...

Znaju samo za mučenje i ubijanje, a šta je s nama...

Šta je sa djecom heroja, gdje su oni?

Zaboravljeni?

Znam, zaboravljeni smo, al' više mi

ni to nije važno, jer On nije ovdje...

Nije ovdje da mi suze s lica obriše, nije ovdje da razgovara sa mnom, nema ga...

Ubili su ga...

Zašto?!

Zašto proljeće 1992. godine nije moglo biti kao ostala proljeća prije...

Rat se nije morao dogoditi...

Nevine žrtve nisu trebale stradati...

Moj babo nije trebao biti ubijen!!!

Voljela bih da imam 10 godina manje, tako da ne moram da razmišljam o prošlosti, igrala bih se sa svojim lutkama i vjerovala da će se moj babo jednog

dana pojaviti na mojim vratima i reći kako je to samo bio ružan san...

Voljela bih da ga vidim...Bar na tren...

Da mu kažem koliko mi nedostaje i koliko ga volim...

Al' naučila sam živjeti s bolom, da nikad nisam, niti ću ga ikad vidjeti...

Ni upoznati, zagrliti...

Ostaju samo izbjedljene fotografije, njegova značka i moja nada da će se jednom vratiti, svake noći sanjam da će doći...

Govore mi da ne živim od uspome-

na na prošlost, al' ja im kaže da su uspome ne na tebe jedino što imam...

Kažu da ne mogu cijeli svoj život provesti u nadi da će se vratiti, al' meni samo nada ostaje...

I evo sada sa suzama u očima gledam tvoju sliku i pitam se: "Zašto?!"

Nije lako svake noći slušati plač moje majke, njenu želju da te još samo jednom vidi...

Babo moj...

Nedostajao si mi da podijelimo sreću i tugu, suze i smijeh...

Teško je bilo odrastiti bez tebe, boriti se, bez podrške oca

Teško je bilo gledati kako drugi očevi dovode svoju djecu u školu, a ti mene nisi doveo...

Ponakad, u teškim trenucima osjećam da si tu, da me tješiš i ne dozvoljavaš mi da patim i plačem...

Znam da si ovdje i da ćeš zauvijek biti uz mene...

Jer ti živiš u meni, u mojim djelima, nadama...

Znam da si sa mnom...

Svakim danom to sve više osjećam...

Babo...

Ti ćeš živjeti i kada ti se oči sklope, živjet ćeš, živjeti...

KREATIVNOST

Piše: Ismail IBRELJIĆ, 1a

Moj put u Medresu...

Dana 27. 09. 2010. godine. Uprave škole je raspisala konkurs na temu: „MOJ PUT U MEDRESU“. Zadatak učenika bio je da upotrijebi što više sljedećih riječi u izradi svoga rada: škola, mišljenje, sloboda, autoritet, pušenje, laž, internet, enigmatika, djevojka, učenje, roditelji, savjet, znanje, cilj, akreditacija, progres, meditacija, influencija, trag, miris, urednost, ljutnja, protest, nerazumijevanje, srdačnost, simpatija, očekivanje, nesporazum, kontinuitet, soba, stagniranje, skrušenost, buktisanje, vehto, aščare, brzina, greška, kajanje, krug, crta, duša, kalendar, riječ, zemlja, želja, obećanje, dosljednost, šifra, ocjena, tačnost, razumijevanje, informacija, mudrost, solidarnost, inventivnost, dunjaluk, korist, karijera, tačka. Od radova koji su pristigli, izdajamo rad Ismaila Ibreljića koji je najlogičnije upotrijebio navedene riječi.

Završio sam osnovnu **školu**. Kao i svaki učenik pitao sam se šta i kuda dalje?! Pitao sam i **roditelje** šta oni **misle**, a oni su me onako mudro pomilovali po glavi i rekli : „Sada si veliki i treba

da imaš svoj **cilj**, svoje **mišljenje** i **želje**, a mi ti dajemo **slobodu** da odlučiš“.

Molio sam Allaha dž. š. da mi pomogne da donesem pravu odluku. Razgovarao sam sa svoja dva brata koja su također završili medresu. Slušao sam o prednostima koje pruža školovanje u medresi.

Znao sam da je to **škola** internatskog tipa u kojoj se moraju poštovati pravila. Ali, nisam se puno dvoumio. Prijavio sam se na konkurs položio prijemni i naravno primljen sam.

S nestrpljenjem sam očekivao početak **škole**. Spakovao sam potrebne stvari, a majka mi je poklonila prelijepi **miris** i rekla . „Da mi sine u medresi stalno **mirišiš**.“ I još mi je rekla: „Sad sebi postavi **cilj** i idi prema njemu. Dobro **uči** i stiči **znanje**, jer znanje je svjetiljka kroz život.“

I tako, uz dovu Uzvišenom, krenuo sam.

Stigao sam u Čangrad. **Miris** jeseni se posvuda širio, a blagi povjetarac milovao je moje lice.

Poslije uvodnih **riječi** i **srdačnog** dočeka profesora, krenu smo sa svojim prtljagom prema **sobama**. Raspoređen sam u **sobu** broj tri. **Soba** je mala, ali uredna, sa krevetima na sprat. Učenik starijeg razreda sa **akreditacijom** davao nam je potrebna uputstva. Svoju odjeću smo smjestili u ormare, rekli su nam da mora biti uvijek uredna.

Sjedoh na krevet i kroz glavu mi proleti izjava i **obećanje** kako ću se vladati u školi. Postavio sam sebi **cilj** i znam da moram biti dosljedan u sticanju **znanja**, **mudrosti**... Da steknem **razumijevanje** za svoje nove prijatelje, **solidarnost** sa njima i njihovim problemima i da je ovo početak moje **karijere** i da bih uspio moram imati **kontinuitet** u svom radu.

A kroz glavu mi i sada odjekuju **riječi** moje drage majke: „Sine nemoj lagati, budi **skrušen**, **srdačan**, imaj **razumijevanja** za svoje drugove. Ne budi srdit i **ljut**. Nemoj da bi i pomislio da **pušiš** cigarete, jer ti ni **roditelji** ne puše. **Internet** koristi samo za **znanje**. Nemoj ništa raditi na **brzinu**, jer žurba je šejtanski posao, da se ne bi poslije **kajao**. Tvoje **ocjene** će biti mjerilo tvoga truda. Zato gledaj da **trag** koji budeš ostavio u medresi bude lijep i **mirisan**...“ Roditelji krenuše, a **duša** mi zadrhta, srce **aščare** hoće da mi iskoči iz grudi, ali se suzdržah i ne pustih suzu. Ispratih ih mašući im sa prozora svoje **sobe**. Pogledah u **kalendar**. Hmm... koliko ima dana do prvog vikenda.

Iziđoh pred džamiju i duboko udahnuh **miris** lijepog jesenjeg dana. **Dušu** mi ispuni milozvučni glas mujezina dok učio je ezan.

Sjetih se da je na **dunjaluku** sve prolazno, a da je Allah, Uzvišen, Vječan .

GOSTOVANJA NAŠEG HORA

Piše: Amina SMILAGIĆ, Illa

Mala ekipa u velikoj Švedskoj

„Djeco idemo u Evropu, kad ona neće nama“, osmijehnuvši se rekao je naš profesor. I zaista tako je i bilo! Na incijativu glavnog imama Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj Idriza ef. Karamana, hor naše medrese biva pozvan na gostovanje u Švedsku.

O beriĉetu i blagodatima mjeseca ramazana nikada nije teško govoriti, rijeĉi same naviru, ali kada taj beriĉet doživite, srce naprosto Źeli da iz sve snage pohita ka svo- me Gospodaru. Nakon jednog telefonskog po- ziva, prvo što sam uĉini- la, bila je sedŹda Gospo- daru. Pitali su me zašto? A ja im odgovorih: „Allah me poĉastio neĉim što i On sam od nas traŹi u Svojoj Knjizi, a to je da putujemo po svijetu radi znanja i da bismo saznali nešto više o drugim na- rodima i kulturama...!“

U prošlom broju Šahi- da imali ste priliku pro- ĉitati ĉlanak o vrijed- nim ĉlanovima našeg hora, koji su obogatili našu medresu sa jednim

prelijepim CD-om, i koji su zahvaljujući, izmeĉu ostalog, i njemu uspeli predstaviti našu medresu diljem domovine.

„Djeco idemo u Evro- pu, kad ona neće nama“, osmijehnuvši se rekao je naš profesor. I zaista tako je i bilo! Na incijati- vu glavnog imama Islam- ske zajednice Bošnjaka u Švedskoj Idriza ef. Kara- mana, hor naše medrese biva pozvan na gostova- nje u Švedsku. Ali, pitam se da li bi to bilo moguće bez našeg profesora Ni- jaza AganhodŹića koji je još davne 2005. godine, kao mladi student osta- vio dobre utiske kod naše braće Bošnjaka u Šved- skoj, gdje je bio te- ravih-

imam.

Nakon samo nekoliko dana stiglo je osam viza iz Švedske ambasade. Mislili smo da sanjamo, ali ne, već 21. septembra uputili smo se na put ka Skandinaviji. Bili smo sretni zbog našeg uspje- ha, ali smo se sa velikom tugom u srcima rastali od naših najmilijih! Hvala Allahu, pa je onih 36 sati putovanja prošlo u naj- boljem redu. Naš voĉa je bio taj koji nas je bodrio, s kojim smo uĉili, smijali se i obavljali namaz. Mi- slili smo da nikada neće- mo stiĉi, ali nakon 36 sati voŹnje oko ponoći stiŹe- m o na ulice glav- n o g grada Švedske

Štokholma. Slušala sam razne priče o toj čudnovatoj zemlji, ali najinteresantnija mi je bila ona o blizini neba u Švedskoj. I zaista prvo sam pogledala ka nebu i činilo mi se kao da ga mogu dotaći rukom, bilo je tako blizu... Dočakala su nas nasmejana lica 'štokholmske omladine' s kojima smo proveli dva dana šetajući ulicama ovog ogromnog grada. Tokom boravka u Štokholmu dane smo provodili obilazeći grad, posebno „švrljajući“ po šoping-centrima, a tokom noći smo izvodili programe. Prvi program je bio u gradiću Vesterosu, a već sljedeći dan bili smo u prepunoj sali u Štokholmu. Nakon štokholmskog programa, družili smo se sa bošnjačkom omladinom, koji su se prema nama ponijeli zaista prijatno i domaćinski! Ostavivši svoje nove prijatelje u Štokholmu, pomalo i tužni zaputismo se ka našem sljedećem odredištu Norčepingu! Onako umorne, s osmijesima na licima dočeka nas prelijepa norčepinska omladina. E, na takvom gostoprimstvu bi i najbolji domaćini u Bosni pozavidjeli. Nakon akšam-namaza proučili smo mevlud nakon čega smo se uputili

prema bosanskom kafiću koji se nalazio u samom centru grada. Nažalost, u tom prelijepom gradiću ostali smo vrlo kratko, već sljedeće jutro zaputismo se prema jednom malom gradu koji me neodoljivo podsjećao na moje Visoko. U Gislavedu nas dočeka veliki džemat, ali i hor kojeg su sačinjavale nekih 30-tak djevojčica, koje su kroz ilahije i kaside nastojale sačuvati našu tradiciju. Nakon proučenog mevluda, krenusmo ka jednom od najjužnijih gradova Švedske Malmeu. U tom prelijepom gradu dočeka nas je glavni imam Idriz ef., kao i imam u Malmeu, Alen ef. Delić. Sa velikim zadovoljstvom smo proučili mevlud pred nekoliko stotina džemattlija. Nakon klanjanja jacije-namaza, krenusmo u obilazak grada. Zahvaljujući sjajnim domaćinima, i naš boravak u ovom gradu je bio prekrasan, na čemu im se posebno zahvaljujemo. Pretposljednji dan našeg boravka u Švedskoj, iskoristili smo za obilazak Malmea, i naravno njegovih dućana, a navečer smo otišli 50-tak kilometara sjeverno, ka Landskroni, našem posljednjem odredištu. Nakon

proučenog mevluda i raznih sohbeta, počeli smo pakovati naše kofere. Prema našoj Bosni krenuli smo 28. septembra. Najveći dio puta smo prespavali, što je bila posljedica danonoćnog nespavanja. Jedan od nezaboravnih trenutaka pri povratku je bila vožnja trajektom do Njemačke. Sutradan oko ponoći stigli smo u naše Visoko, gdje nas dočekaše naši najmiliji. Koliko je naš put bio uspješan, kako za nas tako i za Medresu, svjedoče novi pozivi za gostovanja našeg hora širom Evrope gdje žive naši Bošnjaci.

Zahvaljujući radu i trudu naših profesora, Kolektiva Medrese, te pozivu glavnog imama iz Švedske, mi smo bogatiji za jedno novo iskustvo, naša Medresa za nekoliko novih knjiga i priloga za izgradnju, a naši učenici za nekoliko stipendija, tako da su svi na dobitku! Molimo Allaha dž. š. da nagradi sve one koji su potpomogli naš put u Švedsku, ali i da nagradi sve one koji će nas ako bogda ponovo dočekati kako u Švedskoj, Danskoj, Njemačkoj tako i u mnogim drugim zemljama širom svijeta.

IZVJEŠTAJ SA ESKURZIJE

Fatih je osvojio Istanbul bez klime, a ti se žališ!

„Nakon ispraćanja tri generacije maturanata na ekskurziju i mahanja autobusu, napokon je došao red i na 16. generaciju da nas ispraćaju i da mašemo iz autobusa.“

Piše: Šejma ŠIKALO, IVb

Nakon ispraćanja tri generacije maturanata na ekskurziju i mahanja autobusu, napokon je došao red i na 16. generaciju da nas ispraćaju i da mašemo iz autobusa. Tako smo, poučeni iskustvima starijih generacija, naoružani paštetama i dekama krenuli na dug i iscrpljujući put, ali i poučan. Naime, napokon smo shvatili čemu tolike olakšice za putnika o kojima smo mnogo

učili iz fikha. U autobusu je vladala prava porodična atmosfera, dijelili smo hranu, pjevali, mučninu liječili tabletama kojima nas je opskrbio naš dobri prijatelj... Naravno, bilo je i nesporazuma budući da nijedna porodica nije savršena, posebno ne ona sa 62 člana. Kada smo stigli u Tursku obradovala nas je vijest jednog našeg kolege da ćemo za doručak, u hotelu u kojem odsje-

damo, imati "španski" sto. Nakon malo duže vožnje Turskom stigli smo u hotel ispred kojeg je bilo mnogo skela što smo odmah upamtili, pa nam je to bio orijentir za dalje snalaženje po Istambul. Bez obzira na to i na našu snalazljivost u orijentisanju pomoću munara, gubljenja su bila česta, posebno na Kapali-čaršiji. Tamo smo se gubili pojedinačno ili po grupicama, ali pošto je svijet ipak mali, često smo sretali poznata lica koja su nažalost uvijek imala isti odgovor na formalno pitanje „Gdje si?“ – „Ne znam“. Kada smo prvi put ušli na Kapali-čaršiju rečenicama „Cijela Tuzla jednu kozu muzla“, „De si bona“ i „Kako si? Dobra“ bez da im se i obratimo Turci su nam pokazali da nas lahko prepoznaju i iskazali svoju

susretljivost prema nama. Najčešće upotrebljavane rečenice su bile „Do you speak English“, „How much“ i „Too much“. Na rečenicu „Do you speak English“ dobivali smo različite odgovore: „Govorim“, „Sometimes“, „Small“... Rečenicu „Too much“ smo mijenjali za različite druge rečenice npr. „very çok“, „çok para“, „koç para“... A za

pro-davnicama u zaključak da oni „have problem in head“... Naravno, u sporazumijevanju smo se obilato koristili nogama i rukama, što se, nažalost, ne može napisati. Tokom boravka u Bursi snabdijevali smo se različitom odjećom i upoznali mnogo ljudi čiji su preci doselili iz Bosne u Tursku prije sto godina a oni i dalje solidno govore

cjenkanje su korišteni različiti izrazi, fraze i rečenice: „too much, can you little“, „down, down!“ , „give me little“ a neki su se čak, greškom, cjenkali za cijene veće od početne. Neki su bili previše uporni u cjenkanju posebno za stvari koje ne namjeravaju kupiti pa im je zabranjen pristup određenim

naš jezik, dovoljno da ih razumijemo, doduše oni su nas malo teže razumijevali što nam je jedan od njih i rekao: „Vi govorite hitro, ali vas ja plaho razumijem“. U Istambul nas je mnogo kupilo nargile uz koje je dolazio i ugalj koji je onako okrugao i pojedinačno pakovan sve nas neodoljivo podsjećao na keksić, posebno našeg druga koji ga je u napadu gladi i pojeo. Na ekskurziji smo obilazili mnoge znamenitosti s čijom historijom su nas upoznavali naši vodiči, međutim, često je dolazilo do smetnji u komunikaciji pa je tako neko nakon obimnog predavanja o Aja Sofiji primijetio kako taj muzej neodoljivo podsjeća na

džamiju iz nepoznatih razloga. Mislim da će nam ekskurzija svima ostati lijepa uspomena budući da je svaki dan vladala lijepa atmosfera, čak i onda kada smo svi pokisli trčeći od Top-kapi prema hotelu pa smo ostatak dana proveli u hotelu cijedeći se, a kasnije i sušeći. Taj dan su mnogi od nas usavršavali engleski jezik pokušavajući objasniti spremačici da ne ulazu u sobu odmah, nego da dođe kasnije, npr. ovako: „Samo five minutes da ja go pa ti come. OK?“. Na dan predviđen za polazak svi su se iznenadili sumom potrošenog novca u luđačkoj kupovini i shvatili kad im mama sazna za to da će ih ubiti babo. Povratak je sve u svemu

bio mučniji od odlaska, budući da je splasnula uzbuđenost i da smo svi bili umorni. Odjednom su pristizale pritužbe na nastavu, zagušljivost, isključenu klimu... Ali, naravno uvijek ima onih koji sve vrijeme ostaju pozitivni, pa je na pritužbe za klimu odgovoreno u duhu ekskurzije u Tursku: „Fatih je osvojio Istambul bez klime, a ti se žališ“, međutim, optimisti su dobili odgovor na to „Fatih je jah'o konja, a mi jašemo ovu konzervu“. U povratku smo shvatili vrijednost hljeba kojeg je manjkalo, a da napokon smo se zasitili pašteta koje su nam uvijek bile izuzetno drage i naravno, shvatili smo vrijednost medresanskog kreveta.

NAŠI USPJESI

Piše: Muhamed BILČEVIĆ, IVa

Evropsko takmičenje učača Kur'ana u Zagrebu

Takmičenje se odvijalo u pet različitih kategorija, a u kategoriji tilaveta, u konkurenciji učenika medresa, drugo mjesto osvojio je Džaferagić Namik, učenik četvrtog razreda naše škole.

U organizaciji Mešihata Islamske zajednice u Hrvatskoj, Svjetske organizacije za hifz i Medžlisa Islamske zajednice Zagreb, a u povodu 23. godine svečanog otvorenja Zagrebačke džamije održano je 17. evropsko takmičenje učača Kur'ana, u prostorijama Islamskog centra u Zagrebu. Svečano otvaranje takmičenja te obraćanje organizatora i domaćina, upriličeno je u džamiji Zagrebačke medrese 21. 20. 2010. godine, u četvrtak, nakon čega su se učesnici i gosti počastili večerom u restoranu Medrese. Naredna dva dana posjetioci su imali priliku slušati slavuje učenja Kur'ana sa područja cijele Evrope, a u subotu poslije podne-namaza je upriličeno svečano zatvaranje takmičenja te proglašavanje pobjednika.

Ove godine natjecala su se 73 učača Kur'ana iz čak 20 zemalja svijeta: Hrvatske, Austrije, Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Belgije, Crne Gore, Engleske, Finske, Francuske, Italije, Kosova, Makedonije, Njemačke, Nizozemske, Norveške, Srbije, Turske, Švedske i Švicarske. Takmičili su se učači svih generacija, najmlađi natjecatelji bili su u dobi od 5 godina, dok su najstariji

već zašli u šesto stoljeće života. Svaki pojedinac natjecatelj dobijao je po tri pitanja i imao oko 10-ak minuta za svoj nastup koji je pomno slušala i ocjenjivala šestočlana komisija u sastavu: hafiz dr. Fadil ef. Fazlić, predsjednik komisije; hafiz Abdulah Al-Muhib, Saudijska Arabija; hafiz dr. Halil ef. Mehtić; hafiz Bajrami ef. Ajeti, Makedonija; hafiz Selman ef. Okumuš, Turska; te hafiz Aziz ef. Alili, Hrvatska.

Takmičenje se odvijalo u pet različitih kategorija, uključujući poznavanje polovice Kur'ana napamet, poznavanje šestine ukupnog teksta, vještinu lijepog čitanja teksta bez obaveze da ga se uči napamet, a najzahtjevnija kategorija podrazumijevala je znanje cijelog Kur'ana napamet.

U ovoj kategoriji prvu nagradu osvojio je mladi hafiz iz Francuske Mohamet Achaibi, a drugo mjesto Emrah Litrić iz BiH. Među nagrađenima iz BiH su i Namik Džaferagić, učenik naše Medrese koji je osvojio drugo mjesto u kategoriji tilaveta Medresa, Jusuf Bećoja, Mejrema Šišoć i Mahira Vlačić. Nagrade

koje se sastoje od novčanog dijela i prigodnog poklona svečano su uručene pobjednicima u svakoj od kategorija, svi sudionici takmičenja dobili su diplome, a u programu ove završne svečanosti sudjelovao je i muški hor Gazije iz Bužima. Evropsko takmičenje učača Kur'ana koje se tradicionalno organizira u Zagrebu pruža vrsnim takmičarima da pokažu i međusobno odmjere svoje glasovne sposobnosti i znanje učenja Kur'ana, ističu organizatori ovog prestižnog natjecanja, te se

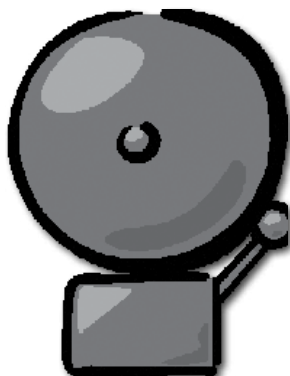
zahvaljuju svima koji su uzeli učešće, a posebno zahvalnost duguju onima koji su zauzeli vodeće pozicije.

Namik DŽAFERAGIĆ, IVa

VIJESTI IZMEĐU DVA BROJA

NATRAG U ŠKOLU

13. 09. 2010.

Nakon produženog raspusta, naši učenici se vraćaju u školske klupe spremni ispisati još jednu bijelu stranicu u poglavlju svog života. Kolege, sretno nam!

DOBRODOŠLICA „FAZANKAMA“

30. 09. 2010.

Učenice starijih razreda naše medrese u saradnji sa svojim razrednim odgajateljicama upriličile su druženje, kako bi na najljepši način dočekale naše prvačice i na što ljepši način im prikazale našu školu. Nadamo se da će ovo druženje postati lijepa praksa u budućnosti, jer sudeći po reakcijama „fazanki“ cilj je ostvaren.

MEDRESANSKI TURNIR U MALOM NOGOMETU

20. 09. i 21. 09. 2010.

Održan je Medresanski turnir u malom nogometu. Na turniru je učestvovalo osam ekipa. Prvo mjesto su osvojili maturanti IV-a, dok su drugo i treće osvojili II-a i III-a. Pobjednicima čestitamo, a ostalim učesnicima želimo više sreće na narednim takmičenjima.

ZIJARET SKANDINAVIJI

21. 09. - 29. 09. 2010.

Hor naše medrese je, na inicijativu glavnog imama IZB-a iz Švedske Idriza ef. Karamana, upriličio posjetu ovoj prelijepoj zemlji. Tom prilikom održani su programi u šest gradova duž cijele Švedske.

POSJETA SLOVENSKE OMLADINE

08. 10.-10. 10. 2010.

U prostorijama naše medrese, vikend-druženje su upriličili momci i djevojke iz Slovenije. Tom prilikom i naši učenici, ali i omladina iz Slovenije, su imali priliku naučiti nešto novo o vjeri i tradiciji, ali i o međuljudskim odnosima te je sklopljeno puno novih prijateljstava.

KO ČEKA TAJ DOČEKA

4. - 11. 10. 2010.

Maturanti naše Medrese su napokon dočekali maturalsku ekskurziju u Tursku. Prema onome što smo čuli od njih vrijedilo je puta i truda. Ekskurzije i putovanja su uvijek korisna te se nadamo da će i buduće generacije naše škole osjetiti draž putovanja.

VIJESTI IZMEĐU DVA BROJA

U DRUŠTVU SA HILLARY CLINTON

12. 10. 2010.

U sklopu službene posjete Bosni i Hercegovini državni sekretar Sjedinjenih Američkih Država Hillary Clinton susrela se sa mladima i predstavnicima civilnog društva 12. oktobra 2010. u Narodnom pozorištu u Sarajevu. Grupa naših učenika, koji pohađaju kurs engleskog jezika u organizaciji američke ambasade u BiH, imala je priliku prisustvovati tom događaju.

VAKIFI U POSJETI NAŠOJ MEDRESI

18.10. 2010.

Jedan od najvećih vakifa Čajangradske džamije, po kojoj je ona i dobila ime, šejh Ebu Salih El-Hanna iz Kuvajta posjetio je našu medresu u društvu sa reisul-ulemom Mustafom-ef. Cerićem i

visokom kuvajtskom delegacijom. Tom prilikom uz obilazak medrese održan je i prigodan program u čast naših musafira.

POSJETA SIRIJSKOG ALIMA

1. 11. 2010.

Učenici medrese su i ovoga dana imali čast da ugoste i saslušaju lijepo predavanje uglednog alima iz Sirije šejha Kurejma Radžiha, nekadašnjeg sirijskog muftije, koji se veoma pohvalno izrazio o medresi i našoj Bosni u koju je imao, kako kaže, želju doći i ranije. Zahvalni smo na lijepim riječima i nadamo se da ćemo i mi doći u uzvratnu posjetu Siriji.

PROMOCIJA PRVOG CD-a HORA MEDRESE

30. 10. 2010.

U prepunoj sali našeg amfiteatra promovisan je prvi CD našeg hora pod nazivom: "Uči i čitaj u ime Allaha". Promociju su uljepšali i naši gosti Eldin Huseinbegović i Armin Muzaferija. Nadamo se da na ovom CD-u nećemo stati, a svima koji su nam dali podršku zahvaljujemo.

FOTOGRAF U AKCIJI

Osam savjeta za bolju fotografiju

Priredio: Jusuf Korić, Iva

ALLAH DŽ. Š. SE KUNE VREMENOM U KUR'ANU, I PO SUNNETULLAHU ONO JE NEZAUSTAVLJIVO. KOJA JE TO BLAGODAT DA JEDAN SVEČANI, ZANIMLJIV TRENUTAK U SVOM ŽIVOTU „ZAUSTAVIMO“ I SAČUVAMO DO KRAJA ŽIVOTA

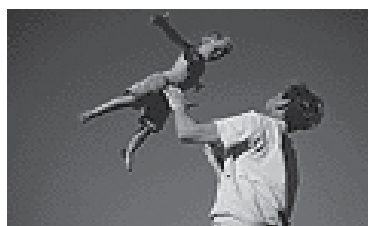
Moj otac je uvijek svaku skupnu fotografiju nazivao historijskom, pošto joj je navodna svrha bila da taj važni trenutak uhvati za neku vječnost, te se moralo pozirati uz dužno poštovanje prema važnosti dokumentovanja ove tačke na putanji našeg života. Za slikanje se moralo fino obući, a ne ko trnđo-mrndō. Ovo je bilo vezano samo za staromodne koje nastaju tako što se film eksponira kroz blendu, pa se onda razvije u negativ, pa se onda od negativa pravi slika. Fotoaparati su sad digitalni, broj fotografija koje se mogu napraviti je faktički beskonačan, slike se šalju i pohranjuju na internetu. Rast i razvoj djece je moguće pratiti iz dana u dan - raspon od rođendana do rođendana je sada prava vječnost. U Americi je teško kupiti mobilni telefon koji ne uključuje digitalnu kameru, što znači da je svako fotograf bez obzira da li ima moralno pravo i obavezu da za porodicu kupuje lubenicu. Sad kad su tehnološke mogućnosti fotografije doslovno beskonačne, nema više potrebe da se bira

sadržaj, svaka neuspjela fotografija se može eliminisati, a rođak koji se krevelji može se izbrisati ili u fotošopu prepraviti u ozbiljnog čovjeka.

Allah dž.š. se kune vremenom u Kur'anu, i po sunnetullahu ono je nezaustavljivo. Koja je to blagodat da jedan svečani, zanimljiv trenutak u svom životu „zaustavimo“ i sačuvamo do kraja života.

U ovim kratkim uputstvima sažeti su osnovni "recepti" za dobru fotografiju. Bez obzira koliko ste iskusni ili neiskusni, ovih 9 savjeta mogu učiniti vaše fotografije boljim!

Pazite na pozadinu!

Nastojte da pozadina svo-

jim sadržajem ne odvlači pažnju od objekta snimanja. Jednostavna i nenametljiva pozadina ističe objekt. Nekad se zbog toga isplati pokušati naći bolji ugao snimanja ili jednostavno promijeniti mjesto.

Približite se!

U pravilu, što ste bliže predmetu snimanja, fotografija je bolja. Približavanje eliminira nepoželjnu pozadinu koja odvlači pažnju od objekta snimanja. Snimite tako da sliku ispunite jasnim i interesantnim motivom. Provjerite u uputstvima za rukovanje koliko se sa vašim fotoaparatom možete najviše približiti da biste dobili oštru fotografiju. Mnogi jednostavniji fotoaparati ne

mogu snimati na distanci manjoj od 1,2-1,5 m

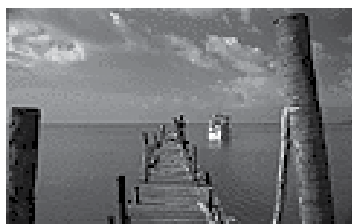
Neka objekt ne bude uvijek u središtu!

Nema ništa loše u tome ako

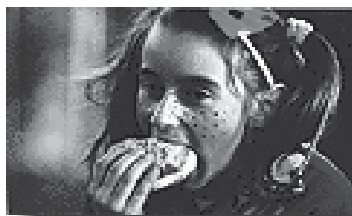
je osoba koju snimate u sredini fotografije. Ipak, pokušajte je ponekad postaviti na jednu stranu i time ćete postići dinamičnu kompoziciju koja je oku interesantnija.

Zahvatite i bliske predmete!

Kada snimate krajolike i udaljene objekte, uključite u fotografiju i predmete koji su vam bliže. Oni će fotografiji dati dubinu i perspektivu.

Budite "nevidljivi"!

Kada snimate ljude, nastojte da se oni bave nekom aktivnošću! Tada neće obraćati

pažnju na vas i na fotografijama će se osjetiti spontanost. Zaposlite ih nečim i njihovi će izrazi biti prirodni i opušteni.

Prepoznajte dobro svjetlo!

Dovoljno svjetla je nužno za eksponiranje filma u vašem fotoaparatu, ali dobro svjetlo čini uspješnu fotografiju! Ono je zaslužno da fotografija bude "plastična", koloristička i dopadljiva onome koga smo snimili. Zapamtite da snažno sunčano svjetlo nije uvijek najbolje svjetlo za fotografiranje. Mnogi se iznenade kada otkriju da sunce pokriveno oblaci daje najbolju rasvjetu za snimanje ljudi. Vrlo jako sunce daje oštre sjene na licu i čini da snimana osoba "žmirka". Oblačno nebo daje "mekano" svjetlo koje je idealno za portrete.

Držite fotoaparat mirno ili koristite blic!

Ponekad potencijalno dobra fotografija ne uspije, jer se zaborave neka osnovna pravila. Mirno držanje fotoaparata je uvjet za oštru fotografiju! Kada pritisnete okidač učinite to nježno, jer i mali pomak fotoaparata može uzrokovati neoštrinu. Nađite pogodan oslonac (sto, ograda, krov automobila) za vašu ruku ili upotrijebite mali stativ. Bljeskalica koja je ugrađena u vaš fotoaparat nije korisna samo po noći i u zatvorenom prostoru. Koristite je u sumrak i po jakom suncu da biste ublažili oštre sjene. Provjerite u uputstvima za rukovanje kolika je snaga vaše bljeskalice. O njoj ovisi područje u kojem će objekti biti pravilno osvijetljeni i obično se kreće od 1,5 m do 4,5 m.

Neka vam je fotoaparat pri ruci!

Svi ovi savjeti neće vam mnogo pomoći ako ste vaš fotoaparat ostavili kod kuće. Koliko ste nepovratnih trenutaka "izgubili" zbog toga? Spontani trenuci uhvaćeni na film neprocjenjive su fotouspomene. Da biste ih uhvatili, fotoaparat mora biti uz vas. Ako vam je vaš standardni fotoaparat prevelik za nošenje, nabavite lagani "džepni" model kojih danas ima mnogo u ponudi.

NAŠI USPJESI

*Uz svesrdnu podršku Armina i Eldina
promoviran prvi CD našeg hora*

UČI I ČITAJ U IME ALLAHA

Duhovnu muziku ne može pisati i učiti svako. Danas je preveliki broj onih koji to rade po svom nahođenju, a u ovom horu ja vidim buduće promotore pravog Dina, osobe koje svojim učenjem plijene pažnju mnogih i navode na razmišljanje o Bogu, sudbini i nama samima - riječi su Eldina Huseinbegovića, čovjeka koji je podržao i uvećao promociju prvog CD-a hora naše medrese.

„Uči i čitaj u ime Allaha“, odjeknuo je amfiteatrom blagi dječiji glasić, nakon čega su se, kao zvijezde na nebu, na sceni pojavili članovi našeg hora. Vrlo lako se moglo zapaziti oduševljenje na licima gostiju. Već sa prvim taktovima ilahije, bili smo presretni. Nisam znala kako da reagujem, da li da plačem ili da se smijem, konačno je došao dan promocije CD-a!!!. Naš CD smo promovirali kako je rekao prof. Nijaz „preko grane“. Ipak, uspjeh je održati promociju na domaćem terenu i pred svojom publikom. Na prijedlog Uprave ško-

le, u samo nekoliko dana isplanirana je promocija, kakvu ovakav CD i zaslužuje. Nakon prve proučene ilahije, sjedosmo na svoja mjesta, dok su zainteresirane oči gostiju pratile svaki naš pokret. Profesorica Saliha je najavila našeg vođu profesora Aganhodžića. Vratio nam je sjećanje na same početke... Kako smo dobili ideju o snimanju CD-a, samo snimanje, neprospavane noći, i konačno izlazak CD-a. Oduševljenje se nije moglo sakriti, kao ni krišom pale suze, jer je to jedno nezaboravno iskustvo,

koje kako je rekao prof. Nijaz, mi akobogda planiramo ponoviti ubrzo. „Zadovoljena potreba ne motivira“-kazao je prof., „A mi imamo još potreba, da zadovoljimo našu dragu publiku!“ Nakon razgovora sa profesorom, u duhovnom ritmu, nastavismo sa ilahijom Mirze Selimovića. Sve na zemlji probudi se, vjernim srce otvori se, misli čiste, iskren pogled, sve se ljudi više vole! I ponovo gromoglasni aplauz. Eh, nama se srce u tom momentu otvorilo. Razmijenili smo poglede, a oni su sve rekli... Uspjeli smo! Drugi sagovornik prof. Salihe, naš tekstopisac Sead Podojak, također nije mogao sakriti oduševljenje, pa je svoje obraćanje započeo zahvalom Upravi škole i našim gostima. Razgovarali su o snimanju CD-a, nastanku ilahija i planovima za budućnost. Nakon što je upitan da li planira da obnovi saradnju sa našim horom u budućnosti, gospodin Sead odgovara: „Ne samo da planiram, već

sam i pripremio nekoliko tekstova za novi CD!" Bili smo presretni. Jednu od najljepših ilahija sa CD-a, „Sanjao sam Poslanika“, izveli smo kao posljednju u okviru naše promocije. Ne mogu se riječima opisati ti trenuci, tokom ilahije, i nakon nje, bilo je magično... Mislila sam da sanjam! Nakon našeg malog performansa, predstavili smo naše goste. Prvi je bio Eldin Huseinbegović, vlasnik velikih hitova, poput „Strijela sudbine“, „Ka-ldrma“ i mnogih drugih. Uz ugodan razgovor, svojom nenametljivošću i blagošću, Eldin je savjetovao našu omladinu, te kazao kako je oduševljen našom izvedbom i našom školom, u kojoj je boravio prvi put. Kaže Eldin: „Bolje da mi sad pjevamo, a biće vremena za priču nakon promocije“. I tako je i bilo.

Za naše goste otpjevao je nekoliko svojih hitova, uz koje smo plakali i veselili

se. Drugi gost večeri, naš komšija Armin Muzaferija, svojom pojavom je najviše obradovao ženski dio publike. Kaže da mu je bilo kao kod kuće, među svojom rajom. U želji da što više pjevamo, a što manje vremena trošimo na priču, zamolili smo Armina da nam pokaže ono što on najbolje umije. A kad neko zna, zna... Iz rukava izvuče najljepše ljubavne pjesme naše zemlje - naš lijepi sevdah. I muško i žensko, i staro i mlado bilo je prezadovoljno sevdahom... Ne silazi sa čardaka, i ne pitaj gdje sam bio.... Gromoglasni aplauz, a nakon toga i druga ilahija u kojoj smo i mi pomogli, Samo Allah istina je!!! Nakon predstavljanja gostiju, prisutnima se obratio i direktor naše medrese, te se zahvalio

našim gostima na podršci! U svojem obraćanju direktor nije mogao da sakrije svoje oduševljenje, jer je ovaj CD u mnogočemu pridonio promociji islama i naše medrese. Na kraju programa, ovaj veoma značajni događaj su zabilježili brojni fotoaparati i kamere naših televizijskih kuća. Nakon fotografisanja zajedno sa našim gostima uputili smo se ka Čajhani, gdje smo nastavili naše druženje. Ovakva iskustva su rijetka i nezaboravna. Zahvaljujemo se našem profesoru, našoj Upravi i svima onima koji su na bilo koji način potpomogli izlazak našeg CD-a. Također, se zahvaljujemo i našim gostima na ukazanoj podršci, i želimo im svako dobro u budućnosti, i da ako - bogda, kako j e

Eldin rekao, j e d n o g dana skupa organizujemo koncerte!!!

PRVI UTISAK

Piše: Emina KURJAKOVIĆ, 1b

Milion pitanja za novi početak

Kraj ljeta, kraj ramazana, kraj Ramazanskog bajrama, a početak nove školske godine za sve učenike u Medresi. A kraj jednog jeste početak drugog, pa su 12. septembra 2010. godine svi učenici došli u Medresu da bi se pripremili za novi početak. Posebno teško je bilo učenicima prvih razreda. Težak je bio rastanak od kuće, porodice i svih najmilijih. I kada je došao dan rastanka svi su osjećali strah, imali su milion pitanja koja su im dolazila iz srca i iz glave: "Da li će uspjeti? Kako bez roditelja?" i druga slična pitanja. I pored svih tih pitanja i pored tog straha u dubini duše svi smo bili radosni i sretni što počinjemo novi život, medresanski život i što ćemo imati nekoga ko će nas izvan roditeljskog okrilja uputiti na pravi put, put zrelosti i vjere. Ja, kao učenica prvog razreda Medrese mogu da kažem da je bilo teško, ali sve se promijenilo samim dolaskom u Medresu. Počeli smo da se upozna-

jemo, da zajedno dijelimo i dobro i zlo. Počeli smo da upoznajemo pravila Medrese i nastojeći da ih ispoštujemo stičemo znanje i način življenja koji će nam cijelog života trebati i biti nam od koristi. Naravno, bilo je i suza, ali svi smo jedni druge tješili, govorili smo kako smo zajedno jači i to je zaista bilo tako. Medresa je na nas ostavila lijep utisak i većina nas je promijenila mišljenje na bolje. U razgovoru sa neko-

liko učenika i učenica prvog razreda uočila sam da ih je Medresa promijenila i ispunila prazninu u njihovom srcu. Svi učenici starijih razreda govore nam da će četiri godine u Medresi brzo proći i da će uskoro doći dan kada ćemo završavati Medresu i krenuti dalje. To smo svi primijetili jer ovaj mjesec dana u Medresi nam se učinio kao jedan dan. I kada su nam učenici iz četvrtog razreda pripremili dobrodošlicu u Medresi, mi smo svi pomislili kako ćemo ubrzo biti na njihovom mjestu i kako ćemo drugima pripremati dobrodošlicu na kraju svog boravka u Medresi. Ljepota medresanskog života je neopisiva, većina nas bi voljela da taj život traje što duže, ali sve što ima početak ima i kraj, kao i naš boravak u Medresi, kao i ovaj moj rad, kao i naš život...

PRVI UTISAK

BLIZANC I Z ST. LOUISA

U NAŠU ŠKOLU OVE GODINE JE UPISANO OKO OSAMDESET UČENIKA I UČENICA. SVAKO OD NJIH JE NA SVOJ NAČIN POSEBAN. MEĐU SVIMA NJIMA ZA OKO SU NAM ZAPALI BLIZANC I BRAT I SESTRA. ONI SE ZOVU BENJAMIN I SUMEJJA ŠABIĆ, A DOLAZE I Z AMERIKE. NJIH KRASI JEDNA VEOMA LIJEPA OSOBINA, STID. UPRAVO ZBOG STIDA NE PRIČAJU PREVIŠE O SVOM ŽIVOTU I DOLASKU U BOSNU, PA ĆEMO VAM MI PRUŽITI MOGUĆNOST DA IH BOLJE UPOZNATE.

Razgovarala: Emina BRAHIM-BRAHMI, IB

ŠAHID: Možete li nam, ukratko reći nešto o sebi?

SUMEJJA: Ja se zovem Sumejja Šabić. Rođena sam u Bosni, ali dolazim iz Amerike, tačnije Saint Louisa, gdje sam završila osnovnu školu. Bila sam odlična učenica, a na kraju osmog razreda, od 145 učenika, sam dobila diplomu za učenika generacije. Tokom školovanja u Americi trenirala sam odbojku.

BENJAMIN: Ja sam Benjamin Šabić i također sam rođen u Bosni, a dolazim iz Amerike. U osnovnoj školi sam prolazio odličnim. Trenirao sam fudbal sa svojim školskim prijateljima koji su iz Bosne.

ŠAHID:

Kako se zvala vaša škola u Saint Louisu i možete li nam je malo opisati?

SUMEJJA: Išli smo u osnovnu školu u Saint Louisu. Ta škola ima šest zgrada. U prvoj zgradi smo išli prva dva razreda i to nam je bilo kao predškolska „škola“, a druga zgrada je kao osnovna škola i tu smo išli od trećeg do šestog razreda. Kao priprema za srednju školu, sedmi i osmi razred smo proveli u trećoj zgradi, a četvrta zgrada je kao srednja škola i tu idu učenici od devetog do dvanaestog razreda. U petoj zgradi se nalazi amfiteatar, a u šestoj sala.

BENJAMIN: Školu „Bayless“ su pohađali učenici raznih vjera i nacija, bilo je i puno Bosanaca. Sala je bila jedna od ljep-

ših dijelova naše škole u kojoj smo imali bogat atletski program.

ŠAHID: Kako ste saznali za Medresu „Osman ef. Redžović“?

SUMEJJA: Ovdje u Medresi je bila organizovana „Ljetna škola islama“, pa smo saznali od prijatelja iz St. Louisa koji su pohađali ovu školu, ali nam je najviše informacija dao Muhamed ef. Hasić i Šerif ef. Delić.

ŠAHID: Da li vam je bilo teško naviknuti se na ovu našu školu?

BENJAMIN: Jeste, bilo je teško, ali eto navikne se...

SUMEJJA: Kao prvo, najteže je bilo rastati se s roditeljima, a kao druga, bilo je teško zbog jezika, jer nismo učili bosanski jezik, osim što smo, ponekad, u kući pričali n a

bosanskom i sa prijateljima u školi.

ŠAHID: Kakva je razlika između škola u Bosni i škola u Americi?

BENJAMIN: U Americi je puno lakša škola. U Bosni postoji osnovna i srednja škola, dok je to u Americi sve jedna škola.

ŠAHID: Kažete da ste rođeni u Bosni. Kako ste onda dospjeli u Ameriku i zašto ste uopće išli iz Bosne?

SUMEJJA: Iz Bosne smo otišli 2000. godine nakon ratnih zbivanja, da bi smo imali bolji život i bolje školovanje.

ŠAHID: Možete li nam opisati ukratko život muslimana u Saint Louisu?

SUMEJJA: Imamo četiri bosanska džemata i u tim džematima rade sljedeći imami: Šerif ef. Delić, on je završio Travničku medresu i on je efendija u džemat "Nur" u kojem smo pohađali "Malu školu Bosanskog jezika", Enver ef. Kunić je završio Sarajevsku medresu, Muhamed ef. Hasić jedino u njegovom džematu smo napravili džamiju i Ab-

durahman efendija.

Svakog četvrtka, utorka i nedjelje smo išli u mekteb u ovim džematima.

ŠAHID: Šta vam se sviđa u ovoj školi?

BENJAMIN: Mada je sve dosta teže nego u Americi ipak sviđa mi se ovaj način života. Nadam se da ću brzo prevazići poteškoće u jeziku i opravdati svoj dolazak dobrim učenjem.

SUMEJJA: Sviđa mi se to, kao prvo, što je muslimanska škola, što je odvojena od grada, što nam osoblje škole daje veliku podršku kao i mnogi učenici.

ŠAHID: Hoćete li dodati još nešto što može zanimati naše čitaoce?

SUMEJJA i BENJAMIN: Htjeli bismo se još samo zahvaliti svima koji nam daju podršku, koji nam pomažu i koji su nas uopće prihvatili u svoje društvo.

ŠAHID: Zahvaljujemo se i mi vama što ste odvojili svoje vrijeme za naš list i želim da vam Allah dž.š. pomogne i da vam ostvare vaše želje.

Ruža

*Kraj prozora ruža
crvena...
Boja njena na krv
hrabrih
boraca podsjeća i
sjeća nas
na heroje Bosne
moje...*

Ruža...

*Krvlju
zalivena, suzama
djece
rasla, a grana
zelenja
stub vjere
i hrabrosti
predstavlja...*

Ruža...

*Uvijek će biti kraj
prozora
I nikada uvehnut
neće...*

Ruža...

*Stub vjere u
hrabrosti, boje
krvi,
rasla dječijim
suzama...*

*Piše: Amra Mušija
I-6*

IBRETI

Otiš'o si, sarmu prob'o nisi...

„Folk je narod, turbo je sistem ubrizgavanja goriva pod pritiskom u cilindar motora sa unutrašnjim sagorijevanjem, ja nisam izmislio turbo-folk, ja sam mu dao ime.“

Priredio: Jusuf KORIĆ, IVa

Naziv je nastao početkom devedesetih godina i označava muzički pravac, šire shvaćeno, pogled na svijet. Turbo-folk je kovanica nastala iz riječi turbo, koja je pozajmljena iz auto-svijeta i stoji kao oznaka automobila, prije svega sportskih i dizel, kojima je povećana snaga motora pomoću specijalne turbine, i koji se zato obilježavaju sa turbo, turbo diesel i turbo diesel injection, i iz reči folk, koja označava narodnu muziku. U prenosnom značenju, riječ turbo odnosi se na izazov, brzinu, neustrašivost i učešće u najnovijim trendovima, što su osobine koje se pripisuju turbo-folku. Riječ folk služi tome da odredi turbo-folk kao je-

od pravaca domaće narodne muzike. Godine 1987. pojavio se muzičar čudnog umjetničkog imena, Rambo Amadeus, koji je svoj album prvijenac nazvao "O, tugo jesenja". Ono po čemu će Antonije Pušić, kako je pravo ime ovom Hercegovcu o kojem je riječ, ostati zapamćen je turbo-folk. On je prvi, prema sopstvenoj tvrdnji, skovao ovaj naziv, upotrijebivši ga kako bi ironično označio pjesme u kojima je parodirao „narodnjake“ na svom albumu, ali je ubrzo potom naziv stekao daleko šire značenje.

„...Folk je narod
turbo je sistem ubrizgavanja goriva
pod pritiskom u cilindar motora
sa unutrašnjim sagorijevanjem
ja nisam izmislio turbo-folk

ja sam mu dao ime...”

Ovaj muzički pravac, pa tako i njegov prateći stil, bio je izrazito politizovan, odnosno, bio je politički podoban

instrument vladajućeg režima za smirivanje narodnog nezadovoljstva. U Srbiji 90-tih masovna kultura turbo-folka tako postaje društveno etablirani kulturni model, i pošto je finansijski moćnija od elitne građanske kulture, dobija tretman vrhunskog kulturnog djelovanja. Kroz spotove, reklame i muzičke emisije turbo-folka, a nešto kasnije, od 1995. godine, i densa, čiji je medijski nastup, uprkos drugačijem zvuku, imao mnogo sličnosti sa turbo-folkom, stanovništvo je dobijalo poruku šta treba da bude njegov sistem vrijednosti, kako se treba ponašati i oblačiti, koje ličnosti i profesije treba vrijednovati. Turbo-folk muzika i njena medijska prezentacija poslužila je tako u Srbiji 90-tih godina kao politički podobna, milionski potvrđena zabava za mase i etablirana ružičasta kultura za bjekstvo od sumorne realnosti.

Sistem vrijednosti karakterističan za svijet turbo-folka jeste i onaj sistem vrijednosti koji je stvoren tokom proteklih deset godina u Srbiji, u krizi i ratnom okruženju. Taj

sistem vrijednosti uključivao je u sebe i raspad moralnih i estetskih normi, pravne države i vrijednosti građanskog društva, kao što su obrazovanje, brak, porodica, miran život i pošten rad. Umjesto toga, nepoštenje postaje uslov za preživljavanje, a režim se povezuje sa kriminalom, dozvoljavajući nasilje i nemoral. Ove društvene promjene nalaze svoj izraz i u simboličkim slikama turbo-folka.

Muško-ženski stil u turbo-folku od muškarca je očekivao da bude opasan, robustan, muževan. Nešto kasnije uveden je još jedan, prateći model muškarca, namjenjen najmlađoj populaciji: površnog, feminiziranog, i obučenog po posljednjoj modi. Dominantni tip muškarca u turbo-folku jeste mačo, koji vozi skupa i brza kola, nosi mobilni telefon a po potrebi može da potegne i pištolj. Nosi crna i siva odjela, crnu kožu ili najskuplju sportsku garderobu (inostranih robnih marki). Pjevači su uglavnom koristili nadimke koji podsjećaju na "žestoke momke" iz podzemlja - zvali su se Željko, Crni, Brzi, Laki, Bane. Cilj tih nadimaka, kao i tekstova koje su pjevali, bio je da se društvu ogriježlom u kriminal i zločin ponudi zabava po receptu: brzo

zaradi, brzo živi i brzo umri.

Žena u turbo-folku je poželjni objekat i roba. Ona svojim izgledom treba da privuče muškarca, da ga uzbudi. Njena privlačnost treba da potvrdi status muškarca u čijem je društvu, ili, pak, da predstavlja potencijalni statusni simbol u muškarčevom odsustvu, uz pomoć večernjih haljina, uske crne garderobe, odjeće poznatih modnih kreatora, skupe obuće i nakita. Ovakvom izgledu se na samom kraju milenijuma (1999-2000) pridodaju efekti plastičnih hirurških intervencija, kao modni hit, u cilju postizanja što „savršenijeg” izgleda itd..

Kao i svaki muzički pravac, i turbo-folk se podijelio u neke podvrste, a najznačajnija je podjela po komercijalnosti, na mainstream i underground. Sam mainstream se razvija u tri specifične faze:

baby, djetinjstvo i pubertet. U prvoj fazi, narodna muzika (još se ne koristi termin folk) je prava dobroćudna debela beba, koja pjeva o obrazima rumenim k'o jabuke, živopisnom pejzažu rodne grude, tuži za prvom ljubavi koja se udala/oženio u gradu i sl. Ali, već se tada naslućuje težnja ka kafani, kao ključnoj odrednici kulturnog identiteta. U ovom periodu je i iskonstruisan rogobatni termin narodna muzika, kao muzika koju sluša narod. Ali, narod je u to vrijeme slušao i druge vrste muzike, od kojih su neke, opet rogobatno, nazvane zabavna muzika. Naime, nezadovoljna dotadašnjim atributom narodna, a živeći u vremenu kad je djeci bilo moderno davati gastarbajterska imena, ona mijenja ime u folk muzika (njem. volk-narod), ali ostaje i nadimak kao kompromis-novokomponovana. Uporedo sa kasnijom fazom mainstreama, razvija se i drugi pravac folk muzike, tzv. underground ili garažni folk, koji je potpuno baziran na orijentalnom zvuku iz nekadašnjih turskih okupacionih zona ili koji je naknadno donijet. Atmosfera u underground pjesmama neodoljivo podsjeća na pijačni dan ili

na nama nešto bliži 16. vijek gdje djevojka pleše mame-či trbuhom pogleda gostiju, čije oči i pored umora od puta, poigravaju kao na ulju, prateći igru od jednog kraja sobe ka drugom, gdje sjedi svirač iz čijeg se tužnog glasa i terzijana, sluti čežnja za Stambolom. Da vam bude jasnije, pionir ovakve vrste muzike je Sinan Sakić. U trenutku kad ovaj pionir, okružen dimom, izvodi jednu od svojih numera, planeta Zemlja stane i samo se u glavi prosječnog konzumenta sve zavrti, a on pogođen u nerv, steže vilice i diže ruke, oči mu bljesnu i zatvore se, trnci prolaze kičmom, znoj i suze liju, dok on grabi krhotinu i pušta sebi krv, gubeći se u vrtlogu ekstaze. Slatko, zar ne? Ono što ni Stonesima ne bi pošlo za rukom, Sinanu uspijeva, a to je da bez problema može napuniti bilo koji stadion i napraviti atmosferu, na kojoj bi mu mnogi pjevači pozavijedjeli. Da li se odgovor krije u stalnom prizivanju proklete sudbine, hektolitrma ispijene rakije brlje zbog nekih očiju crnih, smeđih, zelenih i plavih ili u nečemu sto dvadeset i osmom, to imponuje našem kafanskom mentalitetu, željom bilo kakvog povoda za sevdah i analizu teškog života na dnu flaše i latora. U mnogim tekstovima i knjigama napisanim o ovom fenomenu, domaći i inostrani autori svoje teze baziraju na jednoj osnovnoj pretpostav-

ci: turbo-kultura je medij promovisanja najnižih kulturnih, odnosno nekulturnih navika, i kao takva ključna poluga u promovisanju šovinizma, nasilja, kriminalnog bogaćenja i svih drugih aspekata kulturnog i moralnog pada koji je omogućio politiku koja se sprovodila granatiranjem gradova, ubijanjem u logorima, silovanjima žena. Zbog takvih učinaka, turbo kultura je tumačena kao lokalni specifikum, čista suprotnost otvorenoj globalnoj kulturi, i tako je ona bila audio-vizuelni reprezent zvanične srpske politike. Danas nema nikakve sumnje da je brak pjevačice Svetlane Veličković (Cece) i ratnog zločinca Željka Ražnatovića (Arkana) amblematski kad je u pitanju mnogo širi kontekst od muzičkog.

Svjedoci smo da ova muzika egzistira na tlu Bosne, na našim TV i radio stanicama, na telefonima muslimanske omladine. Kako se boriti protiv turbo-folka? Na to pitanje je teško odgovoriti, ali, ja se uistinu nadam da ćete nakon gore napisanog, sjesti razmisliti malo o tome koju vrstu muzike slušate, pogotovo mi, Bošnjaci, koji smo doživjeli nevidjelu torturu u proteklom ratu, gdje su nas četnici ubijali uz baš ovakvu vrstu muzike, tj. srpskih pjevača i pjevačica, koji i dan danas egzistiraju i hljeb zarađuju preko nas, Bošnjaka. Ovo i nije samo vrsta muzike, kao što ste mogli zaključiti iz gore navedenog, ovo je još jedan od načina kako da se islamske, bošnjačke tradicionalne (npr. sevdalinka) vrijednosti izgube, jer, sve što sadrži ova muzika je neislamsko, anti-moralno, antibošnjačko. Ona je danas, nažalost, nepobitna realnost, svakodnevna pojava i fenomen koji se ne može poricati, kako po nastanku tako i po svakodnevnoj upotrebi. On je tu kad upalimo radio, kad šetamo gradom, dok pijemo kafu, on odzvanja nemilosrdno i jako u ušima dok se prave piruete na stolovima restorana i odzvanja sve dok ima stakla da se razbija. Ne slušajte pjesme o kiselom kupusu i kopanju krompira, ne slušajte turbo-folk, umrite prirodnom smrću!

IZLOG KNJIGE

IZGUBLJENI SIMBOL

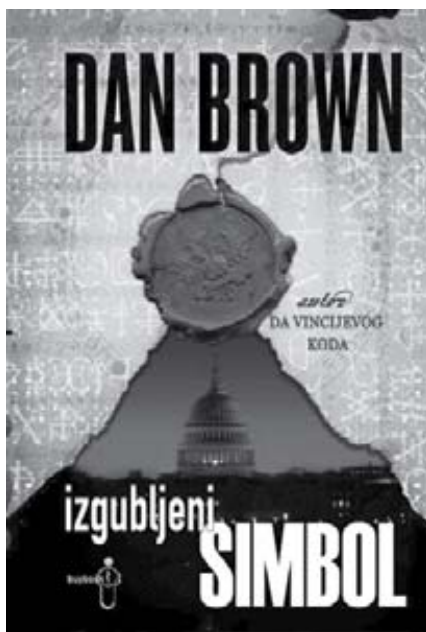
Ovo je treći nastavak sage o Robertu Langdonu, odnosno nastavak Da Vinčijevog koda.

U novom djelu, nazvanom "Izgubljeni simbol", Brown je isprobao već iskušani recept – tajne, zavjere i nadnaravne moći skrivene iza teško razumljivih simbola, gotovo svima, ali ne i stručnjaku za simbole, sjedokosom harvardskom profesoru Robertu Langdonu. Za razliku od prijašnja dva dijela, ovaj put nema spomena o katoličkoj crkvi.

U igri su masoni - moćnici koji drmaju sudbinom svijeta i koji u rukama drže izvor natprirodne moći. Ne treba podsjećati da djelo vrvi tajnovitošću, kako unutar korica, tako i izvan njih.

OvogaputaRobertLangdon ima dvanaest sati da otkrije tajnu masonske piramide u Vašingtonu, a usput i da sazna nešto o noetici, najnovijoj naučnoj disciplini koja se bavi moćima ljudskog uma. U toj vrtoglavoj kombinaciji akcije, misterije i historije uživat ćete

od početka do kraja. Nećete moći da ostavite knjigu dok je ne pročitate, jer je izuzetno napeta i uzbudljiva do samoga kraja. Brown je ovoga puta odabrao da svog junaka, profesora simbologije sa

Harvarda, Roberta Langdona pošalje u Vašington gdje odlazi da bi održao predavanje na poziv svog mentora, direktora centralne američke naučne institucije Smitsonijan instituta, visokog funkcionera Vašingtonske masonske lože Pitera Solomona (masona 33. stepena).

Uređuje: Emir TALETOVIĆ, IVa

Narednih 12 sati, koliko traje radnja romana, Langdon otkriva da je Solomon kidnapovan pošto je u sali gdje je trebalo da se održi predavanje našao ruku nabijenu na kolac. Na ruci su istetovirani određeni simboli, ali na osnovu prstena prepoznaje da je pripadala Solomonu i u to mu stiže i poruka da će njegov mentor biti ubijen ako ne pronade gdje se nalazi tajna masonska piramida u Vašingtonu. On, također, mora da sazna ključnu riječ koja daje neslućenu moć.

U potragu se uključuju šef obezbeđenja američkog Kapitola, šef bezbjednosti SIA, minijatura Inoe Sato, Katarina Solomon, mlađa sestra Pitera Solomona.

Uporedo sa potragom ove vrhunske ekipe istražitelja koji otkrivaju putokaze kroz Vašington koji ih vode do tajne piramide, čitaoci slijede genijanog zlikovca Malakha koji je riješio da se domogne masonskih tajni i za koga od

prvog poglavlja čitaoci znaju da je primljen u sam vrh ove organizacije. Brown je ovoga puta do najsitnijih detalja istražio historiju masonske organizacije u SAD pošto je to od samog osnivanja bila zemlja gdje je njihovo djelovanje bilo potpuno legalno.

Među potpisnicima Deklaracije o nezavisnosti bilo je sedmoro masona, a među njima su bili Bendžamin Frenklin, prvi predsjednik SAD-a Džordž Vašington, Tomas Džeferson... Ispostavlja se da je nacrt za prijestolnicu nove države rađen prema pravilima masona i da se ispod Kapitola i centralnog dijela Vašingotna krije pravi lavirint podzemnih prostorija koje su povezivale Masonski hram sa centrima vlasti. U tom svijetu se odvija uzbudljiva potraga za kidnapovanim multimilionerom, jednim od najmoćnijih ljudi SAD-a i potraga za famoznom masonskom tajnom. Finalni obračun će otkriti da je surovi ubica u veoma bliskom srodstvu sa svojom žrtvom, ali ni smrt Malakha nije kraj romana, jer još treba saznati zašto Lengdon treba da se nađe na vrhu spomenika Džordža Vašingotna u času kada se rađa Sunce.

Nesporno je da Brown umije da ispreplete činjenice sa svojim konstrukcijama koje bi čak mogle da budu stvarne, ali ih niko ne može dokazati što čitaocima daje iluziju da se

pred njihovim očima pojavljuje jedan tajni svijet. Kritika je bila spremna da Brownov novi roman "dočeka na nož", ali je većina morala da prizna da je on ipak najveći majstor ovog podžanra koji je spoj trilera, horora i avanturističke priče. Da to nije tako, ne bi ostavio toliki utisak na čitaoce i na javnost. Iako su svi njegovi romani plod mašte, toliku su prašinu podigli kao da su pisani po istinitim događajima.

Postoje čitavi klubovi, fanovi Dana Browna se okupljaju po forumima, a posebnu

naklonost mu pokazuju teoretičari zavjera svih boja.

Njegove knjige prevedene su na desetine jezika i prodane u milionima primjeraka. Ako bi se Nobelova nagrada za književnost davala prema tiražu, Dan Brown bi bio njen višestruki dobitnik.

BUDI INSAN

*Budi jak...
I ja znam da je
uokolo mrak.
Ali ti budi svoj...*

*Ne traži laž,
Ne zahtjevaj istinu.
Ne osjećaj veliku
draž,
Cijeni tu blizinu...*

*Prihvati stvarnost,
Ne zaboravi
prošlost...
Poboljšaj
budućnost,
A ne uništi
sadašnjost.*

*Pazi se
neprijatelja,
A čuvaj od
prijatelja...
Ne uzimaj previše,
A ne daj
premalo...*

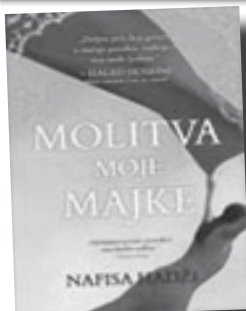
*Budi što trebaš
biti...
Insan, vrijedan
čovjek,
Ne trebaš se kriti.
U sebi pronadi svoj
liječnik...*

*Piše: Sumejja Durmiš,
111b*

ZA LJUBITELJE KNJIGE

Biblioteci u pohode!

Čini nas sretnim da svakim danom naša biblioteka „Mehmed ef. Handžić“ postaje bogatija za nove naslove i polahko se približava broju od 25 000 knjiga. Zadovoljstvu doprinosi i činjenica da svako poslijepodne naša bibliotekarka profesorica Sabiha Eskić ima pune ruka posla i da iz biblioteke dopire graja zbog gužve oko izdavanja knjiga. Zamolili smo našu bibliotekarku da nam za ovaj broj lista „Šahid“ preporuči neke naslove koje bi u narednom periodu naši učenici, ali i vi dragi čitatelji mogli podići.

Strana književnost

1. Nafisa Hadži: „Molitva moje majke“

„Dirljiv i poetičan roman o značenju porodice, tradicije i spona koje nas vežu. „Molitva moje majke“ predstavlja priču o majkama i kćerima, priču o mladoj ženi koja se našla na životnom raskršću i koja će vođena svojim porodičnim naslijeđem, vjerom, porijeklom, kulturom i vlastitom odlučnošću – krenuti putem duboke spoznaje.“

2. Paulo Coelho: „Na obali rijeke Pjebre sjedila sam i plakala“

„Na poetičan način i modernim stilom Paulo Coelho pripovjeda o ljubavi kojom se uranja u najdublje misterije života.“

3. Džin Sason: „Princeza Sultana“

„U isto vrijeme fascinantna i deprimirajuća priča. Žene koje posjeduju sve osim slobode... šokantna otkrića...“

Historija

1. Hans Fritz: „Bosniak, 1931“ / Bošnjak

„Priča o carevim egzotama, najmlađim trupama k.u.k armije, počela je nakon okupacije BiH 1878. godine. Bosanskohercegovačke trupe dobile su 1895. godine vojnu muziku. Edward Wagnes, vođa orkestra 2. bosanskohercegovačkog puka u Gracu je komponovao marš „Die Bosniaken kommen“ koja je uskoro postala prepoznatljivo obilježje svih bh. jedinica.

Bio je to signal koji je pozivao na prozore i vrata djevojke i žene, kad su Bosanci marširali ulicama garnizonskih gradova u Monarhiji...“

2. Ibrahim Kajan: „Pogled u Bosnu: tragom bosanskih kraljeva: putopis“

Kultura, religija, nauka

1. Sejjed Husein Nasr: „Srce Islama: trajne vrijednosti za čovječanstvo“

2. Mustafa Busuladžić: „Muslimani u Evropi“

3. Caner Taslaman: „Veliki prasak, filozofija i Bog“

BH književnost

1. Azra Širovnik: „Božije strpljenje“

„Roman ispisan u formi prepletenih dnevnika dviju žena koje baštine sasvim različite civilizacijske kontekste, sadržaje i „podobnosti“, prvenstveno je međusobno uvjetovana drama njezina duhovnog identiteta.“

Uređuje: Šejma ŠIKALO, IVb

ZA RADOZNALE

Jeste li znali da...

... se jedina kost koja do sada nije polomljena u nekoj skijaškoj nezgodi nalazi u unutrašnjem uhu?

... su Kinezi, tokom vladavine cara Kublai Kana, koristili lavove u lovu, trenirali ih da jure i obore veliku divljač - od divljih bikova do medvjeda, i da ostanu uz plijen dok ne dođe lovac?

... je 1771. Kraljevina Poljska bila po površini veća od bilo koje evropske zemlje osim Rusije i imala veću populaciju od bilo koje zemlje u Evropi osim Francuske?

... je gepard jedina mačka na svijetu koja ne može da uvuče svoje kandže?

... je Aleksandar Veliki bio epileptičar?

... je čokolada najčešće korištena aroma u prehrambenim proizvodima širom svijeta, čak 3 puta češće od vanilije i banane?

... su mačke pripitomljene prije više od 4 000 godina, a potomci su divljih mačaka iz Afrike i Evrope?

... Kanarska ostrva nisu dobila ime po ptici kanarincu, već po jednoj rasi velikih pasa, čiji je latinski naziv glasio "Canariae insulae" - "Ostrvo pasa"?

... je Libija jedina država na svijetu koja ima prostu jednobojnu zastavu - zelene boje?

... kod ljudi dlaka na glavi raste između 2 i 6 godina prije nego što je zamijenjen novom dlakom?

... mlijeko irvasa ima više masti nego kravlje mlijeko?

... su kosti goluba lakše od njegovog perja?

... životinje mesožderi neće pojesti drugu životinju ako je stradala od udara groma?

... je krv svih sisara crvene boje, krv insekata je žuta, a krv jastoga plava?

... je policijski pas jedina životinja čiji su dokazi prihvatljivi na američkom sudu?

... je Pinokio bio napravljen od borovine?

... Kinezi koriste 45 milijardi štapića za jelo godišnje, a 25 miliona stabala je isječeno da bi se proizveli štapići?

... vlaga, a ne vazduh, uzrokuje sušenje super lijepka?

... vojnici iz svih zemalja salutiraju svojom desnom rukom?

... se zrelost bobica brusnica testira tako što se gleda njihov odskok od pod - potpuno zrela brusnica odskače kao košarkaška lopta?

... je životinja koja je odgovorna za najviše ljudskih smrti širom svijeta ustvari komarac?

... slijepi miševi imaju tako tanke nožne kosti da ne mogu hodati?

... ne postoji prirodno plava hrana?

... je rijeka Gang u Indiji jedini pravi dom za slatkovodne ajkule na svijetu?

... je filipinska zastava jedina koja drugačije izgleda kada je ratno stanje?

... je Aljaska najsjevernija, najzapadnija i najistočnija država u SAD-u?

... je kažiprst najosetljiviji prst?

... je za svinje fizički nemoguće da gledaju na gore, u nebo?

... su neki mladunci žirafe odmah po rođenju viši od 2 metra?

POSJETE

Od Triglava pa do Čajangrada

Dana 09.10.2010 godine, u goste našoj medresi u svojevrsnu vikend-školu islama došlo je nekoliko djevojaka i momaka iz džemata u Ljubljani!

Piše: Tesnima BOSNIĆ, IIb

Dana 09.10.2010 godine, u goste našoj medresi u svojevrsnu vikend-školu islama došlo je nekoliko djevojaka i momaka iz džemata u Ljubljani!

U znak naše dobrodošlice, gostima smo priredili skroman program. Iako smo imali malo vremena da se organizujemo, naši gosti su bili izuzetno zadovoljni i istakli da im je bilo vrlo lijepo družiti se sa nama, te da su se na večernjim sijelima ugodno osjećali.

Nas cilj je bio, da kroz taj mali

program objasnimo i ukažemo na neke osnove vjere, te da ih sa zadovoljstvom, bar djelimično upoznamo o našem životu u medresi i o islamu općenito.

Saznali smo da su slovenske vlasti krute u razumijevanju potreba muslimana, kazali su nam i to da u Sloveniji nemaju ni jednu pravu džamiju (sa munarom). Nedavno su se izborili i kupili zemljište za izgradnju džamije, za koje su morali dati 4 miliona maraka. Izgradnja džamije je u toku.

Naša braća muslimani iz Slovenije istakli su da ovakve posjete trebaju češće praviti, jer kako kažu, bolje se osjećaju i sretni su da upoznaju muslimane iz Bosne i razmjenjuju s njima iskustva pogotovo jer je Bosna za većinu njih zemlja porijekla njihovih roditelja.

Zahvaljujući na dobrodošlici obećali su da će opet doći, ali sljedeći put sa mnogo više svojih prijatelja.

SPORT

JUNIORSKI DRŽAVNI PRVAK 300 METARA ZA 37,25 SEKUNDI

Razgovarao: Abdulah DŽIHĆ, la

Dolaskom nove generacije učenika u našu medresu neki su se istakli na samom početku. Jedan od takvih je i Đozić Abdulkadir. Ono što je privuklo našu pažnju kod ovog učenika je podatak da je nedavno postao prvak države u juniorskoj kategoriji u atletskoj disciplini trčanja na 300 m. Zbog toga smo odlučili obaviti intervju sa našim prvakom, na što je on vrlo rado pristao.

ŠAHID: U kojoj dobi si primijetio svoj talenat za atletiku?

ABDULKADIR: Talenat za atletiku prvi je otkrio moj bivši razrednik. Od petog razreda osnovne škole mi je preporučio da se bavim atletikom što sam ja i poslušao i upisao se u tek osnovani „Atletski klub Ilijaš“ u kojem i sada treniram.

ŠAHID: Da li si imao podršku svoje porodice?

ABDULKADIR: Moja porodica je uvijek bila uz mene i podržavala me u treniranju,

što je kasnije i uz ostale faktore dovelo do dobrih rezultata.

ŠAHID: Koji su tvoji prvi rezultati?

ABDULKADIR: Prvi moj rezultat nije baš slavan jer je to bilo zadnje mjesto na kantonalnom takmičenju u Sarajevu na 800 m, od mogućih 300 učenika, u šetom razredu. Poslije te utrke trener me prebacio iz srednjoprugaša (800 m – 1000 m) u sprintera (200 m – 400 m). To se pokazalo veoma efikasnom odlukom. Tako da sam sljedeće takmičenje napredovao, a vrhunac svega je bilo titula državnog prvaka Bosne i Hercegovine na 300 m u 2009-toj godini. Godinu dana kasnije ponovo sam odbranio titulu državnog prvaka, rekord koji držim na 300 m iznosi 37,25 sekundi.

ŠAHID: Zbog čega si opisao medresu?

ABDULKADIR: Medresu sam upisao zbog toga što ću upotpuniti vjersko znanje, usavršiti ahlak i unaprijediti svoje sportske vještine, tako što ću raditi po planu i programu trenera. Ako Bog da vjerujem

da ću u budućnosti donijeti puno dobrih rezultata i za našu medresu, nadam se da ću ostvariti rezultate na koje će biti ponosni moji roditelji, trener i Kolektiv Medrese. Također sam zahvalan na razumijevanju naše medrese koja mi omogućava nastavak aktivnog treniranja.

ŠAHID: Šta bi preporučio svojim vršnjacima koji bi se kao i ti htjeli baviti atletikom?

ABDULKADIR: Svojim vršnjacima preporučujem da se bave atletikom zbog toga što je atletika „majka svih sportova“ i što je veoma zdrav sport, a baviti se bilo kojim sportom je korisno jer sklanja našu omladinu sa ulice.

ŠAHID: Ovaj momak predstavlja veliku nadu Bosne i Hercegovine, ali mu se nažalost, kao i mnogim drugim talentima, ne pridaje mnogo pažnje. Zahvaljujemo se Abdulkadiru na razgovoru u želji da ostvari što više dobrih rezultata i na međunarodnim takmičenjima.

Abdulkadir Đozić

STIK...

CHI-PHONE, CONNECTING
PROFESORE I UČENIKE

Ko ti je reko da budeš
koruptitor?!

Odsutni:
1. Bajric Zuhdija
2. Mušibegović Mustafa
3. Vuković Armin
4. Hrvic Elmir
(ASFALT GRADNJA)

"ZNAK PITANJA"
"KAKO DA NE"
G.D. FER G.S.
23.10.2010.

Ja plaćem
samo kad mi saze
teka!

Bafo Kugfu

NEKI DAN SU NEKOILKO DANA VISIIE PANTOIE

Much money, can you little?

BELMA SE VOLIM TE

SPANSKI STOIII

Umi Čuhidina

ŽELIM DA
POSTANEM PROF.
FIKHA

Zašto nisam učenik
generacije?

SVAJKI KAZE DA JE DRUGACIJ
OD OSTALIH, A U BITI SU SVI
IST! BAK SRCE ME BOLI!

IMAM NESTO U
STOMAKU VEC
TRI DANA

NJE VALIDA DA ME MATI ZOVE...
UH, DOBRO JE, SAMO TRZA.

WITONS OF LETTERS
NOT ENOUGH TO SHOW
IT 42:17

medresanski grafiti

BUDALA PAMTI A
ČOVJEK PISEIII

Imamet u srcu!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

UGRIJMO BUBIJAI RAJA SA PAVILJONA

TAJNA VEZI
ZNAMO SAMO ZA JA I MARIJESA!

PROFESORIE nisam ja kriva što imam tu
keca, profa pita me šta mi SOKRAT ne zna!

"KUPIJEM CD! HITNO!
TREBA MI "ZA PROSJEKA!"

turabi ne lijeci me, ne treba
mi, Volim je... :D

UH LIMIT.
O, KAKO?

NEMOJ TI TRAZIT SAN NEK SAN TRAZI TEBE!

SVJE JE NLEF!
CDK 4 BLAKO KUBAK KROMPA I
KUBAK!

Dani su loši, noći još gore.....!!(ispovijest fazankz)

"VOLIM TE" i "JA
TEBE"(Merdžan i Berina)

ŠEŠEK - ŠEŠEK -
ŠE ŠE U ŠE (ŠE Š)

Vojo sam jedini, ne zna im se broj... (MK)

Poruka direktoru: "Ošaralište nam sve prozore ne možemo sve stati na ova tri" I-b

RAHAT ČOŠE

- Koja je razlika između lopova i nogometaša?

- Lopov kaže: "Daj pare, ili pucam!", a nogometaš: "Daj pare, ili ne pucam!"

Meki Turabi

- Mamaaaa! Razbio sam brata!
- Šuti sine gledam Šeherzadu.

- Smiješi nam se bolje sutra.
Tačnije, crkava od smijeha!

-Ne postoji šansa koju Bosanac ne bi mogao da prokocka!

-Snaga klade valja, um nikada.

Rasist

Dolazi Mujo u pekaru i traži hljeb

Pekar:

- "Crni ili bijeli?"

Mujo:

- "Svejedno, nisam ja rasist."

Šta znači oznaka BL?
Blizu Laktaša!.

Gdje su djeca

Dođe Mujo kući i pita Fatu:

- Fato, gdje su djeca?

- Na engleskom – kaže Fata.

A Mujo reče:

- Ok! Where are the children?

Nogometaši

-Dolazi mladić u kafić i naručuje kahvu i čašu vode.

Konobar: "Običnu ili Mekijevu!?"

- Šta muškarca i ženu najčvršće veže u braku?
- Hipoteka!

AFORIZMI

-Facebook je najbolje rješenje da ti Faca dugo ne vidi Book!

-Prije i poslije jela treba ruke prati, još kad bismo imali šta da jedemo!

- Pesimista je optimista sa iskustvom.

- FACEBOOK = ČEHRA KITAB

Gornji red:

Begić Enes, Kriještorac Ishak, Kozlić Dženis, Đihic Abdulah, Ibreljić Ismail, Ermin Mušibegović, Memić Ibrahim, Haris Huskić, Smolo Adnan, Sarač Husein, Oparić Benjamin, Bečirević Ahmed.

Srednji red:

Pezić Harun, Bašić Esmer, Furqan Fatih Polat, Šehić Edib, Kadrispahić Emrah, Karajčić Mustafa, Smajlović Mustafa, Mimić Hasib, Šabić Benjamin, Šabanović Adi, Galib Arnaut, Bahtić Nermin, Salkić Amrudin.

Donji red:

Mujić Haris, Buljubašić Ajdin, Seljaci Emrah, Đozić Adbulkadir, Bakir Delić, Bilčević Kemal, Ahmed Lužić, Zahid Telalović, Eldin Mehmedović, Bubahmetović Admir, Anes Starčević.

Gledajući slijeva nadesno

Gornji red:

Adisa Kobilica, Emina Plećan, Amila Gagula, Amina El-Šarkawi, Selma Begić, Ajla Čaušević, Hava Osmanović, Fatima Hrustić, Amra Strika, Medina Mehmedagić, Halima Bešić, Amina Aščerić, Šehrija Košuta, Sumejja Šabić.

Srednji red:

Amina Hadžimuhović, Naza Bešić, Amina Kozlić, Edina Muslija, Medina Mujić, Esmira Brkić, Emina Kurjaković, Selma Halilović, Zulejha Omerbašić, Fahira Dedić, Fatima Dikes, Velida Hodžić, Hedija Korić, Rabija Kruško, Amina Kubat.

Donji red:

Senada Kruško, Selma Lemeš, Amina Kusur, Sara Hanouf, Emina Brahim-Brahmi, Merjem Silajdžić, Ilma Pašalić, Selma Abdel-Aziz, Amra Mušija, Zerina Planinčić, Emina Selimović i Emina Trako.

PREDSTAVLJAMO UČENIKE PRVIH RAZREDA

Ia

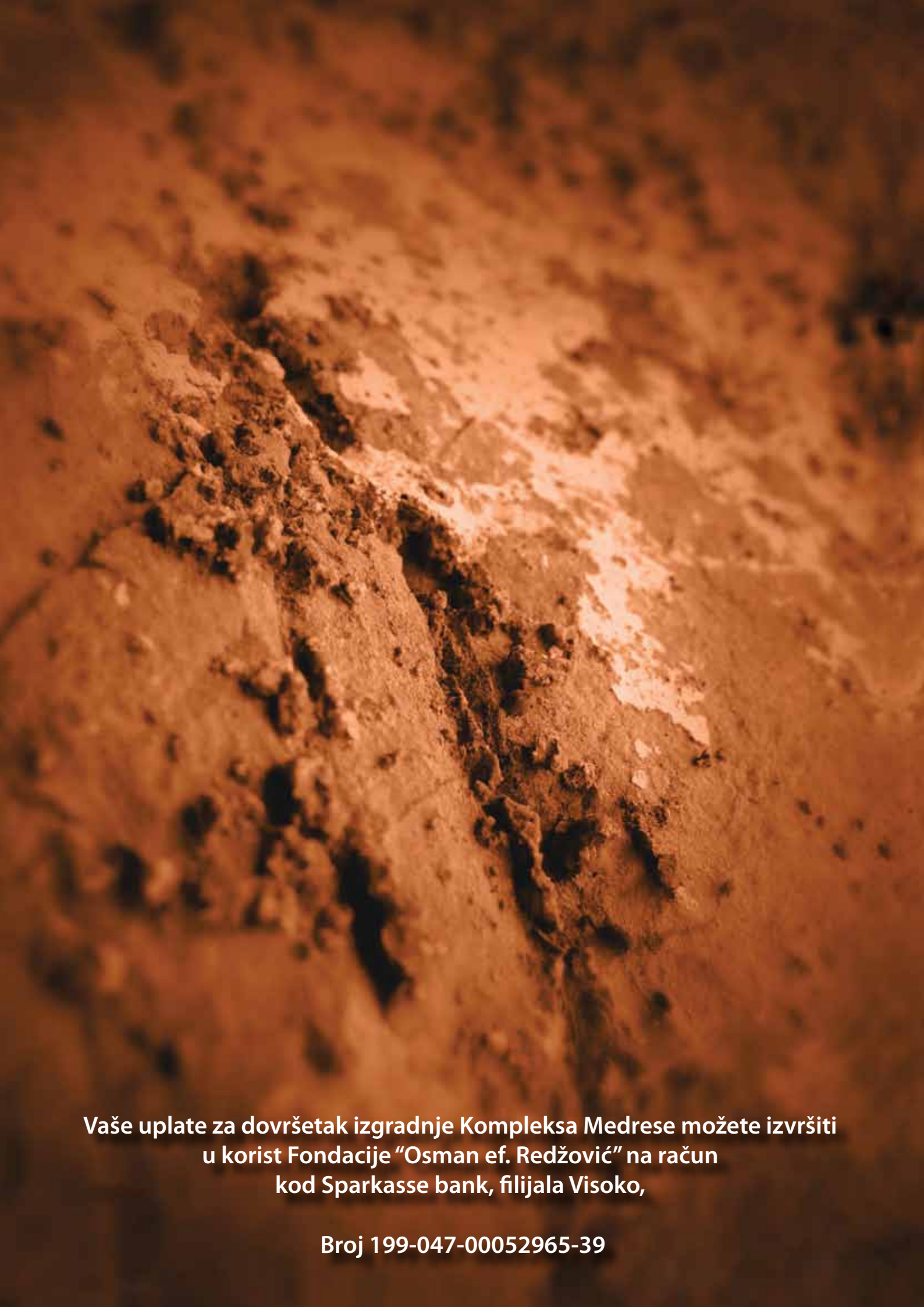

Razrednik: Suad Smailhodžić, prof.
Odgajatelj: hfz. Zijad Dervić, prof.

Ib

Razrednik: Merjem Kadrić, prof.
Odgajatelj: Amina Uzunović, prof.

**Vaše uplate za dovršetak izgradnje Komplexa Medrese možete izvršiti
u korist Fondacije "Osman ef. Redžović" na račun
kod Sparkasse bank, filijala Visoko,**

Broj 199-047-00052965-39